

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU

Evidenčné číslo: 104004/D/2022/336114651034687236

VPLYVY A DOPADY APLIKÁCIE BEPS NA PODNIKY
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Dizertačná práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU

**VPLYVY A DOPADY APLIKÁCIE BEPS NA PODNIKY
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

Dizertačná práca

Študijný program: ekonomika a manažment podniku

Študijný odbor: ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra podnikových financií

Školiteľ: doc. Ing. Anna Harumová, PhD.

Bratislava 2022

Mag.rer.soc.oec. et Mgr. Branislav Kováč

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum: 22.6.2022

.....
(podpis študenta)

PodĎakovanie

Touto cestou sa chcem podĎakovať mojej školiteľke doc. Ing. Anne Harumovej, PhD. za odbornú pomoc a tiež podporu pri spracovaní dizertačnej práce, ako aj počas celého doktorandského štúdia.

ABSTRAKT

KOVÁČ, Branislav: *Vplyvy a dopady aplikácie BEPS na podniky v Slovenskej republike* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta podnikového manažmentu; Katedra podnikových financií. – Školiteľ: doc. Ing. Anna Harumová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2022, 143 s.

Hlavným cieľom dizertačnej práce je analyzovať dopady a vplyvy iniciatívy BEPS na slovenské podniky. Čiastkovými cieľmi sú analýza transpozície jednotlivých opatrení proti presúvaniu daňových základov a ziskov podnikov do slovenského právneho poriadku a návrhy ich vylepšení *de lege ferenda*. Ďalším čiastkovým cieľom je snaha poukázať na nefunkčnosť akcií BEPS a na potrebu úplne odlišných nástrojov na zamedzenie presúvania ziskov.

Práca je rozdelená do 5 kapitol. Prvá kapitola je venovaná teoretickým základom problematiky erózie daňových základov a presúvania ziskov medzi jurisdikciami. Zaoberáme sa aj korporátnymi daňami vo svete a v SR a podstate medzinárodného daňového plánovania. V druhej kapitole je stanovený hlavný cieľ a čiastkové ciele práce a sú formulované hypotézy na základe poznatkov uvedených v prvej kapitole. Tretia kapitola opisuje metodiku práce a metódy skúmania použité pri vypracovaní dizertačnej práce. Štvrtá kapitola obsahuje samotný výskum, ktorý sa zameriaval na celkovú analýzu povinností, ktoré súvisia s transpozíciou právnych predpisov a aktov v súvislosti s BEPS ako aj dielčimi otázkami, pri ktorých analyzujeme jednotlivé dopady na podniky a nedokonalosti už prijatej právnej úpravy. V kapitole Diskusia hodnotíme, nakoľko sa nám podarilo zanalyzovať jednotlivé hypotézy. Záver rekapituluje naše zistenie a odporúčania *de lege ferenda*. Tieto odporúčania predstavuje aj prínos práce pre budúci legislatívny proces a aplikáciu v praxi.

Kľúčové slová:

erózia daňových základov, presúvanie ziskov, vyhýbanie sa daniam, daňový podvod, medzinárodné daňové plánovanie, zneužívanie práva

ABSTRACT

KOVÁČ, Branislav: *Effects and impact of the BEPS application on the businesses in the Slovak Republic* – University of Economics in Bratislava. Faculty of Business Management, Department of Corporate Finance. – Supervisor: doc. Ing. Anna Harumová, PhD. – Bratislava: FPM EU, 2022, 143 p.

The main goal of the dissertation is to analyse the impact and influence of the BEPS initiative on Slovak companies. The partial goals are the analysis of the transposition of individual measures against the erosion of tax bases and shifting of corporate profits into the Slovak legal order and proposals for their improvement *de lege ferenda*. Another sub-objective is to highlight the dysfunction of BEPS actions and the need for completely different tools to prevent profit shifting.

The dissertation is divided into 5 chapters. The first chapter is devoted to the theoretical basis of the issue of tax base erosion and the transfer of profits between jurisdictions. We also deal with corporate taxes in the world and in the Slovak Republic and the essence of international tax planning. The second chapter sets the main goal and sub-objectives of the work and hypotheses are formulated on the basis of the findings in the first chapter. The third chapter describes the methodology and research methods used in the elaboration of the dissertation. The fourth chapter contains the research itself, which focused on an overall analysis of the obligations related to the transposition of legislation and acts in relation to BEPS, as well as sub-issues in which we analyse the individual impact on businesses and imperfections of legislation already adopted. In the chapter Discussion we evaluate how much we managed to analyse the individual hypotheses. The conclusion summarizes our findings and recommendations *de lege ferenda*. These recommendations also represent the contribution of the work to the future legislative process and its application in practice.

Keywords:

tax base erosion, profit shifting, tax evasion, tax fraud, international tax planning, abuse of law

Obsah

Úvod.....	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	14
1.1 Súčasná architektúra korporátnej dane vo svete a v SR	14
1.1.1 Charakteristika korporátnej dane vo svete.....	14
1.1.2 Charakteristika a aplikácia korporátnej dane v SR.....	23
1.1.3 Smernice EÚ v oblasti daní a ich klasifikácia	34
1.1.4 Porovnanie daňového zaťaženia doma a v zahraničí.....	36
1.2 Spôsoby využívania medzinárodného daňového plánovania	37
1.2.1 Spôsoby a možnosti vyhýbania sa daniam	37
1.2.2 Agresívne daňové plánovanie a jeho indikátory.....	40
1.2.3 Daňové úniky a možnosti ich predchádzaniu	43
1.2.4 Využívanie daňových rajov k daňovému plánovaniu.....	45
1.2.5 Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia a ich funkcia.....	46
1.2.6 Dvojité nezdanenie a nesúlad domácich zákonov	49
1.2.7 Obrana proti agresívnemu daňovému plánovaniu	49
1.3 Iniciatíva OECD a Akčný plán BEPS	50
1.3.1 Charakteristika Akčného plánu BEPS a jeho obsah.....	50
1.3.2 Charakteristika a popis jednotlivých akcií BEPS	51
1.3.3 Slovenský výskum v oblasti BEPS.....	63
1.4 Smernica proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam (ATAD)	64
1.4.1 Transpozícia Smernice ATAD a ATAD 2	64
2 Cieľ práce.....	67
3 Metodika práce a metódy skúmania	68
3.1 Metodika záverečnej práce	68
3.2 Metódy práce a skúmania	70
4 Výsledky práce	72
4.1 Postup vyhodnotenia analýzy dopadov a vplyvov iniciatívy BEPS na slovenské podniky	72
4.2 Postup a vyhodnotenie analýzy čiastkových cieľov	72
4.3 Vyhodnotenie Hypotézy 1: Závery obsiahnuté v akciách BEPS boli transponované a implementované do daňového práva v SR	73
4.4 Vyhodnotenie Hypotézy 2: Limitáciu uznateľnosti daňových úrokov v zmysle ATAD nie je možné transponovať do slovenského daňového práva bez použitia výnimiek, inak to bude mať vplyv na investície slovenských podnikov	82

4.5	Vyhodnotenie Hypotézy 3: Údaje z TP databázy neindikujú rozdiely vo výkonnosti prepojených a neprepojených podnikov	90
4.6	Vyhodnotenie Hypotézy 4: Výška compliance nákladov v súvislosti s povinnou dokumentáciou k transferovému oceňovaniu predstavuje výraznú záťaž pre slovenské podniky	95
4.7	Vyhodnotenie Hypotézy 5: Nové TP usmernenie k finančným transakciám nedáva jasný návod pre podniky, ako určiť trhovú úrokovú sadzbu pri úveroch a pôžičkách medzi spriaznenými osobami.....	104
4.8	Vyhodnotenie Hypotézy 6: Patent box zavedený v SR má toľko nedokonalostí, že nie je dostatočne využívaný slovenskými podnikmi	109
4.9	Vyhodnotenie Hypotézy 7: Zavedené CFC pravidlá pre fyzické osoby v SR sú nezrozumiteľné a nevykonateľné aj pre odbornú verejnosť	115
4.10	Vyhodnotenie Hypotézy 8: Rozsudky súdov v prípade SPP ukázali, že daňovník v SR (slovenský podnik) je vystavený daňovej neistote a viac ako desaťročnej tortúre súdnych konaní	118
4.11	Vyhodnotenie Hypotézy 9: Zavedenie digitálnej stálej prevádzkarne v SR znamená porušenie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia	126
5	Diskusia	130
	Záver.....	133
	Zoznam použitej literatúry.....	140
	Prílohy	147

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Hrubý výnos daní za rok 2021 podľa mesiacov a druhu	28
Tabuľka 2 Celkový výber dane z príjmov právnických osôb	29
Tabuľka 6 Použité metódy skúmania	70
Tabuľka 7 Analyzovaná vzorka spoločností podľa právnej formy a veľkostnej kategórie	85
Tabuľka 8 Vplyv obmedzenia výšky daňovo uznateľných úrokov podľa veľkosti subjektu ..	85
Tabuľka 9 Vplyv obmedzenia výšky daňovo uznateľných úrokov podľa odvetvia hospodárstva.....	89
Tabuľka 10 - 500 najväčších podnikov podľa obratu – závislé a nezávislé.....	92
Tabuľka 11 Zisk pred zdanením a daň 500 najväčších podnikov – závislé a nezávislé	92
Tabuľka 12 Efektívna daňová sadzba 500 najväčších podnikov – závislé a nezávislé.....	93
Tabuľka 13 Efektívna daňová sadzba podľa jednotlivých sektorov (priemerný údaj za rok 2015-2019)	94
Tabuľka 14 Stratifikácia podnikov podľa veľkosti	97
Tabuľka 15 Čas poradenskej spoločnosti na prípravu úplnej TP dokumentácie	97
Tabuľka 16 Čas poradenskej spoločnosti na prípravu základnej TP dokumentácie	98
Tabuľka 17 Čas poradenskej spoločnosti na prípravu skrátenej TP dokumentácie	99
Tabuľka 18 Aktívne podnikateľské subjekty v SR podľa veľkosti k 31.12.2020.....	101
Tabuľka 19 Celkové náklady za SR na TP dokumentáciu (v EUR)).....	103
Tabuľka 20 Pomer compliance nákladov na TP dokumentáciu k príjmom ŠR z DPPO	104
Tabuľka 21 Údaje z databázy Royalty Range o úveroch s podobnými charakteristikami (analýza porovnateľnosti).....	108
Tabuľka 22 Daňové subjekty, ktoré využili patent box podľa § 13a ZDP	114

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Daňová medzera v SR	30
Obrázok 2 Medzera na korporátnej dani	31
Obrázok 3 Medzera na DPPO podľa veľkosti firiem (v mil. EUR).....	32
Obrázok 4 Stanovenie Altmanovho Z-skóre	107
Obrázok 5 Iterácia Altmanovho Z-skóre na ratingové stupne v aplikácii Royalty	107
Obrázok 6 Kredit rating dlžníka vyjadrený pomocou databázy Capital IQ	108

Zoznam grafov

Graf 1 Vplyv obmedzenia výšky daňovo uznateľných úrokov podľa odvetvia hospodárstva	88
Graf 2 Priemerný zisk a daňová povinnosť 500 najväčších podnikov – závislé a nezávislé ...	93
Graf 3 Daňová povinnosť 500 najväčších podnikov (závislých a nezávislých) podľa sektorov – priemerný údaj za roky 2015 – 2019.....	94
Graf 4 Znížené sadzby dane v rámci neškodných režimov duševného vlastníctva	114

Úvod

Táto dizertačná práca vychádza predovšetkým z poznania, čo je pre otvorenú ekonomiku, ako je tá v SR, prínosnejšie. Či je to na jednej strane podpora podnikania, to znamená atraktívne podnikateľské prostredie, alebo je to prostredie príkazov a zákazov, daňových reštrikcií, ťažko interpretovateľných daňových predpisov a neustáleho sprísňovania podmienok pre podnikanie. Samozrejme je možná aj kombinácia týchto prístupov, ktorá vychádza z neustáleho zlepšovania podnikateľského prostredia a súbežnej transpozície smerníc EÚ, ktoré majú za cieľ zabrániť presúvaniu ziskov.

Zo štatistík je evidentné, že problémom SR v daňovej oblasti je nedostatočná kontrola v oblasti dane z príjmov a predovšetkým nedostatočná kontrola mikropodnikov. Neexistujú verejnosti prístupné dáta, podľa ktorých by sa dalo určiť, čo sú priority finančnej správy v boji s daňovými podvodmi.

Ohromné deficity štátnych rozpočtov, ktorými sa v súčasnej dobe financujú protipandemické opatrenia zamedzujúce zdravotnej ale aj ekonomickej katastrofe po pandémie COVID-19, sa budú štáty snažiť vyrovnať svojou fiškálnou politikou. Tá má v princípe dva nástroje – jednak znižovanie verejných výdavkov alebo zvyšovanie daní.¹ Existuje ešte aj iný nástroj, ktorý ale nie je pre politikov taký uchopiteľný, lebo ho nemajú úplne v moci. Je to snaha zvýšenia úspešnosti výberu daní. Nový americký prezident Biden sa len nedávno pokúsil navýšiť rozpočet americkej finančnej správy IRS o neuveriteľných 80 miliárd USD v priebehu 10 rokov a tak zvýšiť výber daní o 700 miliárd USD². Chce to dosiahnuť hlavne daňovou kontrolou bohatých Američanov a nadnárodných koncernov, u ktorých je presvedčený, že sa snažia vyhýbať daniach viac ako ostatné daňové subjekty. Medzi iným chce zaviesť pravidelné daňové kontroly u fyzických osôb, ktoré zarábajú viac ako 400 tis. USD ročne.

Zníženie daňovej medzery (či už v DPH alebo v priamych daniach) je snom každého politika, lebo sa ľúbivo prezentuje verejnosti vo forme pekných grafov. Už málokedy ale politici ukazujú, ako sa naviac vybrané príjmy v rámci štátneho rozpočtu alebo verejných rozpočtov „prejedia“. Samozrejme inou formou ako zvýšiť daňové príjmy štátu je zatriktívniť

1 Matovič je v novej vojne so Sulíkom – hrozí, že sa pre dlhú brzdú spojí s opozíciou, Denník N, 27.4.2021, [online, 2.6.2022], dostupné na <https://e.dennikn.sk/2367994/matovic-je-v-novej-vojne-so-sulikom-hrozi-ze-sa-pre-dlhovu-brzdu-spoj-s-opoziciou/?ref=tit1&ga=2.160700159.333147534.1619560096-779169712.1619560096>

2 Biden Seeks \$80 Billion to Beef Up I.R.S. Audits of High-Earners, New York Times, 27.4.2021, [online, 2.6.2022], dostupné na <https://www.nytimes.com/2021/04/27/business/economy/biden-american-families-plan.html>

podnikanie a predovšetkým chuť obyvateľstva platiť dane.³ Výskumy ukazujú, že motivácia a pripravenosť platiť dane sa výrazne odlišujú podľa regiónu (časti zemegule), ale aj podľa nastavenia jednotlivých vlád a miery korupcie.⁴ Celosvetovo vyhodnocuje raz ročne Svetová banka spolu s pwc v reporte *Paying Taxes*⁵ atraktivnosť podnikateľského prostredia v nadväznosti na byrokráciu v oblasti platenia daní (napr. počty hodín, ktoré musia podnikatelia stráviť s prípravou daňových priznaní, atď.). Tento report je pre úradníkov napr. slovenského Ministerstva financií nočnou morou, lebo pri stanovovaní cieľov v oblasti odbýrokratizácie podnikateľského prostredia a jeho vyhodnotenia sa zväčša vychádza z tohto prieskumu a akýkoľvek posun jednotlivcej krajiny smerom dole znamená, že si úradníci svoju robotu nevykonali tak, ako by sa očakávalo. Je potrebné poznamenať, že zlepšenie podnikateľského prostredia a následný vyšší výber daní nie je spôsobený iba zlepšením „daňového prostredia“, teda zjednodušením výberu dane, zjednodušením daňových predpisov, vyššou elektronizáciou a automatizáciou komunikácie s finančnou správou, atď., ale samozrejme aj s veľa inými faktormi, ako napr. vyššou podporou výskumu a vývoja, zlepšením dostupnosti úverových zdrojov, lepšimi dotačnými a podpornými mechanizmami na podporu začínajúcich podnikateľov, vyšším spoločenským statusom podnikateľa, nižšou mierou korupcie, lepším vzdelávacím systémom, ktorý vychováva vhodnejšie profily ľudí pre trh práce, atď. Výška daní a daňové právo daného štátu sú iba jedným z atribútov pre investora, na základe ktorých sa rozhodne pre danú jurisdikciu.

Štúdie ukazujú, že daňová politika štátu má vplyv na rozhodovanie sa zahraničných podnikateľov o pre nich tej najsprávnejšej jurisdikcii⁶. Tieto čiastkové rozhodnutia zahraničných investorov sa potom v makrorovine prejavujú na výške celkových priamych investícií v jednotlivých krajinách (FDIs).

V tejto práci nebudeme skúmať rozsah presúvania ziskov a erózie základov dane podnikov ani v SR ani celosvetovo. K tomu je vypracovaných veľa štúdií, pričom na závery týchto štúdií sa pri hodnotení tohto fenoménu budeme spoliehať. V tejto práci budeme skúmať vplyv týchto opatrení na slovenské podniky – tak jednotlivo (v mikro detaile) ako aj na celú

³ OECD. *Tax Morale: What Drives People and Businesses to Pay Tax?*, Paris: OECD Publishing, 68 s. 2019. ISBN 978-9-26-475502-4 [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/f3d8ea10-en>.

⁴ tamže

⁵ pwc a World Bank Group. *Paying Taxes 2020*, Washington, 50 s. 2019. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2020.html>

⁶ DONNELLY, Daniel. A Review of Literature regarding the Determinant of Foreign Direct Investment (FDI) in Northern Ireland Assembly, *Research and Information Briefing Paper*, 2014. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.niassembly.gov.uk/globalassets/documents/raise/publications/2015/eti/1015.pdf>

podnikovú sféru. Práca môže byť inšpiratívna aj pre skúmanie rozsahu zavádzania nových daňových opatrení v prípade dane z príjmov právnických osôb – predovšetkým s ohľadom na stále reštriktívnejšie opatrenia v tejto oblasti a na možný vplyv na prekážky v podnikaní právnických osôb v SR.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V tejto kapitole sa budeme zaoberať stavom korporátnej dane vo svete ako aj v SR, predstavíme vplyv európskej legislatívy na túto daň, budeme sa zaoberať medzinárodným daňovým plánovaním a obranou proti agresívnemu daňovému plánovaniu a podrobne predstavíme iniciatívu OECD s názvom BEPS a súvisiacu legislatívu EÚ s názvom ATAD.

1.1 Súčasná architektúra korporátnej dane vo svete a v SR

1.1.1 Charakteristika korporátnej dane vo svete

Daňová politika (tax policy) je kategóriou politickou. Politické nálady, programy politických strán a ich mediálna prezentácia rozhodujú o tom, aké priority daňovej politiky si jednotlivé štáty/vlády osvoja a prijmu do svojej národnej legislatívy. Miernou zábranou/poistkou býva členstvo štátov v nadnárodných organizáciách a z nich vyplývajúcich záväzkov prijať legislatívne opatrenia. Inou poistkou je napr. priamy účinok primárneho a sekundárneho práva EÚ, resp. rozhodnutia medzinárodných súdov ako zdroj tvorby práva, tak ako to vidíme v prípade členstva SR v EÚ.

Daňové právo je na úrovni EÚ plne harmonizované iba v oblasti nepriamych daní – dane z pridanej hodnoty a spotrebných daní. V prípade priamych daní badáme iniciatívu, ktorá je umožnená na základe primárneho práva EÚ v oblasti cezhraničných daňových vzťahov, v oblasti spolupráce pri výmene informácií a v oblasti spolupráce pri vymáhaní daňových nedoplatkov. Zásadnou iniciatívou posledných rokov je aj spoločná snaha v boji proti daňovým podvodným konaniam, resp. v boji proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam.

Iniciatívy v tejto oblasti na úrovni OECD a EÚ boli roky veľmi vlažné a takou povinnou jazdou, aby sa prezentovala verejnosti nejaká aktivita. Udalosti finančnej krízy z rokov 2008-2009 donútili štáty pozrieť sa na spôsoby, ako financovať deficity rozpočtov a boj proti vyhýbaniu sa daniam dostal aj skutočnú politickú podporu. Je potrebné spomenúť, že na presadenie jednotného plánu v oblasti daní je v prvom rade potrebná podpora krajín G7 resp. G20. Pokiaľ sa nájde na tejto platforme konsenzus, je možné reformy presadzovať následne na úrovni OECD príp. na inej platforme (v prípade daní je to Inkluzívny rámec krajín (Inclusive Framework), ktorý už zahŕňa viac ako 120 krajín sveta).

Krajiny OECD sa začali zaoberať myšlienkou, čo sú najdôležitejšie faktory vzniku medzery medzi očakávaným a skutočným výberom daní v oblasti priamych daní. Skúmali predovšetkým cezhraničné toky tovarov, služieb a kapitálu a teda oblasť medzinárodných daňových vzťahov a tu je od 60. rokov 20. storočia badateľný tok kapitálu do oblastí

s preferenčným daňovým režimom, resp. do daňových rajov a zdaňovanie/nezdaňovanie príjmov práve v týchto krajinách.

Pravidlá v oblasti medzinárodných daní vznikali od začiatku 20. storočia v rámci Spoločenosti národov (predchodca OSN) a následne pod záštitou OECD a boli kreované cez uzatvorené zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Tieto mali primárny cieľ zamedziť dvojitému zdaneniu a v neskoršom období aj dvojitému nezdaneniu. Zmluvy boli verejnoprávnymi zmluvami medzinárodného práva a boli založené na princípe zdaňovania príjmov podľa fyzickej prítomnosti/sídla daňovníka, teda na princípe daňovej rezidencie.

Od 90. rokov 20. storočia sa tento systém medzinárodného zdanenia ukázal byť problematický, predovšetkým z 2 dôvodov:

- Presúvanie ziskov a základov dane predovšetkým nadnárodnými koncernami (MNEs) do jurisdikcií s preferenčným daňovým režimom, resp. do daňových rajov.
- Presun ekonomických modelov od ekonomík založených na fyzickej výrobe (mortar-and-brick-economies) na ekonomiky založené stále viac na poskytovaní digitálnych a elektronicky poskytovaných službách.

Východiskom z tejto situácie bolo nastavenie nových vzťahov a pravidiel v oblasti medzinárodného zdaňovania založených na:

- zvýšenej transparentnosti (výmena daňových informácií medzi finančnými správami, povinné poskytovanie informácií finančnými inštitúciami, zavedenie CbC reportingu, prijatie noviel smernice DAC),
- zvýšenej koherentnosti – jednotnosti v oblasti medzinárodného daňového práva – aby daňové subjekty v čo najmenšej miere využívali rozdiely/diery (loopholes) medzi národnými a medzinárodnými predpismi v oblasti daní,
- zabránení presúvaniu zisku cez nové pravidlá, ktoré smerujú predovšetkým na obranné mechanizmy pre národné štáty (ako napr. zavádzanie zrážkových daní pri platbách do daňových rajov, zavádzanie CFC pravidiel, zavádzanie limitácie uznania úrokových nákladov, atď.),
- nové pravidlá v oblasti transferových cien (transfer pricingu).

Celkom aktuálne (posledné 2 roky) priniesli nové business modely aj 2 vážne témy, ktoré sú práve teraz na stole OECD/EÚ a vedie sa o nich veľmi zásadná debata:

- zdaňovanie digitálnej ekonomiky,
- zavedenie minimálnej dane z príjmov právnických osôb (minimum corporate tax).

Revolúcia v medzinárodnom zdaňovaní vyústila do projektu OECD s názvom BEPS – „Base Erosion and Profit Shifting“ – „Erózia daňových základov a presúvanie ziskov“. Projekt bol odštartovaný v roku 2013 a už v roku 2015 boli prezentované reporty (správy) k všetkým 15 akciám, o ktorých budeme podrobne písať v tejto dizertačnej práci. Ide o viac ako 2000 strán textu, ktoré majú nezáväzný charakter, ale následne na ich publikovanie boli vykonané zmeny na úrovni OECD ako aj EÚ v rôznych formách predpisov (tak v soft law ako aj v písanom práve národných štátov, v sekundárnej legislatíve EÚ ako aj prijatím Mnohostranného dohovoru (Multilateral Instrument), čo je medzinárodná verejnoprávna zmluva uzatvorená medzi mnohými štátmi).

Ak hovoríme, že aréna medzinárodného zdaňovania (international taxation) nabrala za posledných 5 rokov takú nebyvalú dynamiku, že je z toho prekvapený nielen podnikateľský sektor, ale dokonca aj akademická obec, je potrebné analyzovať, prečo k takejto dynamike dochádza. Dôvody sú viaceré, za hlavný ale považujeme politickú podporu vlád väčšiny krajín rozvinutého sveta s bojom za „spravodlivejšie“ zdaňovanie.

Tézy, že dane majú byť spravodlivé (fair) a že sú majú spĺňať atribúty morálky sú pre daňovú obec nové. Viac ako polstoročie platilo, že daňové právo má byť zapísané v zákonoch ako formálne právo (taxes should be in law) a potom vie daňovník pri svojom konaní, že je v rámci zákona, na hrane zákona alebo zákon porušil.

Dnes sa nám zlieva do jedného väčšina pojmov ako daňový únik (tax evasion), legálne vyhýbanie sa daniam (tax avoidance), agresívne daňové plánovanie, zneužitie práva v daňovom práve, daňová optimalizácia. Ešte pred dekadou vedel daňový odborník, či jeho daňová stratégia, ktorú navrhol, bude pri prípadnom daňovom resp. trestnom konaní považovaná za protiprávnu (odporujúcu písanému hmotnému právu) alebo je využitím medzery alebo nedokonalosti zákona, resp. použitia právneho úkonu, ktorý má za následok nižšiu daňovú povinnosť pre daňový subjekt, a teda ide o legálnu daňovú optimalizáciu.

Keď pred 7 rokmi na konferencii o zneužití práva v daňovom práve odpovedal prokurátor Špeciálnej prokuratúry, ktorý sa zaoberá ekonomickou kriminalitou a nedávny kandidát na generálneho aj špeciálneho prokurátora JUDr. Šanta, že prokurátori budú stíhať akékoľvek zneužitie práva a daňovú optimalizáciu, každého daňového poradcu muselo zamraziť a následne si musel klásť otázku, či jeho povolanie vlastne neznamena, že je každý deň jednou nohou vo výkone trestu.

Keď riaditeľ Daňového centra OECD Pascal Saint-Amans pri svojej prednáške v Bratislave na jeseň roku 2016 hovoril o tom, že daňový poradca už nebude ten, kto bude

sedieť pri riaditeľskom stole a bude navrhovať štruktúry transakcií, ale už bude iba štatista, ktorý bude uskutočnené transakcie zaznamenávať a obhajovať pred daňovou správou, vyplýva z toho, že profil povolania daňového poradcu sa v budúcnosti úplne zmení.

Pán Saint-Amans o tejto zmene (U-turn) hovoril s takou razanciou, že bolo jasné, akú má politickú podporu k svojim krokom. Je to tak, vidíme, že už nielen rozvinuté, ale aj rozvojové krajiny sa v hojnom počte pripájajú k iniciatíve BEPS.

Dnes je týchto štátov už viac ako 120 a zmenou na poste prezidenta USA v januári 2021 sa proces hľadania konsenzu predovšetkým pokiaľ ide o zavedenie globálnej digitálnej dane a zavedenia minimálnej výšky korporátnej dane akceleroval.

Javí sa, že práve tieto dva elementy (digitálna daň a minimálna korporátna daň) môžu výrazne eliminovať javy, keď globálne digitálne spoločnosti majú efektívne zdanenie príjmov na úrovni 11 % a klasické výrobné spoločnosti na úrovni okolo 30 %⁷. Nevôľa so zavedením minimálnej korporátnej dane je predovšetkým v krajinách, ktoré vedeli nižšou korporátnou daňou prilákať zahraničné investície, resp. vytvorili mnoho pracovných miest kvôli prilákaniu investorov (ide predovšetkým o Írsko a Cyprus). Ale samozrejme nivelizácia daňových pravidiel má za následok aj rušenie rôznych výnimiek (napr. v prípade patent boxov, ktoré vznikli kúpou patentu resp. softvéru a takéto daňové zvýhodnenie už krajiny od 2021 nemôžu využívať) ako aj zrušením rôznych záväzných stanovísk v oblasti daní (tax rulings – využívané boli predovšetkým v Luxembursku).

Odstránenie daňovej súťaže (tax competition) je jednou z priorít OECD. Táto iniciatíva môže mať za následok zníženie miery investícií predovšetkým v menej rozvinutých krajinách, ktoré nevedia s rozvinutým svetom súťažiť v oblasti infraštruktúry, vymožitelnosti práva, atď. Bude veľkou výzvou zabezpečiť, aby sa aj iniciatívou BEPS ešte nezväčšili príjmové rozdiely medzi rozvinutým a rozvojovým svetom. Je samozrejme naivné sa domnievať, že OECD ako organizácia najviac rozvinutých krajín bude mať záujem, aby presadzovala záujmy aj rozvojového sveta (tu musí zohrať svoju úlohu OSN, resp. iné regionálne supranacionálne organizácie). Politická sila a hlavne finančná moc krajín OECD núti iné krajiny, aby sa čo najskôr prispôbili minimálnym štandardom, ktoré OECD stanovuje, nakoľko inak môžu mať sťažený prístup na trhy krajín OECD.

Aj keď je presúvanie ziskov medzi jurisdikciami témou globálnou, my sa v tejto práci na ňu pozrieme z pohľadu lokálneho – očami slovenského podniku, ktorý má napr. svoju

⁷ OECD, *Action 1 Final Report Tax Challenges Arising from Digitalisation*. OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, Paris: OECD Publishing, 2015. ISBN 978-92-64-24104-6. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/9789264241046-en>

dcérsku spoločnosť v inej krajine. Bude zaujímavé pozorovať, aký dopad majú dobre mienené pravidlá medzinárodného zdaňovania na malý a stredný podnik (aké sú nové povinnosti, nové prekážky podnikania, byrokratizácia, navýšenie počtu hodín, ktoré sa podnik musí venovať príprave daňových podkladov, daňovej obrane a dokazovaniu v rámci daňového konania). Okrem toho priblížime otázky témy daňovej istoty (tax certainty)⁸ a práv daňovníka (tax payers' rights)⁹.

Saez a Zucman (2020) vo svojom najnovšom diele „The Triumph of Injustice“ hovoria o tom, že najlepším riešením je začať viac zdaňovať bohatých, a to optimálne sadzbou 60 % a tým sa vyriešia všetky problémy s nerovnosťou. To je samozrejme populistické riešenie, ktoré cieľi na ľudskú závisť a najnižšie ľudské pudy. Je to riešenie sčasti možno aplikovateľné v USA, ale pre európske podmienky, kde je príjmová nerovnosť relatívne nízka, sa javí ako neefektívne. Podľa týchto autorov je zatiaľ aj celý projekt BEPS neúspešný, nakoľko koncerny neprestali využívať transferové oceňovanie ako metódu presúvania ziskov. Stále platí, že až 40 % ziskov MNEs je presunutých do daňových rajov.

Zdaňovanie podnikov daňou z príjmov právnických osôb (ďalej len **korporátne daň**) a predovšetkým zdaňovanie nadnárodných spoločností (MNEs) vyvoláva vo svete daní stálej viac polemík.

V tejto téme hrajú dominantnú úlohu národné daňové legislatívny, ale nie menej dôležitú aj medzinárodné zmluvy, záväzná legislatíva nadnárodných zoskupení a soft law. Z pohľadu cezhraničného zdaňovania hrá kľúčovú rolu otázka, ktorá krajina (jurisdikcia) bude mať právo zdaňovať príjem. Môže sa stať, že jeden a ten istý príjem by mohol byť predmetom dane vo viacerých krajinách. Historicky sa vyvinuli dva základné prístupy – a to zdaňovanie v mieste zdroja a zdaňovanie v mieste rezidencie. Či právnická osoba/korporácia zdaní príjem v mieste zdroja alebo mieste rezidencie môže závisieť od vnútroštátnej legislatívny, od znenia medzinárodnej zmluvy alebo napr. od sekundárnej legislatívy EÚ. Nakoľko majú krajiny záujem na medzinárodnej úrovni koordinovať prístup k medzinárodnému zdaneniu a snažia sa správne nastaviť tzv. rozhraničiacie kritériá pre priradenie príjmov jednotlivým jurisdikciám, uzatvárajú štáty od konca 19. storočia zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia, pričom ich hlavnou ambíciou je rozdeliť príjem podľa nastavených kritérií medzi obidve zmluvné krajiny. Okrem ambície zabrániť dvojitému zdaneniu, majú v posledných desaťročiach zmluvy

⁸ OECD. *Draft provisions on tax certainty related to Amount A*. Paris: OECD Publishing, 2022. ISBN [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-pillar-one-amount-a-tax-certainty-framework.pdf>

⁹ CADESKY, Michael – HAYES, Ian – RUSSELL, David. *Towards greater fairness in taxation. A Model Taxpayer Charter*. Amsterdam: IBFD, 2013. 240 s. ISBN 978-90-8722-354-0.

o zamedzení dvojitého zdanenia aj ambíciu zabrániť dvojitému nezdaneniu. Touto ambíciou bolo vedené aj uzatvorenie Mnohostranného dohovoru (Multilateral Instrument) na úrovni členských štátov OECD ako aj ďalších štátov. Podpísaním a ratifikovaním tohto medzinárodného dohovoru sa zmenili stovky zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia bez nutnosti nanovo bilaterálne negociovať nové znenie zmluvy.

Ako štáty zdaňujú korporácie/právnické osoby je v zásade vecou národnej daňovej legislatívy. Jediným imperatívom je dodržanie záväznej/účinnnej legislatívy napr. členských štátov EÚ, vyplývajúcej z primárnej a sekundárnej legislatívy EÚ. Prístupy jednotlivých štátov k zdaneniu príjmov podnikov sú veľmi rozdielne. Niektoré chcú pritiahnuť zahraničný kapitál, iné majú veľmi prísnu reguláciu pokiaľ ide o zdanenie vývozu kapitálu, resp. pri skúmaní a správnom nastavení cien medzi závislými osobami (transfer pricing). Ako sme už spomenuli, sú nástrojom na lepšiu koordináciu medzinárodného zdanenia zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia (DTTs), ktoré vychádzajú hlavne z Modelovej zmluvy OECD ako aj z Modelovej zmluvy OSN (zohľadňuje viac záujmy rozvojových krajín). Východiskom napr. dnes uzatváraných DTTs zo strany SR je Modelová zmluva OECD. K Modelovej zmluve OECD (pomôcka pre krajiny, v akom znení uzatvárať DTTs) sa vydáva aj Komentár, ktorý sa pravidelne aktualizuje. Veľkou akademickou diskusiou s ohľadom na Komentár k Modelovej zmluve je výber aktualizácie (update), ktorý sa má použiť pri výklade zmluvy. Kým jedna skupina akademikov preferuje statický výklad, teda že sa má použiť aktualizácia Komentára z času, kedy bola DTT uzatvorená, iná skupina preferuje dynamický výklad, teda že je potrebné kvôli stále sa meniacemu svetu použiť aktuálnu verziu Komentára.¹⁰ Najnovším usmernením sa slovenské Ministerstvo financií SR prihlásilo taktiež k dynamickému výkladu zmlúv.¹¹

Podľa *Lenártovej*¹² patria medzi základné princípy medzinárodného zdanenia teritoriálny a celosvetový princíp, pričom teritoriálny princíp sa ešte delí na princíp rezidencie a princíp zdroja. Uvádza, že „medzinárodnému právnemu dvojitému zdaneniu dochádza:

1. vzájomnými konfliktmi medzi základnými princípmi zdanenia,
2. súčasnou aplikáciou identických princípov vo viacerých štátoch,
3. nejednotnou úpravou princípov zdanenia v legislatíve jednotlivých štátov,
4. rozporom v definovaní jednotlivých druhov príjmov v legislatíve jednotlivých štátov.“

¹⁰ LANG, Michael. *Introduction to the Law of Double Taxation Conventions*. Wien: LINDE Verlag, 2010. 222 s. ISBN 978-3-7073-1714-5.

¹¹ MF SR. Usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/016332/2021-724 k uplatňovaniu zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia, [online, 2.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/3535/54/01a_UsmernenieNaUplatnovanieZmluv.pdf

¹² LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Medzinárodné zdanenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 268 s. ISBN 978-80-225-3772-8.

*Devereux et al.*¹³ analyzujú v rámci princípu zdaňovania na základe zdroja predovšetkým koncept ziskov dosiahnutých v stálej prevádzkárni (PE). Ukazuje sa, že nateraz platný koncept, ktorý vychádza zo stavu ekonomiky na začiatku 20. storočia nezodpovedá už dnešným požiadavkám – predovšetkým je problematická požiadavka fyzickej prítomnosti. Nové formy obchodovania (e-commerce) a elektronického dodávania služieb navodzujú potrebu zavedenia princípu tzv. digitálnej stálej prevádzkarne.¹⁴

Pri zdaňovaní v štáte rezidencie je pri právnickej osobe samozrejme zaujímavá definícia rezidencie. V princípe platí, že je to sídlo alebo častejšie podľa DTT je to miesto skutočného vedenia. To je miesto, kde sa prijímajú zásadné rozhodnutia spoločnosti. Zaujímavý vývoj v tejto oblasti máme v SR, kde sa zákonodarca rozhodol od 1.1.2021 zmeniť definíciu miesta skutočného vedenia. Za miesto skutočného vedenia sa považuje miesto, kde sa vytvárajú alebo prijímajú zásadné riadiace a obchodné rozhodnutia pre právnickú osobu ako celok, a v ktorom sú zabezpečené primerané materiálne a personálne podmienky pre vytváranie alebo prijímanie takýchto rozhodnutí. Pre uplatnenie predmetného kritéria rezidencie právnickej osoby nie je rozhodujúce, či tieto riadiace a obchodné rozhodnutia pre právnickú osobu vytvárajú alebo prijímajú samotné štatutárne alebo dozorné orgány tejto právnickej osoby (napr. konatelia, predstavenstvá, dozorné rady) alebo iné osoby vykonávajúce obchodné vedenie právnickej osoby (napr. spoločníci, akcionári, zamestnanci).¹⁵

*Devereux et al.*¹⁶ poukazujú na mnohé problémy a konflikty medzi štátmi, ktoré súvisia s novými formami obchodovania a s neustálou daňovou konkurenciou medzi štátmi. Navrhujú aj nové spôsoby, ako by mohla fungovať korporátna daň, ktorá nie je založená na zdaňovaní zisku (reziduálnej veličiny medzi výnosmi a nákladmi) a na základe zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia, ale skôr sa prikláňajú k úplne iným reformným modelom zdanenia zisku, a to k modelu RPAI (Residual Profit Allocation by Income) alebo k modelu DBCFT (Destination-Based Cash Flow Taxation). Až implementácia opatrení BEPS ukáže, či bude potrebné zmeniť celkový prístup k cezhraničnému zdaneniu ziskov. V tomto kontexte je

¹³ DEVEREUX, Michael et al. *Taxing Profit in a Global Economy (A Report of the Oxford International Tax Group)*. Oxford: Oxford University Press, 2021. 370 s. ISBN 978-0-19-880806-0.

¹⁴ Takýto pokus už mala aj Európska komisia so svojím návrhom smerníc k zavedeniu digitálnej dane. Veľmi neúspešný pokus v tejto oblasti mala aj SR, keď zaviedla zdaňovanie stálej prevádzkarne zahraničnej osoby, ktorá sa podieľa na sprostredkovaní služieb v oblasti ubytovania a dopravy (digitálne platformy). Tento pokus bol v rozpore s medzinárodnými zmluvami a vyústil v MAP (mutual agreement procedures) konania medzi SR a inými štátmi.

¹⁵ Informácia o novele zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov v oblasti cezhraničných daňových vzťahov, [online, 2.6.2022], dostupné na: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Novinky_leg/Medzinarodne_zdanovanie/2020.12.30_2_MZ_2020_I.pdf

¹⁶ Tamže

samozrejme dôležité, aký vývoj a úspešnosť bude mať zavedenie minimálnej korporátnej dane a zdaňovanie digitálnej ekonomiky.¹⁷

K tomu je potrebné poznamenať, že napr. podľa *Saeza a Zucmana*¹⁸ sa až 40 % podnikových ziskov v USA presúva to daňových rajov. Vzhľadom na zavedenie Country-by-Country Reportingu už ale majú finančné správy k dispozícii údaje, akú výšku dane platia MNEs v jednotlivých krajinách. Ako príklad uvádzajú taliansku spoločnosť FIAT, ktorá zarobila 1 mld. USD v Írsku s efektívnou sadzbou dane 5 % a 1 mld. USD v Jersey s efektívnou sadzbou 0 %. Na základe vnútroštátnych predpisov (ktoré nie sú v rozpore s medzinárodnými zmluvami), by ale Taliansko mohlo dodanť tieto príjmy do výšky dane platnej v Taliansku, teda 1 mld. USD z Írska ďalšími 20 % a 1 mld. USD z Jersey sadzbou 25 %. Tento koncept je prísnejšia forma CFC pravidiel a približuje sa konceptu minimálnej korporátnej dane, resp. dani GILTI (zdaňovanie zisku na báze celosvetových príjmov), ktorá bola zavedená v rámci Trumpovej daňovej reformy.

Netreba byť ale idealistický, že zavedenie BEPS pravidiel (o ktorých budeme podrobne písať nižšie) prinesie férový a nepriestrelný systém platenia dane v krajine, kde sa vytvára „hodnota“. BEPS prinesie presúvanie viac substancie do krajín s nižším daňovým zaťažením. Čo to presne znamená? Ak dnes v sídlach holdingových spoločností neboli žiadni zamestnanci a sídlo bola iba „schránka“, bude sa v budúcnosti dbať viac na substanciu/nexus, teda aby v sídle boli aj skutočne zamestnaní ľudia, aby manažment pravidelne cestoval do sídla a vykonával tam činnosť, aby sa firemné rozhodnutia v sídle iba neprijímali, ale sa tam aj tvorili, atď. Naďalej však bude existovať daňová konkurencia medzi štátmi a naďalej sa budú rozvojové štáty cítiť v nevýhode oproti štátom rozvinutým. Zásadnú zmenu by v tomto mohlo priniesť zavedenie minimálnej korporátnej dane.

Pokiaľ ide o európsky dizajn korporátnej dane, je potrebné poznamenať, že pokiaľ nebude táto daň v EÚ plne harmonizovaná (tak ako je napr. DPH), budú stále vznikať diery a rozdiely (loopholes), ktoré budú využívané MNEs. Pomôcť by mohlo v zmysle Smernice ATAD planej v EÚ zavedenie všeobecného pravidla proti zneužívaniu (GAAR), ktoré ale na druhej strane môže priniesť množstvo neistoty do života európskych podnikateľov.

¹⁷ OECD. *Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy. Global Anti-Base Erosion Model Rules*. Paris, December 2021, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-global-anti-base-erosion-model-rules-pillar-two.pdf>

¹⁸ Informácia o novele zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov v oblasti cezhraničných daňových vzťahov, [online, 2.6.2022], dostupné na: https://www.financnasprava.sk/_img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Novinky_leg/Medzinarodne_zdanovanie/2020.12.30_2_MZ_2020_I.pdf

OECD si veľa sľubuje od zavedenia digitálnej dane pre veľké spoločnosti podnikajúce v oblasti digitálneho sveta/IT. Tu je potrebné uviesť, že zavedenie tejto dane sa na úrovni OECD dlhé obdobie vôbec neposúvalo dopredu. USA malo vzhľadom na sídlo väčšiny digitálnych spoločností, ktoré budú musieť nejakú formu novej dane platiť, výhrady voči návrhom ostatných členov OECD. Niektoré krajiny ako Francúzsko a ČR to už nezvládli a zaviedli/zavádzajú unilaterálnu digitálnu daň. Je to veľmi nešťastné riešenie, nakoľko môže prichádzať k dvojitému zdaneniu príjmov, pričom štáty rezidencie nebudú akceptovať metódu zápočtu na eliminovanie už zaplatenej dane v štáte zdroja.

Novým javom v oblasti medzinárodného zdaňovania je snaha OECD zaviesť digitálnu daň, to znamená, zdaňovať nadnárodné spoločnosti podnikajúce v oblasti digitálneho priestoru špeciálnou daňou, ktorá by zohľadnila špecifiká takto poskytovaných služieb. Takáto daň môže mať charakter nepriamej dane (zdaňovalo by sa percento z obratu prislúchajúce k jednotlivej jurisdikcii, kde sa služby využívajú) alebo charakteru priamej dane, teda na základe vzniku tzv. digitálnej PE by sa zdaňoval príjem dosiahnutý v rámci tejto stálej prevádzkarne. Keďže snahy EÚ v tejto oblasti nemali úspech¹⁹, vydalo G20/OECD v októbri 2020 dva reporty, ktoré dostali názov Pillar I a Pillar II²⁰, ktoré idú cestou zavedenia minimálneho zdanenia v krajine sídla a následne rozdelenia daňového koláča podľa stanovených kritérií v krajinách, kde sa digitálne služby používajú.

V októbri 2021 sa 136 dohodlo na rýchlej implementácii globálnej digitálnej dane a minimálnej korporátnej dane vo výške 15 % (Pillar 1 a Pillar 2), pričom sa dohodli aj výnimky, kedy sa 15 % daň nebude uplatňovať (pri malých a stredných podnikoch). Predpokladá sa, že krajiny EÚ zavedením minimálnej korporátnej dane zvýšia vybratú daň o minimálne 80 mld. EUR ročne, to je zvýšenie o 25 %. Pokiaľ ide o digitálnu daň (Pillar 1), prijaté pravidlá stanovujú, že najväčšie digitálne spoločnosti prerozdedia 25 % svojej dane, vzťahujúcej sa na maržu prevyšujúcu 10 % medzi krajiny, kde majú tieto digitálne spoločnosti svojich užívateľov.

Napriek všemožným snahám tak Európskej komisie, ako aj Európskeho parlamentu sa v súčasnom období nedarí presadiť Smernicu o spoločnom konsolidovanom daňovom základe (CCCTB), ktorá by v prípade krajín EÚ nivelizovala daňové prostredie a odbremenila európske

¹⁹ Návrh Smernice Rady EÚ o spoločnom systéme zdanenia digitálnych služieb formou dane z výnosov z poskytovania určitých digitálnych služieb, COM(2018) 148 final, Brusel, 2018, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0148&from=en>

²⁰ OECD. *Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy. Global Anti-Base Erosion Model Rules*. Paris, December 2021, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-global-anti-base-erosion-model-rules-pillar-two.pdf>

podniky (predovšetkým MNEs) od nákladov na dodržiavanie všetkých daňových predpisov v krajinách, kde majú tieto koncerny dcérske a iné spriaznené spoločnosti (compliance cost). Okrem digitálnej dane sú v medzinárodnom zdaňovaní v dnešných časoch dôležité aj tieto témy:

1. zvýšenie transparentnosti, a to predovšetkým formou automatickej ale aj spontánnej výmeny informácií (prijatie smernice DAC 7²¹, ktorá upravuje výmenu informácií v oblasti digitálnych platforiem – tieto budú povinne poskytovať finančným správam informácie o príjmoch prevádzkovateľov ubytovania, dopravy, a pod.- ako aj očakávaný návrh smernice DAC 8²² - bude stanovovať povinnosť prevádzkovateľom búrz, virtuálnych mien nahlasovať tieto transakcie),
2. pravidelný update black listu (t.z. krajín, ktoré nespolupracujú pri výmene informácií, resp. majú škodlivý preferenčný daňový režim, ktorý poškodzuje zásady vnútorného trhu EÚ),
3. stanovenie presnejších pravidiel princípu nezávislého vzťahu (arm's length principle), resp. ak je to potrebné, prijatie princípu „použitia hodnoty“ (value chain usage), a to predovšetkým pri digitálne poskytovaných službách,
4. prostredníctvom peer reviews veľmi detailne monitorovať v krajinách Inkluzívneho rámca OECD zavádzanie pravidiel z jednotlivých akcií BEPS a navrhovať zvýšenú kooperáciu medzi daňovými administráciami za účelom predchádzania vyhýbaniu sa daniam a daňovým podvodom nielen v rámci EÚ, ale v celosvetovom meradle, t. z. aj medzi krajinami „rozvinutého a rozvojového“ sveta.

1.1.2 Charakteristika a aplikácia korporátnej dane v SR

Po zavedení rovnej dane v roku 2003 bolo Slovensko ekonomickým tigrom v strednej Európe. Zhodou náhod sa podarilo v jednom momente naštartovať viacero reforiem, ktoré mali pozitívny vplyv na prílev zahraničných investorov. Najväčším lákadlom sa pre nich samozrejme stala relatívne lacná, spoľahlivá a lojálna pracovná sila a prostredie bez väčších konfliktov medzi zamestnávateľmi a zamestnancami. Ale bol to aj jednoduchý daňový systém, keď sa zrušili v jeden moment daň z darovania, daň z dedenia, daň z prechodu a prevodu

²¹ SMERNICA RADY (EÚ) 2021/514 z 22. marca 2021, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021L0514&from=EN>

²² Proposal for a Council Directive amending Directive 2011/16/EU (DAC) as regards measures to strengthen existing rules and expand the exchange of information framework in the field of taxation to include crypto-assets and e-money (DAC8), [online, 2.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2021-01/note_on_dac8_for_platform_meeting_11_january_2021.pdf

nehnutelností, daň z dividend. Zákon o dani z príjmov sa vtedy značne zjednodušil a zrušili sa viaceré výnimky. Daňová politika mala vtedy jasný koncept, ktorý vedeli politici voči zahraničiu aj „predať“.

Dnes je ale Slovensko v úplne inej situácii. Po roku 2016 prestalo dobiehať iné krajiny EÚ. HDP na obyvateľa po zohľadnení kúpnej sily je na úrovni 73 % priemeru EÚ, ČR bola v roku 2019 na úrovni 93 %. ²³ Na ceste za prosperitou stratilo vôľu hľadať riešenia a je v pasci stredného príjmu. Ak sa pozrieme na zmeny v daňových zákonoch za posledných 10 rokov, nevidíme žiadny ucelený koncept, žiadnu víziu. Ide o zhluk ad hoc riešení, ktoré sú doplnené zmenami, ktoré bolo Slovensko povinné uskutočniť z dôvodu nášho členstva v EÚ. Predovšetkým v dani z príjmov (daň, ktorá nie je harmonizovaná na úrovni EÚ) vidíme zmeny, ktoré sú prijaté a ešte predtým, ako sa stávajú účinné, sú zrušené buď rovnakou gardou politikov (lebo zistili, že zmenou strácajú politické body), alebo novou koalíčnou väčšinou (napr. pri daňovom zvýhodnení 13. a 14. platu).

Pandémia COVID-19 a jej dôsledky budú vyvíjať ešte väčší tlak na konsolidáciu verejných financií, z čoho nevyhnutne bude rezultovať snaha po zvyšovaní daní²⁴. Inou možnosťou by bola snaha politikov o zatraktívnenie podnikateľského prostredia aj formou zníženia daní, resp. aspoň masívnejšou daňovou podporou výsledkov výskumu a vývoja resp. daňovou podporou Priemyslu 4.0.

Politicky príťažlivejšie je pre politikov ale predstavovať politiku „rozdávania“ peňazí pre obyvateľstvo pod zásterkou prarodinnnej politiky, pričom táto sa dá financovať jedine z navýšenia daňového zaťaženia, konkrétne DPH²⁵ resp. formou progresie korporátnej dane. Ešte pred pár mesiacmi malo byť gro daňovej reformy založené na zvýšení dane z nehnuteľností a znížení daňovo-odvodového zaťaženia práce. Ako sme už spomínali vyššie, dane nie sú najdôležitejším faktorom pri výbere lokality pre investorov. Je to ale jeden zo zásadných faktorov. Dnes Slovensko už zahraničným investorom nemá čo ponúknuť. Máme najvyššie daňovo-odvodové zaťaženie práce v strednej Európe a taktiež nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily kvôli situácii v školstve a exodu mladých ľudí za štúdiom do zahraničia. Nedostatočná podpora vedy a výskumu (predovšetkým aplikovaného) nám body takisto nepridáva.

²³ BAŤO, Rado. *Ako skapal tatranský tiger (Ekonomické dejiny ponovembrového Slovenska)*. Bratislava: Premedia, 2020. 311 s. ISBN 978-80-8159-912-5.

²⁴ Na Slovensku každoročne zmiznú dve miliardy eur a nikto nevie kam. Denník Postoj, [online, 2.6.2022], dostupné na <https://www.postoj.sk/78771/na-slovensku-kazdorocne-zmiznu-dve-miliardy-eur-a-nikto-nevie-kam>

²⁵ Čo obsahuje Matovičov „veľký tresk“ v daniach a odvodoch, Denník N, [online, 2.6.2022], dostupné na <https://e.dennikn.sk/2378607/co-obsahuje-matovicov-velky-tresk-v-daniach-a-odvodoch/?ref=list>

A tak nám nezostáva nič iné, iba transponovať smernice zabráňujúce presunu ziskov do iných jurisdikcií a tým sa snažiť zachrániť aspoň promile z daňového koláča. V tomto snažení je Slovensko „ukážkovým žiakom“, vždy sme boli v predvoji, pokiaľ išlo o dodržanie lehôt na transpozíciu smerníc a ďalšej legislatívy a dokonca sme boli ešte aktívnejší nad rámec potrebného (v tejto súvislosti spomíname nevydarené zavedenie zdaňovania stálych prevádzkarní z poskytovania služieb digitálnych platforiem v oblasti prepravy a ubytovania ako aj „posledný výkrik“ vo forme zahrnutia aj zmluvných štátov medzi nespolupracujúce jurisdikcie od 1.1.2021, čo je v zjavnom rozpore aj s legislatívou Súdneho dvora EÚ)²⁶.

Rukojemníkmi nekonceptnosti v daňovej politike sú podniky. Je zrejmé, že daňová politika je závislá od politiky, to ale nemôže znamenať každoročne sa meniacu situáciu pre podniky, pokiaľ ide napr. o odpočet daňovej straty²⁷. Potom sa úplne stráca možnosť pre podniky, plánovať svoju daňovú pozíciu a urobiť zodpovedné rozhodnutia, pokiaľ ide napríklad o investície. Dane sú pre podnik nákladovou položkou ako každý iný náklad, a tento musí byť predikovateľný a predvídateľný na niekoľko rokov dopredu. Lebo neistota pre podnikateľov, pokiaľ ide o predvídateľnosť daňového systému, vyústi v tú najhoršiu možnú variantu, a tou je presun podnikov do iných jurisdikcií. Tento trend vidíme pri výrobe s nízkou pridanou hodnotou (napr. v oblasti automotive) už smerom do Rumunska, Srbska, resp. do Ázie, alebo vzhľadom na vysoké daňovo-odvodové zaťaženie práce a opatrenia, ako napr. zrušenie maximálneho vymeriavacieho základu pre zdravotné poistenie, aj rušenie pracovných miest v centrách zdieľaných služieb (shared service centers) a ich presun do iných jurisdikcií²⁸.

A potom sú tu podniky, ktoré sa nikdy nebudú presúvať, lebo sú to malé a stredné podniky, často iba s jednoduchými väzbami na zahraničie – napr. malý dcérsky podnik v susednej krajine alebo dodávateľ/odberateľ zo zahraničia a pre ktoré by bol presun výroby investične veľmi náročný. A práve takéto podniky sú vystavené najväčšiemu tlaku na compliance (dodržiavanie všetkých nových legislatívnych povinností v súvislosti s BEPS)

²⁶ KAČALJAK Matej. *Vybrané trendy vo výbere daní a možnosti ich právnej reflexie na Slovensku*. Bratislava: Wolters Kluwer, Bratislava, 2017. 89 s. ISBN 978-80-8168-643-6., CIBULA, Tomáš – KAČALJAK, Matej. Tax Treaty Override in Slovakia – Digital Platform Permanent Establishment in *Bratislava Law Review*, 1/2018, p. 80 – 88, ISSN (online): 2644-6359, [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.46282/blr.2018.2.1.95>, GALANDOVÁ, Miriam. Nové CFC pravidlá pre fyzické osoby in *Bulletin SKDP*, ročník 2021, č. 1, p. 6 – 12, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/8902575852c898efc12586940038a8c0/\\$FILE/SKDP_1_21_web.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/8902575852c898efc12586940038a8c0/$FILE/SKDP_1_21_web.pdf)

²⁷ GALANDOVÁ, Miriam. Straty a ich posudzovanie z daňového hľadiska in *Bulletin SKDP*, ročník 2020, č. 2, p. 4 – 9, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/34bc56f7958ccbb0c12585e60046434f/\\$FILE/bulletin%20SKDP%2002_2020.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/34bc56f7958ccbb0c12585e60046434f/$FILE/bulletin%20SKDP%2002_2020.pdf)

²⁸ Denník SME, správa z Tlačovej agentúry ČTK, 18.1.2021. *AT&T zrejme na Slovensku zruší približne tristo pracovných miest*. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://ekonomika.sme.sk/c/22575959/att-zrejme-na-slovensku-zrusi-priblizne-tristo-pracovnych-miest.html>

a z dôvodu dodatočných nákladov na túto oblasť sú často prinútené odložiť investície na rozvoj svojich podnikov.

Plán Obnovy²⁹ síce naleje veľké množstvo finančných prostriedkov do slovenskej ekonomiky a zvýši HDP o viac ako 2 % ročne, v oblasti daňovej reformy je ale veľmi stručný a neprináša žiadne prevratné návrhy.

Preto bude žiadúce, aby sa Slovensko začalo inšpirovať niektorými progresívnymi krajinami, akým spôsobom zásadne meniť daňovú politiku smerom k podpore podnikania a takto zvyšovať daňové výnosy. Určite inšpiratívna je zvýšená daňová podpora vedy a výskumu, zavedenie nových ekologických daní, daňová podpora nových zdrojov energie a výrobných postupov nezaťažujúcich životné prostredie. Novým trendom je určite aj vyvážené daňové zaťaženie e-commerce a digitálnych platforiem, resp. poskytovateľov digitálnych služieb. Táto téma je ale skôr globálna a je teda treba počkať aj na globálne riešenie (Pillar 1).

Dovtedy by mali politici pracovať aj s použitím analytických prepočtov na zvyšovaní daňovej istoty, na zabezpečení fungujúceho správneho súdnictva, špecializácií sudcov pre daňovú oblasť, ďalšej elektronizácii finančnej správy s možnosťou efektívnej obojstrannej elektronickej komunikácie a znižovaní počtu povinností podnikateľov v daňovej oblasti. Ak hovorí nový prezident Finančnej správy p. Žežulka o tom, že poctivý podnikateľ musí byť odmenený vo forme úľav a zvýhodnení a podvodník musí byť naháňaný daňovým kontrolárom³⁰, je to určite krok správnym smerom. Ľudskejšie nastavenie daňového trestného práva, kde sankciou nebude primárne trest odňatia slobody, ale peňažný trest, ktorý bude podnikateľov motivovať odvádzať dane zodpovedne a aj naplní štátnu pokladnicu, bude iba bonusom.

Daň z príjmov právnickej osoby upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Súčasťou tohto zákona sú aj ustanovenia o dani z príjmov fyzických osôb ako aj spoločné ustanovenia pre obe dane. Toto je rozdielne voči iným jurisdikciám, kde vidíme samostatné daňové predpisy týkajúce sa dane z príjmov fyzických osôb a dane z príjmov právnických osôb (Nemecko, Rakúsko atď.).

Daňovníkom dane je právnická osoba, pričom právnickými osobami sú v zmysle §18 Občianskeho zákonníka:

²⁹Úrad vlády SR. Komplettný plán obnovy. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/>

³⁰ SITA Slovenská tlačová agentúra. Poctivní podnikatelia by mali byť odmenení, šéf finančnej správy im chce poskytnúť lepší prístup. 27.12.2020. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/poctivi-podnikatelia-by-mali-byt-odmeneni-sef-financnej-spravy-im-chce-poskytnut-lepsi-pristup/>

- združenia fyzických a právnických osôb (obchodné spoločnosti, družstvá a právnické osoby podľa práva EÚ),
- účelové združenia majetku (napr. fondy, nadácie),
- jednotky územnej samosprávy,
- iné subjekty, o ktorých tak ustanovuje zákon³¹.

Pri daňovníkoch k dani z príjmov právnických osôb zákon rozlišuje medzi daňovníkom s neobmedzenou daňovou povinnosťou (zdaňujú v SR svoje celosvetové príjmy) a daňovníkom s obmedzenou daňovou povinnosťou. Dôležitou skupinou sú aj daňovníci nezaložení/nezriadení na podnikanie, pričom takéto daňové subjekty zdaňujú iba príjmy (výnosy) z prípadnej podnikateľskej činnosti.

Pokiaľ ide o základ dane pre účely stanovenia výšky dane právnickej osoby je slovenský zákon o dani z príjmov relatívne reštriktívny, t. z., že obsahuje celý rad tzv. pripočítateľných položiek, o ktoré je potrebné upraviť základ dane. Ide napr. o celý rad rezerv, ktoré nie sú pre účely dane z príjmov daňovým výdavkom, resp. o mnohé prípady tvorby opravných položiek k pohľadávkam, alebo k inému majetku (napr. k dlhodobému hmotnému majetku), ktoré sú takisto pripočítateľnými položkami. V porovnaní s inými európskymi jurisdikciami (napr. Nemecko, Rakúsko atď.) spôsobuje množstvo reštrikcií, že finálna efektívna sadzba dane z príjmov právnických osôb býva v SR často na úrovni okolo 30 – 35 %, hoci štatutárna sadzba DPPO je dnes na úrovni 21 %.

Pokiaľ ide o nominálnu sadzbu dane je na úrovni 21 %, ale zákon o dani z príjmov pozná aj iné sadzby, ktoré sa viažu k právnickým osobám, a to:

- 35 % z osobitného základu dane. Ide o osobitný základ dane pri podieloch na zisku, resp. iných príjmov, ktoré plynú daňovému rezidentovi zo zdrojov v zahraničí od daňovníka nezmluvného štátu (nespolupracujúceho štátu),
- 21 % z osobitného základu dane pri aplikácii tzv. exit tax – dane pri odchode, a to v prípade presunu majetku daňovníka do zahraničia, odchode daňovníka do zahraničia alebo pri presune podnikateľskej činnosti daňovníka do zahraničia. Ide teda o vzťahy medzi zriaďovateľom a stálou prevádzkarňou.

Slovenský zákon o dani z príjmov v oblasti korporátnej dane jasne nastavil pravidlá pri stanovovaní cien medzi závislými osobami v súlade s princípom nezávislého vzťahu. Zákonodarca vychádzal z dnes v SR akceptovaných OECD pravidiel (Guidelines)

³¹ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo na Slovensku a v EÚ*. Bratislava: EPOS, 2019, 910 s., ISBN 978-80-562-0247-0.

k transferovému oceňovaniu³². Dodržanie nezávislého vzťahu v kontrolovaných transakciách musí daňový subjekt v zmysle zákona o dani z príjmov resp. v zmysle usmernenia MF SR³³ dokumentovať v dokumentácii k transferovým cenám v zmysle §18 zákona.

Zavedenie opatrení BEPS v SR ide ruka v ruke s požiadavkami na transpozíciu Smerníc EÚ v oblasti daňovej spolupráce ako aj s aktivitami OECD v tejto oblasti. Aj keď existuje veľmi malý počet relevantných štúdií ohľadom efektov presúvania ziskov slovenských daňových subjektov do zahraničia, predpokladá sa, že ide o nepatrné percento z celkových príjmov finančnej správy. Na to, aby sme si priblížili, ako vyzerá štruktúra daňových príjmov v SR, je dobré pozrieť sa do open source štatistík, ktoré od roku 2021 uverejňuje finančná správa na svojej webovej stránke.

Tabuľka 1 Hrubý výnos daní za rok 2021 podľa mesiacov a druhu

	Daň z príjmov FO (v tis. Eur)	Daň z príjmov PO (v tis. Eur)	Dane z príjmov vyberané zrážkou (v tis. Eur)	DPH (v tis. Eur)	Spotrebné dane (v tis. Eur)	Dane z medzinár. obch. a transakcií (v tis. Eur)	Ostatné dane (v tis. Eur)
k 31.1.2021	301 283	124 249	63 758	650 436	172 456	9 359	12 612
k 28.2.2021	562 015	312 865	76 330	1 027 477	329 261	17 761	32 763
k 31.3.2021	830 389	743 781	97 654	1 562 860	472 418	27 100	63 136
k 30.4.2021	975 216	914 558	113 088	2 278 921	685 242	35 949	92 037
k 31.5.2021	1 187 095	1 049 160	132 404	2 856 554	875 936	47 990	94 232
k 30.6.2021	1 530 064	1 552 553	160 945	3 434 712	1 073 554	57 462	105 884
k 31.7.2021	1 840 148	1 807 567	182 281	4 143 488	1 297 948	68 655	125 717
k 31.8.2021	2 115 805	2 011 911	197 343	4 748 421	1 519 877	80 165	138 642
k 30.9.2021	2 395 633	2 268 703	221 798	5 308 496	1 744 265	90 237	150 212
k 31.10.2021	2 673 331	2 439 260	246 608	6 123 001	1 955 277	100 565	169 762
k 30.11.2021	2 950 976	2 649 134	262 445	6 939 063	2 167 164	111 999	184 690
k 31.12.2021	3 348 698	2 904 588	289 843	7 770 137	2 370 047	124 439	199 183

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa <https://opendata.financnasprava.sk/opendata/category/151-prijmy-statneho-rozpoctu>

Zo štatistiky priznanej dane DPPO môžeme odvodiť, že táto nezaznamenáva výraznejšie výkyvy už od roku 2015 (cca. 2,7 mld. EUR). Nižšie uvádzame údaje za jednotlivé roky:

³² OECD. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*, Paris: OECD Publishing, 2022. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/0e655865-en>

³³ Usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/014283/2016-724 o určení obsahu dokumentácie podľa § 18 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Tabuľka 2 Celkový výber dane z príjmov právnických osôb

Rok	Celková daň z príjmov právnických osôb (EUR)
2015	2 728 907 264
2016	2 740 405 504
2017	2 744 201 472
2018	2 698 113 280
2019	2 713 594 880
2020	2 614 889 984

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://opendata.financnasprava.sk/opendata/category/138-dan-z-prijmov-pravnickych-osob>

Aktuálny odhad medzery na DPPO zo strany MF SR je zhruba na úrovni DPH (17 %), nominálne takmer 0,5 miliardy Eur.

Z identifikovaných daňových únikov na daniach z príjmov tvoria najväčší podiel fiktívne faktúry, neoveriteľné a vystavené zaniknutými alebo nekontaktnými osobami. To znamená, že za najväčší podiel určite nemôžeme považovať obchádzanie korporátnej dane prostredníctvom agresívneho daňového plánovania.

Pri rozsahu presunu základov dane zo SR do zahraničia musíme mať na pamäti aj celkové finančné prostriedky, ktoré vynakladá SR na výkon finančnej správy. Podľa výročnej správy finančnej správy SR boli rozpočtované prostriedky pre finančnú správu (daňová správa + colná správa) vo výške 361 mil. EUR ročné (stav za rok 2021 – prevádzkové aj kapitálové výdavky).³⁴ Ak hovoríme, že daňová medzera na DPPO je ročne približne 500 mil. EUR, pričom je evidentné, že minimálne polovicu daňových únikov, resp. obchádzania daňovej povinnosti daňový úrad pri výkone svojej daňovej kontrolnej činnosti nikdy nedetekuje, stráca sa význam tzv. cost-benefit-analýzy.

O to viac, ako sa pozrieme na aktuálne daňové nedoplatky daňových subjektov, ktoré vychádzajú predovšetkým z daňových kontrol, ergo dorubov dane zo strany správcu dane.³⁵ Celkové kumulované nedoplatky daňových subjektov sú na úrovni 3 mld. EUR. Za roky 2018 až 2020 sa finančnej správe podarilo vymôcť nedoplatky vo výške 585 mil. EUR, pričom odpísala nedoplatky za 1,18 mld. EUR a postúpila na Slovenskú konsolidačnú, a.s. nedoplatky vo výške 1,23 mld. EUR.

³⁴ Webové sídlo FR SR. [online, 7.6.2022], dostupné na:

<https://opendata.financnasprava.sk/opendata/category/168-vydavky-a-rozpocet>

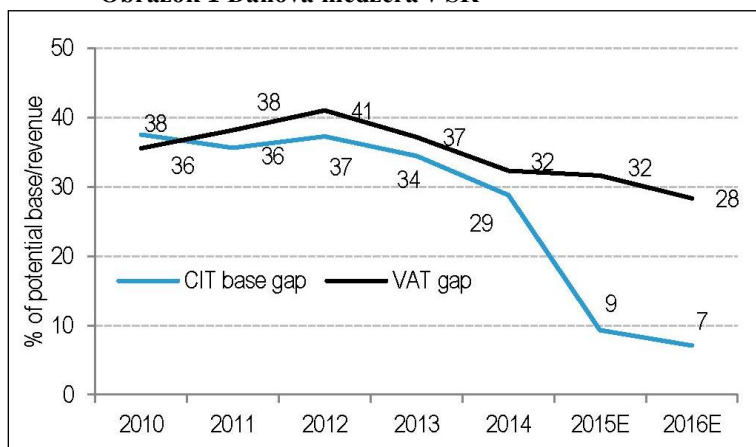
³⁵ NKÚ: Finančná správa musí riešiť nízku úspešnosť vymáhania nedoplatkov. [online, 7.6.2022], dostupné na:

https://www.teraz.sk/ekonomika/nku-financna-sprava-musi-riesit/618393-clanok.html?utm_source=teraz&utm_medium=organic&utm_campaign=click&utm_content=.%253Bsearch

Podľa Správy EK k stanoveniu daňovej medzery³⁶ v oblasti DPH (porovnávané údaje sú za rok 2016), pričom správa bola vydaná v roku 2018³⁷, sa daňová medzera pri DPH v SR znížila medzi rokmi 2012 a 2016 o 11 percentuálnych bodov. Podľa Hajka³⁸ daňová medzera v oblasti dani z príjmov právnických osôb nie je zameraná, po zavedení niektorých opatrení na výber tejto dane v roku 2014 sa zvýšil výber o 0,5 % HDP alebo 400 mil. EUR (to bolo zavedenie minimálnej dane – daňovej licencie).

Pokus stanoviť daňovú medzeru aj pri dani z príjmov právnických osôb mala misia IMF v spolupráci s Inštitútom finančnej politiky MF SR³⁹, ktorá si stanovila v priebehu rokov 2016 a 2017 spracovať na základe medzinárodne uznávanej metodológie správnu výšku daňovej medzery aj pri DPPO. Kým daňová medzera na DPH dosahovala v roku 2016 výšku 28 % základu dane, pri DPPO bol tento ukazovateľ 7 % z potenciálneho základu dane, teda významný rozdiel.

Obrázok 1 Daňová medzera v SR

Zdroj: FISCALIS Tax Gap Project Group. *The Concept of Tax Gaps. Report II.: Corporate Income Tax Gap Estimation Methodologies*. Brusel, 2018. ISBN 978-92-79-89108-3. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/tgpg-report-on-cit-gap-methodology_en.pdf

³⁶ Spracované podľa HARUMOVÁ, Anna - KOVÁČ, Branislav. Revolution in International Taxation. In *Ekonomika, financie a manažment podniku XII. : zborník vedeckých statí pri príležitosti Týždňa vedy a techniky*. - Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2018, p. 94-102. ISBN 978-80-225-4543-3.

³⁷ IHS, Institute for Advanced Studies. *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2018 Final Report*. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2018_vat_gap_report_en.pdf

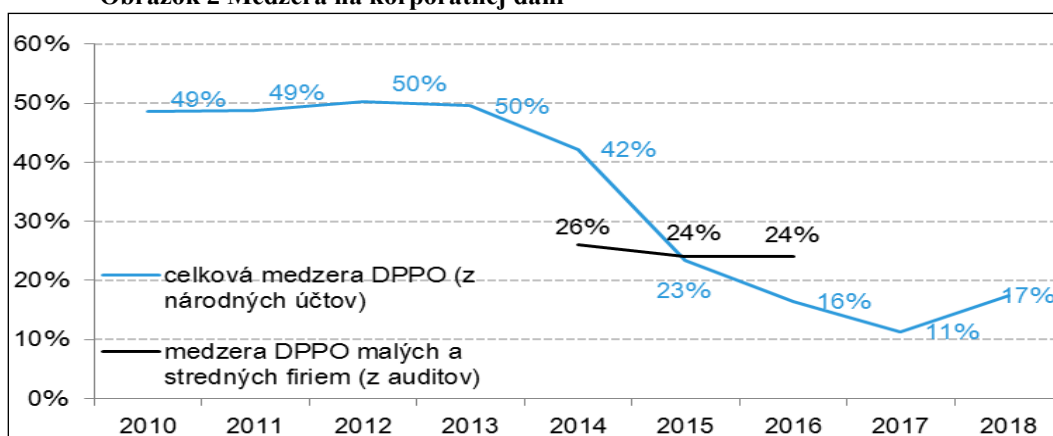
³⁸ HAJKO, Jozef. *Tax system in the Slovak Republic*. [online, 7.6.2022], dostupné na: www.ineko.sk/file_download/1160/Tax+system+in+Slovakia.pdf

³⁹ FISCALIS Tax Gap Project Group. *The Concept of Tax Gaps. Report II.: Corporate Income Tax Gap Estimation Methodologies*. Brusel, 2018. ISBN 978-92-79-89108-3. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/tgpg-report-on-cit-gap-methodology_en.pdf

Metodológiu, ako stanoviť medzeru v oblasti DPPO (CIT GAP) stanovil hlavne report Európskej komisie z roku 2018⁴⁰. Report pracuje s dátami do roku 2016 a pre SR indikuje práve už spomenutý CIT GAP pre rok 2016 vo výške 7 % z potenciálnej dane. Signifikantný skok zaznamenávame predovšetkým medzi rokmi 2014 a 2015. Samotní autori z IFP⁴¹ považovali údaje za roky 2015 a 2016 za vtedy ešte iba predbežné, pričom dôvody výrazného zlepšenia vo výbere daní vysvetľujú hlavne v zavedení daňových licencií, znížení daňových strát z minulosti resp. mohutným nárastom daňových príjmov z DPPO. Máme zato, že zníženie v rokoch 2015 a 2016 treba brať s veľkou obozretnosťou.

K iným záverom ohľadne výšky DPPO prišla štúdia od kolektívu *Bukovina, Chudý, Gábik, Šrámková* z IFP⁴², ktorá stanovila výšku medzery na DPPO pri malých a stredných podnikoch vo výške 360 mil. EUR, čo je 25 % potenciálnej dane (priemer rokov 2014 – 2016). Podľa autorov zdrojom medzery nemusia byť iba daňové úniky, ale aj nesprávna interpretácia daňových zákonov. Autori hovoria o príliš nízkom počte daňových kontrol na DPPO (0,8 kontrol na 100 firiem – celkovo 1 500 kontrol ročne pri 200.000 mikro a malých a stredných podnikov). V 60 % vykonaných kontrol na DPPO kontrolóri dorubili daň.

Obrázok 2 Medzera na korporátnej dani

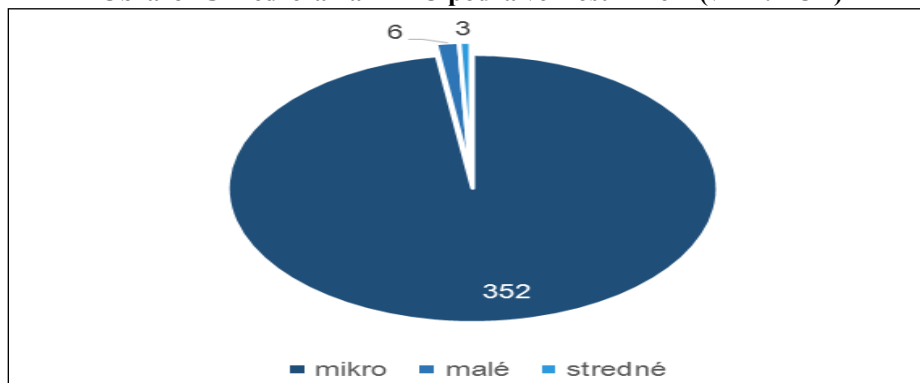
Zdroj: BUKOVINA Jaroslav a kol. Nikdy ich všetky neskontroluješ, ale máš sa snažiť. Daňová medzera na firemnej dani. Komentár 2020/15. Bratislava: IFP, 2020. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/24/Komentar_gap_bottom-up.pdf

⁴⁰ FISCALIS Tax Gap Project Group. *The Concept of Tax Gaps. Report II.: Corporate Income Tax Gap Estimation Methodologies*. Brusel, 2018. ISBN 978-92-79-89108-3. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/tgpg-report-on-cit-gap-methodology_en.pdf

⁴¹ Tamže

⁴² BUKOVINA Jaroslav a kol. Nikdy ich všetky neskontroluješ, ale máš sa snažiť. Daňová medzera na firemnej dani. Komentár 2020/15. Bratislava: IFP, 2020. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/24/Komentar_gap_bottom-up.pdf

Obrázok 3 Medzera na DPPO podľa veľkosti firiem (v mil. EUR)

Zdroj: BUKOVINA Jaroslav a kol. Nikdy ich všetky neskontroluješ, ale máš sa snažiť. Daňová medzera na firemnej dani. Komentár 2020/15. Bratislava: IFP, 2020. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/24/Komentar_gap_bottom-up.pdf

Pred zavedením daňovej licencie viac ako 50 % všetkých firiem v SR neplatila žiadnu daň z príjmov PO. Po zavedení daňovej licencie (minimálnej korporátnej dane) bolo badať, že firmy, ktoré predtým neplatili žiadnu daň, vykazovali základ dane vo výške, aby výsledná daň kopírovala výšku daňovej licencie⁴³.

Z predpokladanej daňovej medzery vo výške cca. 500 mil. EUR (prezentácia FR SR a MF SR k zavedeniu e-faktúry) majú na svedomí podľa predmetnej analýzy mikropodniky (firmy s obratom do 2 mil. EUR a počtom zamestnancov 0-9) medzeru vo výške 352 mil. EUR.

Ak teda chceme na makro úrovni analyzovať výšku daňovej medzery pri DPPO, ktorú spôsobujú malé a stredné podniky, resp. veľké podniky a môže byť sčasti spôsobená aj presúvaním ziskov do iných jurisdikcií, prípadne cez cezhraničnú eróziu daňových základov, dostávame sa k sume 140 mil. EUR, ktorá sa v porovnaní s celkovými nákladmi na fungovanie finančnej správy (bežné výdavky v roku 2021 vo výške 331 mil. EUR a kapitálové výdavky vo výške 28 mil. EUR⁴⁴ a počet pracovníkov na konci roka 2021 vrátane KÚFS bol 8755) javí ako úplne zanedbateľná, aby generovala takú mieru zavádzania nových opatrení a predovšetkým povinností pre podniky.

Zlepšenie výberu DPPO sa podľa hodnotenia Medzinárodného menového fondu z roku 2018 dá docieľiť nasledovnými opatreniami:⁴⁵

- centrálne vyberať daňové subjekty na kontrolu a centrálne aj pripravovať vstupné a výstupné dáta o vybraných subjektoch,

⁴³ BUKOVINA, Jaroslav – REMETA, Ján. *Licencia spravodlivosti? Vyhodnotenie fungovania daňovej licencie*. Komentár IFP 2018/1. Bratislava: IFP, 2018. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/3483/22/DPPO_licencia_201801.pdf

⁴⁴ Verejne prístupné dáta poskytované verejnosti na webstránke FR SR. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://opendata.financnasprava.sk/opendata/category/168-vydavky-a-rozpocet>

⁴⁵ TADAT. *Performance Assessment Report*. IMF Fiscal Affairs Department, June 2018, [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.tadat.org/assets/files/Slovak_Republic_FINAL_PAR.pdf

- zvýšiť počet kontrol na DPPO a vyberať výlučne aktívne spoločnosti,
- protokol z kontroly by mal obsahovať aj dôvod výberu subjektu a predpísané náležitosti o výsledku kontroly,
- vyhodnocovať výšku zaplatenej dane po kontrole,
- obchodný register nemá obsahovať neaktívne spoločnosti (vymazať ich ex off),
- mať na finančnej správe prehľad neaktívnych subjektov a od týchto nepožadovať podávanie DP.

Daňové subjekty v SR deklarovali v roku 2020 v daňových priznaniach DPPO vo výške 2,6 mld. EUR z celkových príjmov štátneho rozpočtu vo výške 11,8 mld. EUR⁴⁶. Ide teda v porovnaní s DPH alebo DPFO menej signifikantnú daň. Výška tejto dane má ale zásadný vplyv na výšku investícií (kapitálových výdavkov) podnikov, vývoj zamestnanosti a prílev zahraničných investícií do krajiny.

Inú výšku korporátnej dane, ktorá nebola vybraná z dôvodu presunu ziskov resp. z dôvodu uloženia bohatstva v offshore krajinách, spomína správa mimovládnej organizácie Tax Justice Network z roku novembra 2021 (State of the Tax Justice 2021)⁴⁷. Na základe Country-by-Country Reportingu, ktorý bol daňovými správami prvýkrát zverejnený v roku 2021, vypočítali daň z presunutých ziskov v SR vo výške 521,4 mil. EUR a z dôvodu držania bohatstva v offshore jurisdikciách uniknutú daň vo výške 38,2 mil. EUR, celkovo teda 559,7 mil. EUR, čo predstavuje 0,6 % slovenského HDP. Ako krajiny, ktoré mali najzásadnejší vplyv pre SR na presun ziskov boli vyhodnotené Holandsko, Rakúsko a ČR. Mimochodom v prípade týchto krajín ide o najvýznamnejších zahraničných investorov a nie o typické offshore destinácie. Je veľmi zaujímavé, že táto mimovládna organizácia dospeli ešte rok predtým v Správe o stave daňovej spravodlivosti z rok 2020 k úplne iným výsledkom ohľadom SR⁴⁸. Aj tento výskum bol založený na údajoch z Country-by-Country reportingu a zaoberal sa sumou dane, ktorá nie je vybraná z dôvodu presunu ziskov, pričom odpočítaná bola daň, ktorá zase prúdila na krajiny z dôvodu, že sem presúvajú zisky podniky z iných krajín (rozdielová metóda). Pri tomto výskume vedci stanovili pre SR výšku dane, ktorá nebola vybraná z dôvodu presunu ziskov na úrovni 355 mil. EUR mínus daň, ktorá bola vybraná v SR z dôvodu prílevu

⁴⁶ Verejne prístupné dáta poskytované verejnosti na webstránke FR SR. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://opendata.financnasprava.sk/opendata/category/151-prijmy-statneho-rozpocetu>

⁴⁷ Tax Justice Network. *State of Tax Justice 2021*. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2021/11/State_of_Tax_Justice_Report_2021_ENGLISH.pdf

⁴⁸ Tax Justice Network. *State of Tax Justice 2020*. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2020/11/The_State_of_Tax_Justice_2020_ENGLISH.pdf

presunutých ziskov do SR vo výške 139 mil. EUR (saldo predstavuje sumu 216 mil. EUR. Táto suma sa už približuje k prepočtom IFP.

Inou metodikou (metóda rozdelenia nevybratej dane medzi členské štáty EÚ na základe predikcie efektívnej daňovej sadzby a podielu členských štátov EÚ na celkovom HDP EÚ) sa na medzeru v DPPO z dôvodu presunu ziskov pozrel Rohan⁴⁹, ktorý stanovil, interval daňovej medzery SR z dôvodu presunu ziskov na 270 – 380 mil. EUR (dáta z roku 2013).

1.1.3 Smernice EÚ v oblasti daní a ich klasifikácia

Oblasť daní nie je plne harmonizovaná, nakoľko EÚ nemá takúto právomoc na základe zakladajúcich zmlúv. V priamych daniach preto v EÚ pozorujeme okrem procesu harmonizácie aj proces koordinácie. Koordináciou rozumieme, že sa neprijíma spoločná záväzná legislatíva, ktorá musí byť transponovaná do právnych poriadkov národných štátov, ale sa prijímajú odporúčania vo forme tzv. „soft law“ (nie sú právne záväzné).

Daňová harmonizácia v oblasti priamych daní v EÚ prebieha cez harmonizáciu prostredníctvom primárneho práva a na druhej strane prostredníctvom sekundárneho práva (nariadenia a smernice). Daňovú koordináciu by sa dalo rozdeliť na koordináciu cez „soft law“ a koordináciu cez Arbitrážnu konvenciu z roku 1990.⁵⁰

EÚ takisto uzatvára ako subjekt medzinárodného práva aj medzinárodné zmluvy. Základným pravidlom na harmonizáciu priamych daní je čl. 115 TFEU, ktorý oprávňuje vydať Radu EÚ smernice za účelom aproximácie práva. Základnými pre oblasť daňového práva sú aj základné práva EÚ zakotvené v zakladajúcich zmluvách, zmluve o fungovaní EÚ (TFEU) ako aj v prístupových zmluvách ako aj z judikatúry SD EÚ.

Smernice EÚ v oblasti daní sa podľa Babčáka (2019)⁵¹ z hľadiska vecnej pôsobnosti členia na tieto tri skupiny:

1. týkajúce sa nepriameho zdaňovania,
2. vzťahujúce sa na oblasť priamych daní a
3. týkajúce sa správy daní.

V oblasti sekundárneho práva sa využíva v oblasti priamych daní záväzný právny akt typu smernica. Smernice v tejto oblasti delíme na:

⁴⁹ ROHAN, Ján. *Dopad zprístupnených daňových informácií na výnosnosť daní*. Dizertačná práca. Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019. 160 s.

⁵⁰ KOVÁČ, Branislav. *Rozsudky súdneho dvora EÚ v oblasti priamych daní*. Diplomová práca. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2013.

⁵¹ BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo na Slovensku a v EÚ*. Bratislava: EPOS, 2019, 910 s., ISBN 978-80-562-0247-0.

1. **Smernice odstraňujúce prekážky,**
2. **Smernice umožňujúce spoluprácu daňových správ členských štátov,**
3. **Smernice k pravidlám proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam**

Smernicami odstraňujúcimi prekážky sú:

1. Smernica Matka – Dcéra (Parent-Subsidiary-Directive)⁵²,
2. Smernica o fúziách (Merger Directive)⁵³,
3. Smernica o úrokoch a licenčných poplatkoch (Interest and Royalties Directive)⁵⁴.

Medzi smernice, ktoré umožňujú spoluprácu daňových správ členských štátov zaradujeme:

1. Smernica o administratívnej spolupráci v oblasti daní⁵⁵,
2. Smernica o vzájomnej pomoci pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok⁵⁶.

Medzi smernice, ktoré regulujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam zaradujeme:

1. Smernica proti pravidlám vyhýbania sa daňovým povinnostiam – ATAD (Anti-Tax-Avoidance Directive)⁵⁷,
2. Smernica ATAD 2⁵⁸,
3. Smernica o prístupe daňových orgánov k informáciám získaným v rámci boja proti praniu špinavých peňazí⁵⁹,
4. Smernica o mechanizme riešenia sporov týkajúcich sa zdanenia v EÚ⁶⁰.

Úloha SD EÚ pri priamych daniach je predovšetkým v konaní o nezhode národnej legislatívy alebo v konaniach o tzv. predbežnej otázke. Konanie o nezhode národnej legislatívy sa nazýva aj infringement procedure a rieši zhodu prijatej národnej legislatívy s právom EÚ.

⁵² Smernica Rady 2011/96/EÚ o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskych spoločností v rozličných členských štátoch (prepracované znenie)

⁵³ Smernica Rady EÚ 2009/133/ES o spoločnom systéme zdaňovania, uplatniteľnom pri zlučovaní, rozdeľovaní, prevode aktív a výmene akcií

⁵⁴ Smernica Rady 2003/49/ES v znení neskorších smerníc o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi združenými spoločnosťami v rôznych členských štátoch

⁵⁵ Smernica Rady 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS

⁵⁶ Smernica Rady 2010/24/EÚ o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok vyplývajúcich z daní, poplatkov a ďalších opatrení

⁵⁷ Smernica Rady (EÚ) 2016/1164 z 12. júla 2016, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu (Ú. v. EÚ L193, 19.7.2016)

⁵⁸ Smernica Rady (EÚ) 2017/952 z 29. mája 2017, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2016/1164, pokiaľ ide o hybridné nesúlady s tretími krajinami (Ú. V. EÚ L144, 7.6.2017)

⁵⁹ Smernica Rady (EÚ) 2016/92258 zo 6. decembra 2016, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o prístup daňových orgánov k informáciám získaným v rámci boja proti praniu špinavých peňazí (Ú. V. EÚ L144, 7.6.2017)

⁶⁰ Smernica Rady (EÚ) 2017/1852 z 10. októbra 2017 o mechanizmoch riešenia sporov týkajúcich sa zdanenia v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 265, 14. 10. 2017)

Tú má právomoc na podnet takéhoto návrhu predovšetkým Komisia EÚ. Konanie o predbežnej otázke sa zaoberá konkrétnym prípadom, ktorý je prerokovaný na národnom súde a podnet na konanie dáva účastník konania alebo sudca. Kontrola SD EÚ pri predbežnej otázke na národnú legislatívu je teda iba nepriama.

V zmysle čl. 4 ods. 3 TFEU sú členské štáty zaviazané rešpektovať rozsudky SD EÚ a implementovať ich do vnútroštátneho práva v súlade so všeobecnými princípmi tvoriacimi právny poriadok EÚ, ako sú napr. princípy efektivity, ekvivalencie a právnej istoty.

Hlavnými zásadami (hmotnoprávnymi ako aj procesnoprávnymi), ktoré sú dôležité pre oblasť daní a na ktorých sú založené rozsudky SD EÚ sú predovšetkým⁶¹:

- zásada legitímnych očakávaní daňovníka (zásada právnej istoty),
- zásada primeranosti (proporcionality),
- kompatibilita daňových zákonov so základnými slobodami (voľný pohyb osôb, voľný pohyb tovarov, voľný pohyb služieb, voľný pohyb kapitálu),
- zásada zákazu diskriminácie,
- zásada rovnakého zaobchádzania,
- zásada procesnej autonómie,
- zásada ekvivalencie a efektivity,
- zásada zákonného postupu správcu dane.

1.1.4 Porovnanie daňového zaťaženia doma a v zahraničí

OECD vydáva ohľadom korporátnej dane report s názvom Corporate Tax Statistics⁶², ktorá každoročne prehľady a porovnania medzi krajinami OECD ohľadom nominálnej sadzby korporátnej dane, efektívnej sadzby korporátnej dane, absolútnych príjmov štátov z korporátnej dane, daňových zvýhodneniach v oblasti výskumu a vývoja, implementácii country-by-country reportingu v jednotlivých krajinách, o anonymizovaných dátach, ktoré boli vyzbierané v jednotlivých krajinách v rámci country-by-country reportingu a o špeciálnych daňových režimoch v oblasti práva duševného vlastníctva.

Podľa zverejnených štatistík môžeme konštatovať, že korporátne dane tvoria v priemere 10 % daňových príjmov členských štátov OECD. Menej ako 5 % daňových príjmov tvorila korporátna daň napr. v Maďarsku, Francúzsku a USA.

⁶¹ KOVÁČ, Branislav. *Harmonizácia slovenskej daňovej sústavy s daňami EÚ*. Balakárska práca. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2011

⁶² OECD. *Corporate Tax Statistics*, 3rd Edition, Paris: OECD Publishing, 2021. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/corporate-tax-statistics-third-edition.pdf>

Pokiaľ ide o výšku príjmov z korporátnych daní ako podiel HDP krajín, priemer OECD predstavoval výšku 3,1 %.

Ďalším trendom je celosvetovo konštantný pokles nominálnych sadzieb korporátnych daní. Z pozorovaných 111 krajín (zahrnutých do tejto štúdie) bol zaznamenaný pokles korporátnej dane medzi rokmi 2020 a 2021 v 94 krajinách, zvýšenie nominálnej sadzby v 4 krajinách a 13 jurisdikciách zostala korporátne daň na rovnakej nominálnej úrovni v percentách.

Priemerná nominálna korporátne daň v skúmaných 111 jurisdikciách v roku 2021 bola 20 %, v roku 2020 20,2 % a v roku 2000 bola ešte 28,3 %. Badáme teda jasný celosvetový trend znižovania sadzby tejto dane.

Z týchto 111 jurisdikcií je 12 krajín, ktoré nemajú žiadnu alebo nulovú korporátne daň a 2 krajiny (Barbados a Maďarsko), ktoré majú korporátne daň pod 10 %. Maďarsko má túto daň vo výške 9 % (okrem toho ale existuje ešte aj tzv. živnostenská daň, ktorú platia podniky). Najvyššie zvýšenie korporátnej dane medzi rokmi 2020 a 2021 bolo v Andorre a na Maledívach. 12 jurisdikcií znížilo medzi rokmi 2020 a 2021 korporátne daň o viac ako 20 %.

Efektívna miera zdanenia korporátnou daňou bola podľa reportu nižšia ako nominálna (na úrovni 20,4 %. Najnižšie efektívne zdanenia majú krajiny, ktoré dovoľujú odpočítateľné položky na investovaný vlastný kapitál, napr. Belgicko, Brazília, Cyprus, Taliansko, Lichtenštajnsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Turecko. Podľa metodiky uverejnenej v tejto správe predstavuje efektívna daňová sadzba v SR 8 %, čo je značne pod inými výskumami (napr. Janský⁶³ uvádza efektívnu daňovú sadzbu v SR 20 % - vychádzal z dát konkrétnych podnikov), nakoľko metodika OECD berie do úvahy teoretickú možnosť využitia napr. zrýchleného odpisovania, rôznych daňových stimulov na výskum a vývoj, možnosti investičných kreditov, atď.

1.2 Spôsoby využívania medzinárodného daňového plánovania

1.2.1 Spôsoby a možnosti vyhýbania sa daniam

Holdingová štruktúra napomáha nadnárodným spoločnostiam, aby formou transferov medzi spoločnosťami v skupine presunuli zisk tam, kde je nižšie daňové zaťaženie. Projekt

⁶³ JANSKÝ, Petr. *Effective Tax Rates of Multinational Enterprises in the EU*, 2019. [online, 2.6.2022], dostupné na: WWW.GREENS-EFA.EU

BEPS a následne aj Smernica ATAD sú považované za nástroje regulácie daňových únikov, resp. presúvania ziskov a erózie daňových základov.⁶⁴

*Huba, Sábo, Štrkolec*⁶⁵ rozlišujú 5 základných metód, ako podnikatelia cezhranične optimalizujú svoju daňovú povinnosť. Sú to:

- presúvanie príjmu („income shifting“),
- oslobodenie („exemption“),
- odklad („deferral“),
- konverzia („conversion“),
- zadlžovanie („leverage“).

V tejto práci sa zaoberáme metódami, ktoré OECD nazvala sumárne erózia daňového základu („base erosion“) a presúvanie ziskov („profit shifting“)⁶⁶.

*Hájek*⁶⁷ zaraďuje medzi najzásadnejšie techniky presúvania základu dane:

- transakcie s úrokovými nákladmi,
- transakcie s licenčnými poplatkami,
- transferové ceny.

Okrem týchto spomínajú *Huba, Sábo, Štrkolec* aj ďalšie metódy⁶⁸:

- využitie hybridných nesúladow,
- využitie výhod daňového zákonodarstva,
- zakladanie účelových spoločností,
- presun sídla spoločnosti do štátu s výhodným daňovým režimom,
- zneužitie inštitútu odpočítania daňovej straty.

⁶⁴ HARUMOVÁ, Anna. *Finančný manažment nadnárodných korporácií*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 242 s. ISBN 978-80-7552-451-5.

⁶⁵ HUBA, Peter – SÁBO, Jozef – ŠTRKOLEC, Martin. *Medzinárodné daňové úniky a metódy ich predchádzania*, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2016, 189 s. ISBN 978-80-8152-403-5 (e-publikácia), [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/sk/financne-a-danove-pravo/360-medzinarodne-danove-uniky-a-metody-ich-predchadzania>

⁶⁶ OECD. *Addressing Base Erosion and Profit Shifting*, Paris: OECD Publishing, 2013, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/9789264192744-en>

⁶⁷ HÁJEK, Jan. Ovlivňuje české společnosti základ daně transakcemi se zahraničními spřízněnými osobami? In: *Politická ekonomie*, 66 (3), p. 330 – 343, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.18267/j.polek.1191>

⁶⁸ HUBA, Peter – SÁBO, Jozef – ŠTRKOLEC, Martin. *Medzinárodné daňové úniky a metódy ich predchádzania*, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2016, 189 s. ISBN 978-80-8152-403-5 (e-publikácia), [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/sk/financne-a-danove-pravo/360-medzinarodne-danove-uniky-a-metody-ich-predchadzania>

Michael C. Durst vo svojej štúdií Zdaňovanie nadnárodných podnikov v krajinách s nízkym príjmom (Taxing Multinational Business in Lower-Income Countries)⁶⁹ identifikoval 4 hlavné štruktúry erózie základov dane a presúvania ziskov:

1. *Transakcie presúvania ziskov pomocou pôžičiek.* Príklad: Nadnárodná spoločnosť si zriadi spoločnosť na financovanie v krajine s nulovým daňovým zaťažením, pričom koncern poskytne tejto „finančnej“ spoločnosti obrovskú sumu peňazí. Finančná spoločnosť ďalej poskytne pôžičky členom skupiny, ktorí sú výrobnými spoločnosťami v krajinách s vyššou mierou zdanenia. Výrobná spoločnosť si odpočíta nákladové úroky k pôžičke, čím si zníži zdaniteľný príjem v krajine, kde prevádzkuje svoju činnosť. Naproti tomu nie je ale úrokový príjem financujúcej spoločnosti zaťažený žiadnou daňou. Teda skupina má výhodu v podobe odpočtu nákladu v krajine výroby a nie je zaťažovaná daňou z dôvodu úrokového výnosu.
2. *Transakcie presúvania ziskov pomocou nehmotných aktív.* Príklad: Nadnárodný koncern vloží napr. ochrannú známku veľkej hodnoty do holdingovej spoločnosti v jurisdikcii s nulovou daňou. Podniky koncernu, ktoré distribuujú výrobky, platia licenčné poplatky holdingovej spoločnosti vlastniacej ochrannú známku za jej využitie. Licenčné poplatky sú daňovým výdavkom v krajine distribútorov, ale nezdaňujú sa v krajine, kde má sídlo holdingová spoločnosť, ktorá ich inkasuje.
3. *Transakcie presúvania ziskov pomocou predaja služieb a hmotných aktív.* Príklad: Nadnárodná skupina si zriadi nákupnú spoločnosť, resp. spoločnosť poskytujúcu vnútroskupinové služby v krajine s nízkym daňovým zaťažením. Cez túto spoločnosť nakupuje tovar a služby pre skupinu, pričom cenu tovarov a služieb navyšuje u nákupnej spoločnosti v krajine s nízkym daňovým zaťažením o neprimerane vysokú maržu. Tým si znižuje celkové daňové zaťaženie.
4. *Transakcie presúvania ziskov cez zriadenie jednej predajnej spoločnosti.* Príklad: Koncern spracúvajúci kovy v rôznych krajinách si zriadi odbytovú spoločnosť v krajine s nízkym daňovým zaťažením. Cez túto spoločnosť prechádza celý odbyt skupiny, pričom sa nabaľuje o neprimerane vysokú maržu. Predaný tovar často ale do krajiny, kde sa nachádza odbytová spoločnosť neprichádza, ale ide rovno z krajiny, kde bol spracovaný, do krajiny, v ktorej je zákazník. Cez odbytovú spoločnosť prechádza tovar iba fakturačne.

⁶⁹ DURST, Michael C. *Taxing Multinational Business in Lower-Income Countries: Economics, Politics and Social Responsibility*. Brighton: Institute of Development Studies on behalf of the International Centre for Tax and Development, 2019. 142 s. ISBN: 978-1-78118-510-0.

1.2.2 Agresívne daňové plánovanie a jeho indikátory

Aby sme vedeli správne začleniť pojem agresívne daňové plánovanie do kontextu, je potrebné najskôr povedať, že tento pojem nie je upravený žiadnou legislatívou. Prvýkrát bol spomenutý v Odporúčaní EÚ z roku 2012⁷⁰. Podľa textu tohto Odporúčania „*Agresívne daňové plánovanie spočíva vo využití technických detailov daňového systému alebo nesúladu medzi dvoma či viacerými daňovými systémami s cieľom znížiť daňovú povinnosť. Agresívne daňové plánovanie môže mať veľa podôb. K jeho dôsledkom patrí dvojité odpočet (to znamená, že tá istá strata sa odpočíta v štáte zdroja príjmu aj v štáte usadenia) a dvojité nezdanenie (to znamená, že príjem, ktorý je nezdanený v štáte jeho zdroja, je oslobodený od dane v štáte usadenia).*“⁷¹ Odporúčanie sa obracia na členské štáty a vyzýva ich, aby sa pri zmluvách o zamedzení dvojitého zdanenia uplatňovala switch-over klauzula, teda ustanovenie, že pokiaľ sa nejaký príjem v danej krajine nezdaňuje, nie je možné ho v druhej krajine vyňať zo zdanenia na základe zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Týmto sa zabráni dvojitému nezdaneniu. Ďalej odporúčanie vyzýva štáty, aby si zaviedli do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov všeobecné pravidlo proti zneužívaniu (GAAR). Odporúčanie v tejto súvislosti definuje daňový výhodu ako jednu z týchto možností:

- a) do daňového základu nie je zahrnutá suma;
- b) daňovník uplatňuje odpočet;
- c) došlo k daňovej strate;
- d) nie je splatná žiadna zrážková daň;
- e) zahraničná daň je vykompenzovaná⁷².

Podľa Ječmínka, Moravca a Kukalovej⁷³ existuje medzi výskumníkmi veľká zhoda na agresívnom daňovom plánovaní. Názory sa rozchádzajú v miere, veľkosti a v toxicite v rámci medzinárodnej daňovej konkurencie. Na tomto mieste je potrebné spomenúť, že daňové plánovanie je jedným z nástrojov, ako znížiť daňové zaťaženie podnikov a teda ako vylepšiť efektivitu hospodárenia. Nie je potrebné zabúdať, že dane predstavujú pre podniky rovnaký náklad ako akýkoľvek iný v ich výkaze ziskov a strát. Ochota podnikov platiť vyššiu daň

⁷⁰ European Commission. *Recommendation of 6.12.2012 on aggressive tax planning*, C(2012) 8806 [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fff0ff5a-4451-11e2-9b3b-01aa75ed71a1>

⁷¹ tamže

⁷² tamže

⁷³ JEČMÍNEK, Jakub - MORAVEC, Lukáš - KUKALOVÁ: Vliv agresivního daňového plánování na inkaso daně z příjmu právnických osob In: *Politická ekonomie*, 2020, 68(1), p. 3 –17, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.18267/j.polek.1264>

nemôže byť vynútiteľná zákonom⁷⁴. Dovoľok agresívne (ktorý mimochodom nikdy nebol sémantický vysvetlený), dal daňovému plánovaniu negatívnu konotáciu a z daňového plánovania sa postupom času stalo úmyselné znižovanie základu dane, zneužitie daňového práva resp. daňový únik. V ďalšej časti práce budeme definovať tieto pojmy, ktoré majú v dnešnom daňovom práve rôzne odtienky.

*Boháč*⁷⁵ uvádza daňové plánovanie ako pojem ekvivalentný s daňovou optimalizáciou, pričom takéto konanie považuje za dovoľené, pričom sa daňový subjekt snaží legálnymi prostriedkami znižovať daň.

Podľa *Horáka*⁷⁶ sa už súdy mnohých krajín vyjadrili, že daňová optimalizácia (daňové plánovanie) nemôže byť postihovaná, nakoľko ide o legálne konanie. Vyhybanie sa daniam už Horák považuje za nelegálne konanie, aj keď hovorí o tom, že angloamerická literatúra aj takého konanie považuje za neodporujúce textu zákona, často len jeho duchu. Je naozaj ťažké určiť hranicu medzi daňovou optimalizáciou a zneužitím daňového práva. Je škoda, že v SR ešte neexistuje žiadna stále súdna doktrína, ktorá by riešila zneužívajúce konanie v oblasti daňového práva. V ČR je judikatúra v tomto smere už omnoho ďalej. Prvým zásadným prípadom, keď NSS ČR začal hovoriť o zneužití práva (ako nedovoľenom konaní) v daňovom konaní bol prípad *Potápěči*⁷⁷.

Podľa *Hubu, Saba a Štrkolca*⁷⁸ predstavuje „daňové plánovanie postup daňovníka, ktorý je väčšinou právne obhájiteľný, ale má značne nepriaznivý dopad na výšku daňových príjmov štátov. Dochádza pri ňom k zneužívaniu daňovo-právnych predpisov s cieľom dosiahnuť výsledok, ktorý zákonodarca nepredvídal alebo v danom čase predvídať nemohol. Takže kým daňové orgány objavujú schémy daňového plánovania a zákonodarca prijme nápravné opatrenia v daňovej legislatíve, daňovníci si dlhší čas užívajú nižšieho alebo žiadneho zdanenia. Na základe uvedeného možno urobiť záver, že pojem daňové plánovanie je

⁷⁴ Na tomto mieste chceme zdôrazniť, že aj v zmysle judikatúry NSS ČR nie je obchodná spoločnosť povinná platiť vyššiu daň ako je najnižšia z možností – teda môže si vybrať tú možnosť, ktorá je pre spoločnosť najvýhodnejšia

⁷⁵ BOHÁČ, Radim. Teoretické a praktické otázky českého daňového práva z hľadiska daňových úniků a podvodů in: *Daňové právo vs. daňové podvody a daňové úniky*, nekonferenčný zborník vedeckých prác, 1. diel, Košice, 2015, p. 37 – 46. ISBN 978-80-8152-303-8.

⁷⁶ HORÁK, Milan. *Obcházení zákona, skutečný obsah právních úkonů a zneužití práva ve vztahu k daňovému plánování*. Diplomová práca, Karlova univerzita, Praha, 2012.

⁷⁷ Rozsudok Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 107/2004

⁷⁸ HUBA, Peter – SÁBO, Jozef – ŠTRKOLEC, Martin. *Medzinárodné daňové úniky a metódy ich predchádzania*, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2016, 189 s. ISBN 978-80-8152-403-5 (e-publikácia), [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/sk/financne-a-danove-pravo/360-medzinarodne-danove-uniky-a-metody-ich-predchadzania>

synonymum pojmu vyhýbanie sa daňovej povinnosti, ktoré je možné v prípade cezhraničného prvku označiť za medzinárodný daňový únik“.

V tejto definícii vidíme obrovskú nejednoznačnosť a nesúlad s definíciou pojmu vyhýbanie sa daňovej povinnosti (tax avoidance) v iných jurisdikciách, kde tento pojem väčšinou predstavuje legálne konanie a zníženie daňovej povinnosti na úroveň, ktorá neodporuje daňovým predpisom.

Pre stanovenie indikátorov agresívneho daňového plánovania je zásadná práca EK z roku 2017 s názvom Aggressive Tax Planning Indicators – Final Report⁷⁹. V práci je stanovených 15 indikátorov, ktoré zásadným spôsobom rozhodujú o tom, či si podniky vyberajú nejakú jurisdikciu patria⁸⁰:

1. štatutárna daňová sadzba,
2. príjmy štátu (Výnos) z korporátnej dane,
3. náchylnosť k agresívnemu daňovému plánovaniu (v rámci tejto kategórie aj priame zahraničné investície – FDI),
4. indikátory treaty shopping (zneužívania zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia),
5. vlastnícka štruktúra podniku,
6. konsolidované daňové zaťaženie a profitabilita skupiny,
7. ziskovosť skupiny pred zdanením,
8. prevádzková ziskovosť skupiny,
9. ziskovosť skupiny z finančnej skupiny,
10. platby úrokov,
11. podiel dlhu (cudzích zdrojov),
12. nehmotné aktíva,
13. držanie patentov,
14. anomálie pri importných cenách,
15. anomálie pri licenčných poplatkoch.

Práca analyzuje, nakoľko tieto indikátory vplyvajú na presun ziskov a eróziu daňových základov v rámci krajinami EÚ.

⁷⁹ European Commission. Aggressive Tax Planning Indicators – Final Report. Brusel, 2017. ISSN 1725-7565 (PDF). [online, 2.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2018-03/taxation_papers_71_atp_.pdf

⁸⁰ tamže

1.2.3 Daňové úniky a možnosti ich predchádzaniu

Babčák⁸¹ hovorí o troch základných formách protiprávneho konania:

1. daňový podvod (tax fraud),
2. daňový únik (tax evasion),
3. vyhýbanie sa plateniu dane (vyhýbanie sa daňovej povinnosti – tax avoidance).

Pri prvej možnosti hovorí Babčák o nelegálnej forme, pri druhej a tretej možnosti môže ísť podľa neho aj o legálnu formu.

Babčák celkom oprávnene hovorí o nejednoznačnosti v definičnom vymedzení týchto pojmov. Hovoríme, že to platí nielen pre slovenskú a českú provenienciu, ale aj pre európsku resp. celosvetovú.

*Huba, Sabo a Štrkolec*⁸² hovoria o daňových únikoch legálnych a nelegálnych.

Takýto pohľad má aj *Boháč*. Angloamerická literatúra hovorí pri vyhýbaní sa daniam (tax avoidance) vždy o legálnom úkone. Samozrejme hranica medzi legálnym a nelegálnym sa v posledných rokoch veľmi zúžila. Zneužitie daňového práva (abuse of law, Rechtsmissbrauch) sa stalo mantrou aj pre správne súdy v jednotlivých štátoch. A častým používaním termínu agresívne daňové plánovanie sa v krajinách EÚ a OECD stal tento pojem synonymom pre daňový podvod.

*Kamínková*⁸³ argumentuje v súlade s autorom Piantavignom⁸⁴, ktorý analyzoval mnoho dokumentov OECD a EÚ a prišiel k záveru, že agresívne daňové plánovanie a zneužitie daňového práva nemôžu byť považované za odborné termíny s presným právnym významom a musia byť vykladané podľa kontextu.

*Bonk*⁸⁵ pripomína, že v prípade zneužitia práva v daňovom práve sa musíme zaoberať aj novšími javmi, ako je preverovanie skutočného vlastníka či PPT test (principal purpose test), ktorý je obsiahnutý v MLI.

⁸¹ BABČÁK, Vladimír a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)*. Košice: Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach, 2018. 472 s. ISBN 978-80-8152-661-9. [online, 2.6.2022], dostupné na: https://www.upjs.sk/public/media/17624/zbornik_62.pdf

⁸² HUBA, Peter – SÁBO, Jozef – ŠTRKOLEC, Martin. *Medzinárodné daňové úniky a metódy ich predchádzania*, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2016, 189 s. ISBN 978-80-8152-403-5 (e-publikácia), [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/sk/financne-a-danove-pravo/360-medzinarodne-danove-uniky-a-metody-ich-predchadzania>

⁸³ KAMÍNKOVÁ, Petra. *Zneužití práva jako hranice daňového plánování*. Praha: BOVA POLYGON, 2018, 195 s., ISBN 978-80-7273-180-0

⁸⁴ PIANTAVIGNA, Paolo. Tax Abuse and Aggressive Tax Planning in the BEPS Era: How EU Law and the OECD Are Establishing a Unifying Conceptual Framework in International Tax Law, despite Linguistic Discrepancies In *World Tax Journal*, February 2017, s. 47-98.

⁸⁵ BONK, František. Zákaz zneužitia práva v oblasti priameho zdaňovania na pozadí aktuálneho vývoja In *Bulletin SKDP*, Bratislava, č. 2/2021, p. 13 - 19. ISSN 2644-688X

Sudca Šamko⁸⁶ definuje daňovú optimalizáciu ako „legálne znižovanie vlastnej daňovej povinnosti. Ide o postup daňového subjektu, ktorý je v súlade so zákonom a spočíva v maximálne prípustnom znižovaní daňovej záťaže určitého daňového subjektu (ide o znižovanie vlastnej daňovej povinnosti). Daňová optimalizácia je teda hlavne zákonom dovolený spôsob znižovania daňovej povinnosti, a to prípustným uplatňovaním nákladov (výdavkov), oslobodení či odpočtov (odpočítaní) dane a pod. (ide napr. o uplatňovanie rôznych bonusov či odpisov).“

Ďalej je zásadné tvrdenie Šamka, že „hranicou medzi legálnou daňovou optimalizáciou a trestnou činnosťou je napríklad situácia, keď sú daňovým subjektom tvrdené nepravdivé údaje, je manipulované s listinami (účtovnými dokladmi) alebo sú zatajované vecné skutočnosti. Rovnako tak legálnou daňovou optimalizáciou nie je predstieranie situácie, ktorá v skutočnosti neexistovala.“⁸⁷

Obdobne M. Kočíš⁸⁸ uvádza, že „v podmienkach slovenskej a českej vedy o daňovom práve sa stretávame s vymedzením daňových únikov v užšom a širšom slova zmysle. V prvom prípade pôjde o konanie daňového subjektu chápané ako konanie v rozpore s právom, na rozdiel od vyhýbania sa daňovej povinnosti, ktorú je možné subsumovať pod vymedzenie daňových únikov v širšom zmysle slova. Je zrejmé, že kým v zahraničnej literatúre je označovanie situácií znižovania daňovej povinnosti ustálené pomocou troch základných pojmových kategórií, v slovenskom jazyku je možné pozorovať nasledujúce pojmy: legálny daňový únik, nelegálny daňový únik, vyhýbanie sa daňovej povinnosti, daňová optimalizácia a daňové plánovanie“.

Iným pohľadom by mohlo byť rozdelenie konania v oblasti daní na legálne, nelegálne a nachádzajúce sa v tzv. šedej zóne. Okrem pojmu agresívne daňové plánovanie by sme mohli analyzovať aj pojem zneužívajúce daňové plánovanie (abusive tax planning). Potom by agresívne daňové plánovanie bolo sčasti ako legálne konanie a v časti v šedej zóne, ale v zóne nelegálnosti by bol iba daňový podvod (tax fraud).

Pre účely dizertačnej práce vychádzame z toho, že vyhýbanie sa daniam má vo väčšine prípadov charakter dovolenej činnosti a nepredstavuje automaticky zneužitia daňového práva (viď k tomu aj ďalšie kapitoly).

⁸⁶ ŠAMKO, Peter. *Daňové podvodné konania a ich dokazovanie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 420 s. ISBN 978-80-8168-262-9.

⁸⁷ Tamže

⁸⁸ KOČIŠ, Michal. *Úvod do práva transferového oceňovania*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 246 s. ISBN 978-80-8168-226-1.

1.2.4 Využívanie daňových rajov k daňovému plánovaniu

Ani pojem daňové raje nemá jednotnú definíciu. Zjednodušene by sme mohli uviesť, že ide o jurisdikcie, ktoré zaviedli zvýhodnené zdaňovanie pre daňovníka. Trochu jednoznačnejšie sa o definíciu pokúsila organizácia OECD vo svojej štúdii „Harmful Tax Competition“ z roku 1998⁸⁹, ktorá uvádza štyri charakteristiky daňového raja, pričom stačí, že platí jedna z nich:

- žiadne alebo iba minimálne dane z príjmu,
- nedostatočná výmena informácií,
- nízka transparentnosť,
- žiadne alebo nízke požiadavky na podstatné podnikateľské aktivity.

Medzinárodné organizácie (aj iné ako OECD) začali postupne vytvárať zoznam jurisdikcií, ktoré vykazujú znaky daňových rajov. Aktívne v tomto úsilí je Globálne fórum pre transparentnosť a výmenu informácií (čo je výbor vytvorený v rámci OECD). Ale napr. aj Medzinárodný menový fond, nezisková organizácia Tax Justice Network, atď. Aj vedci začali byť aktívni na tomto poli (napr. Meixner⁹⁰).

Funkciou takýchto zoznamov (čiernych listín – black lists) je veľmi efektívne na základe verejnosti takéhoto zoznam primäť krajiny s preferenčným daňovým režimom, aby začali plniť kritériá transparentnosti a začali vymieňať informácie o osobách, ktoré majú nejaký konex k tejto krajine (napr. vlastníci firiem, vlastník bankového účtu, atď.).

Vytváranie zoznamov nespolupracujúcich krajín sa zdá byť jedným z najúčinnějších nástrojov na zamedzenie škodlivej daňovej konkurencie medzi krajinami. Pri vytváraní čiernych listín pracuje OECD s nasledovnými kritériami, aby sa daná krajina neobjavila na čiernej listine⁹¹:

- krajina musí byť zmluvnou stranou Štrasburského dohovoru,
- krajina musí pristúpiť ku globálnemu štandardu výmeny informácií,
- krajina musí prejsť tzv. peer-review, teda hodnotiacim procesom na transparentnosť,
- niekedy sa ako ďalšie kritérium uvádza, že krajina neposkytuje občianstvo na základe investovania v danej jurisdikcii.

⁸⁹ OECD. *Harmful Tax Competition, An Emerging global issue*, Paris: OECD Publishing, 1998. [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/ctp/harmful/1904176.pdf>

⁹⁰ MEINZER, Markus. *Countering cross-border tax evasion and avoidance*. Dissertation thesis. Utrecht: Utrecht University, School of Economics. 2019. 209 s. ISBN 978-94-91870-37-8.

⁹¹ ROHAN, Ján. *Dopad zprístupnených daňových informácií na výnosnosť daní*. Dizertačná práca. Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019. 160 s.

Od decembra 2017 začala zoznam tzv. nespolupracujúcich krajín vydávať aj EÚ. Od toho času sa tento zoznam výrazne a často menil (napr. v roku 2018 to bolo až 5krát). K 25.5.2022 tento zoznam zahŕňa tieto jurisdikcie (prijatý Radou EÚ dňa 24.2.2022)⁹²:

- Americká Samoa
- Fuji
- Guam
- Palau
- Panama
- Samoa
- Trinidad a Tobago
- US Panenské ostrovy
- Vanuatu

SR išla od 1.1.2021 ešte nad rámec čiernej listiny vydananej EÚ a medzi nespolupracujúce krajiny zaraďuje aj štáty, ktoré spolupracujú a vymieňajú informácie, ale majú nulovú alebo žiadnu korporátnu daň - § 2 písm. x ZDP (v prílohe č. 3 k tejto dizertačnej práci sme uviedli aktuálny zoznam spolupracujúcich krajín, tak ako ich publikuje MF SR na svojom webovom sídle).

1.2.5 Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia a ich funkcia

Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia (DTT) sú zmluvy medzinárodného práva verejného, ktoré upravujú právo jednotlivých signatárskych štátov právo zdaníť príjem vo svojej jurisdikcii. Na DTT sa aplikujú pravidlá podľa Viedenského dohovoru o zmluvnom práve, ktorý bol uzatvorený v roku 1969 a ČSSR ako predchodca SR k nemu pristúpilo v roku 1987. Článok 27 tohto Dohovoru stanovuje, že „*strana sa nemôže dovolávať ustanovení svojho vnútroštátneho práva ako dôvodu pre neplnenie zmluvy.*“⁹³

Pre uzatváranie a negociáciu zmlúv pre zamedzenie dvojitého zdanenia sú dôležité modelové zmluvy, ktoré vydávajú supranacionálne organizácie. Tento vývoj začal ešte v organizácii Liga národov medzi svetovými vojnami, kedy boli zverejnené prvé texty

⁹² Uverejnené na <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>

⁹³ KAČALJAK Matej. *Výbrané trendy vo výbere daní a možnosti ich právnej reflexie na Slovensku*. Bratislava: Wolters Kluwer, Bratislava, 2017. 89 s. ISBN 978-80-8168-643-6.

modelových zmlúv. Iniciatívu potom prebrala organizácia OECD⁹⁴, ktorá v roku 1963 vydala prvú Modelovú zmluvu OECD (OECD Model Convention) v oblasti daní z príjmov. Doplnenia a zmeny sa v modelovej zmluve dohadujú na úrovni Daňového výboru OECD a sú publikované približne každé 3-4 roky. V roku 1966 bola vydaná aj prvá Modelová zmluva OECD v oblasti dane z dedičstva. Okrem OECD vydáva modelovú zmluvu aj organizácie Andean Group (združuje rozvojové krajiny) a predovšetkým OSN, ktorej Modelová zmluva háji záujmy predovšetkým rozvojových krajín (dáva väčší dôraz na zdanenie príjmu v krajine zdroja). Prvá Modelová zmluva OSN bola vydaná v roku 1980.

OECD vydáva okrem Modelovej zmluvy aj publikáciu Komentár k Modelovej zmluve OECD, ktorý slúži ako významný výkladový prostriedok na interpretáciu zmlúv. Skutočnosť, že smernice OECD a potažmo aj Modelová zmluva a Komentár k nej sú výkladový prostriedok a nie prameň práva v SR judikoval aj NS SR vo svojich rozhodnutiach 85Žf/67/2014 a 85Žf/15/2015⁹⁵, kde sa zaoberal právnou záväznosťou týchto dokumentov, pričom zastáva názor, že „... *pokiaľ žalovaný vo veci použil smernicu OECD o transferovom oceňovaní, táto nebola publikovaná v zbierke zákonov, a teda nejedná sa o záväzný prameň práva v zmysle slovenského právneho poriadku; touto smernicou nie sú viazaní adresáti práva ani štátne orgány. V tomto prípade sa nejedná o medzinárodnú zmluvu, ktorou je Slovenská republika viazaná, publikovanú v zbierke zákonov. Rovnaké závery platia aj pre komentár k modelovej zmluve OECD o zamedzení dvojitého zdanenia, ktorý nikdy nebol publikovaný v zbierke zákonov, má nezáväzný odporúčací charakter a môže mať efekt len pri výklade medzinárodných zmlúv.*“

Štruktúra zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia je daná modelovou zmluvou, na základe ktorej bola uzatváraná. Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia sa vzťahujú iba na dane, ktoré sú v zmluve vymenované a len na rezidentov jednej alebo druhej zmluvnej strany. Za dôležitú časť zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia sa považuje tzv. rozhraničovací pravidlo, ktoré stanovuje, ktoré kritériá sú rozhodujúce pre stanovenie daňovej rezidencie. Podľa Modelovej zmluvy OECD sú to pre fyzické osoby kritériá s touto postupnosťou:

⁹⁴ LANG, Michael. *Introduction to the Law of Double Taxation Conventions*. Wien: LINDE Verlag, 2010. 222 s. ISBN 978-3-7073-1714-5.

⁹⁵ SILESKY, Frederika – KOVÁČ, Branislav. Transferové oceňovanie: OECD Usmernenie k finančným transakciám in *Bulletin SKDP*, 1/2020, Bratislava, p. 10 – 17, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/a11e55bcb3675814c125862a006fd7d9/\\$FILE/1_2020_bulletin_SKDP_web%20\(2\).pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/a11e55bcb3675814c125862a006fd7d9/$FILE/1_2020_bulletin_SKDP_web%20(2).pdf) a KOVÁČ Branislav. Rozhodovanie súdov v oblasti transferového oceňovania in *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislava Legal Forum 2019*, Právnická fakulta UK v Bratislave, ISBN 978-80-7160-521-8, pp. 26-31. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/bpf_2018_new/Zbornik_BPF2018_sekcia_12.pdf

1. stály byt,
2. stredisko životných záujmov (najužšie osobné a hospodárske vzťahy),
3. doba zdržiavania sa v jednotlivom štáte,
4. štátne občianstvo,
5. dohoda príslušných autorít.

Podľa *Koroncziovej*⁹⁶ zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia obsahujú dve hlavné kategórie ustanovení:

- umožňujúce výhradné zdaňovanie, napr. pre štát rezidencie,
- umožňujúce tzv. paralelné zdanenie, ktoré môže, ale nemusí limitovať štát zdroja pri zdanení určitých príjmov alebo majetku.

Ak je možné zdaňiť príjem výlučne v jednom štáte, druhý štát sa musí na základe zmluvy vzdať zdanenia tohto príjmu. Spôsob, ako sa má zamedziť dvojitému zdaneniu obsahuje zväčša čl. 23 zmluvy, ktorý stanovuje metódu eliminácie dvojitého zdanenia. Ide o metódu vyňatia alebo metódu zápočtu. Je potrebné zdôrazniť, že ratifikáciou Mnohostranného dohovoru (MLI) prijalo SR ako svoju základnú metódu metódu zápočtu. Týmto sa automaticky zmenili aj niektoré zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia, napr. medzi SR a Rakúskom, kde sa aj pre prípady, kedy sa doteraz používala metóda vyňatia (príjmy stálej prevádzkarne) použije metóda zápočtu.

Zaujímavou témou je aj účel zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia. Hlavným účelom zmlúv bolo historicky zabrániť dvojitému zdaneniu podnikateľských subjektov a tým rozvíjať podnikanie v celosvetovom meradle (cezhranične). Stále viac do popredia sa ale dostáva aj iný cieľ platných zmlúv a to je zabrániť dvojitému nezdaneniu príjmov ako aj zneužívaniu zmlúv (výhod zo zmlúv). Veľký dôraz sa na tento cieľ kládol aj pri negociácii Mnohostranného dohovoru, kde sa prijali koncepty ako LOB (limitácia benefitov zo zmlúv) a PPT (principal purpose test – test hlavného účelu).

Okrem týchto dvoch cieľov majú zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia aj nasledovné účely⁹⁷:

- spolupráca medzi daňovými správami zmluvných štátov v rámci riešenia problémov,

⁹⁶ KORONCZIOVÁ, Andrea. *Právne aspekty zamedzenia dvojitého zdanenia a dvojitého nezdanenia v EÚ*. Dizertačná práca. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. 2016. 178 s.

⁹⁷ Tamže

- zabezpečenie daňovej nediskriminácie,
- podpora hospodárskych, kultúrnych a iných vzťahov,
- zabezpečenie rozdelenie výnosu medzi zmluvnými štátmi na objektívnom základ.

1.2.6 Dvojité nezdanenie a nesúlad domácich zákonov

V prípade dvojitého nezdanenia⁹⁸ sa príjem alebo majetok vzhľadom na využitie nedokonalostí zákona (loopholes) alebo vzhľadom na nejasné pravidlá o rezidencii fyzických alebo právnických osôb nezdaní v žiadnej jurisdikcii. Aj napriek kolíznym ustanoveniam zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia, ktoré by sa v praxi mali vykladať jednotne, prichádza k rôznym výkladom spôsobených vnútroštátnymi výkladmi finančných správ alebo správnu praxou resp. vnútroštátnou judikatúrou. Zásadné pojmy v oblasti medzinárodného zdanenia sú definované priamo v zmluve o zamedzení dvojitého zdanenia. Pojmy, ktoré nie sú v zmluve vysvetlené sa potom vykladajú v zmysle čl. 3 zmluvy podľa vnútroštátnych právnych predpisov.

K dvojitému nezdaneniu dochádza v prípadoch, ak možnosť zdanenia má krajina, ktorá si ale túto možnosť neuplatňuje v nadväznosti na vnútroštátny predpis o dani z príjmov (v SR bol v minulosti takýto stav pri predaji obchodných podielov pri Zmluve medzi SR a DE), pokiaľ nebol kupujúcich rezident SR. EK v tejto súvislosti odporúča zaviesť do zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia tzv. switch-over clause, teda klauzulu, že pokiaľ sa štát zdroja vzdá zdanenia, prechádza automaticky zdanenia na štát rezidencie.

1.2.7 Obrana proti agresívnemu daňovému plánovaniu

Podľa Pinetza, Schaffera et al.⁹⁹ hlavnými spôsobmi ako neutralizovať efekty erózie daňových základov MNEs je zamedziť možnosti používania hybridných nesúlado, posilnením CFC pravidiel, limitáciou úrokových nákladov a zlepšením pravidiel transferového oceňovania. Efektívnym spôsobom ako eliminovať presúvanie ziskov je aj revidovať OECD Modelovú zmluvu, ktorá je základom pre negociáciu bilaterálnych zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia. Ako výsledok akčného plánu BEPS boli návrhy a realizácia zmien individuálnych článkov tejto modelovej zmluvy¹⁰⁰. Iným nástrojom je Multilaterálny inštrument (MLI), ktorý predpokladá

⁹⁸ Tamže

⁹⁹ PINETZ, Erik – SCHAFFER, Erich. *Limiting Base Erosion*. Wien: LINDE Verlag, 2017. 548 s. ISBN 978-3-7073-3758-7.

¹⁰⁰ LANG, Michael. *Introduction to the Law of Double Taxation Conventions*. Wien: LINDE Verlag, 2010. 222 s. ISBN 978-3-7073-1714-5.

zmenu znenia zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia v okamihu, keď druhá zmluvná strana pristúpi taktiež k tomuto Dohovoru a nevyjadrí výhrady k jej jednotlivým článkom.

Najzásadnejšími nástrojmi na boj proti vyhýbaniu sa daniam sa stali okrem opatrení zakotvenými v akciách BEPS hlavne:

- Výmena informácií medzi finančnými správami (DAC1 – výmena informácií o príjmoch, DAC 3 – výmena záväzných rozhodnutí, DAC 4 – výmena neverejného Country-by-Country reportingu)¹⁰¹,
- Reportovacie povinnosti bánk a finančných inštitúcií (DAC 2),
- Zverejňovanie zoznamov konečných užívateľov výhod spoločností,
- Black listy a zavádzanie zrážkových daní pri transakciách s jurisdikciami na black listoch.

1.3 Iniciatíva OECD a Akčný plán BEPS

1.3.1 Charakteristika Akčného plánu BEPS a jeho obsah

Iniciatíva OECS s názvom BEPS mieri na zdaňovanie nadnárodných korporácií (MNE – multinational enterprises). Nadnárodné korporácie (spoločnosti) sú skupiny súkromných, štátnych alebo zmiešaných spoločností založených v rôznych krajinách a sú navzájom prepojené tak, že majú medzi sebou významný vplyv, aby mohli využívať spoločné znalosti, zdroje, technológie, atď. Nadnárodné spoločnosti ešte rozdeľujeme na *multinacionálne* (operujú nadnárodne, ale nemusia mať celosvetovú pôsobnosť) a *transnacionálne* (operujú celosvetovo a celý svet pre nich predstavuje jeden trh).¹⁰²

Dňa 5. októbra 2015 OECD zverejnila finálne reporty k jednotlivým akciám iniciatívy BEPS. Závery obsiahnuté v týchto správach predstavujú najzásadnejšiu zmenu v zdaňovaní korporácií odkedy Liga národov zverejnila svoj prvý návrh bilaterálnej zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia v roku 1928. OECD predpokladá, že ročné celosvetové straty spôsobené presúvaním ziskov a eróziou daňových základov predstavujú čiastku 240 mld. USD. Pri väčšine akcií obsahujú správy okrem diskusie a odporúčaní aj návrh implementácie a časový rámec pre implementáciu a monitoring opatrení.

¹⁰¹ ROHAN, Ján. *Dopad zprístupnených daňových informácií na výnosnosť daní*. Dizertačná práca. Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019. 160 s.

¹⁰² HARUMOVÁ, Anna. *Finančný manažment nadnárodných korporácií*. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 242 s. ISBN 978-80-7552-451-5.

Nadnárodné spoločnosti (MNEs) budú musieť od základov zmeniť pohľad na svoje daňové štruktúry a vlády na druhej strane budú musieť zvážiť, nakoľko nová administratívna záťaž z dôvodu implementácie BEPS ešte bude pre príliv nových investícií atraktívna.

OECD uvádza, že s implementáciou BEPS je spojených niekoľko mýtov, ktoré by OECD chcelo vyvrátiť. Ide hlavne o nasledovné¹⁰³:

- revíziu pravidiel medzinárodného zdaňovania pripravilo iba OECD bez kooperácie nečlenských krajín,
- BEPS projekt je „veľa krikú pre nič“, nakoľko v konečnom dôsledku nie je potrebné meniť pravidlá pre medzinárodné zdaňovanie,
- BEPS projekt postupoval príliš rýchlo,
- BEPS projekt nebude mať žiadny reálny dopad (no real impact),
- BEPS projekt vytvorí neuchopiteľnú reportovaciu záťaž pre nadnárodné spoločnosti,
- BEPS projekt ide výrazne nad svoj pôvodný mandát,
- pravidlá BEPS spôsobia bariéry v obchodovaní,
- rozvojové krajiny boli vynechané pri kreovaní pravidiel BEPS,
- reportovacie povinnosti budú viesť k úniku dát,
- BEPS projekt bude v konečnom dôsledku neúspešný, nakoľko sa krajiny nevedia dohodnúť.

Musíme si uvedomiť, že OECD nemá legislatívnu kompetenciu, to znamená, že všetky BEPS reporty predstavujú iba „soft“ law, ktoré sa pretaví buď do multilaterálnych konvencií (medzinárodné zmluvy verejného práva) alebo do sekundárneho práva napr. v rámci EÚ. Niektoré opatrenia zostanú iba odporúčaniami, ktorými sa budú krajiny riadiť pri interpretácii napr. zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia.

1.3.2 Charakteristika a popis jednotlivých akcií BEPS

1.3.2.1 Akcia 1: Digitálna ekonomika

V oblasti priamych daní správa neodporúča zavádzať nové formy zdanenia digitálnej ekonomiky, prenecháva ale krajinám možnosť zaviesť ich. Report sa skôr spolieha na to, že téma digitálnej ekonomiky je prierezová a bude otvorená v rámci ostatných BEPS akcií. Monitoring zdaňovania digitálnej ekonomiky má pokračovať do roku 2020, kedy má byť vydaná ďalšia správa.

¹⁰³ OECD, *Myths and Facts about BEPS*, 2015, [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/>

Pri nepriamych daniach sa odporúčania posun k zdaňovaniu v krajine spotreby. V prípade B2B (business to business) to znamená to znamená skôr prechod k reverse charge mechanizmu alebo zdaňovaniu v krajine odberateľa cez jeho daňové priznanie (už teraz platné základné pravidlo pri B2B obchodoch v rámci EÚ). Pri B2C (business to customers) to znamená registráciu dodávateľa v krajine, kde má zákazníkov (porovnaj dnešné pravidlo o zásielkovom obchode v rámci EÚ).

Správa odporúča znížiť hranice pre vyberanie nepriamych daní (DPH) pri dovoze z tretích krajín, pričom povinnosťou odvádzať nepriamu daň pri dovoze (napr. DPH), príp. clo by bol dodávateľ, dnes je to zväčša odberateľ.

1.3.2.2 Akcia 2: Hybridné nesúlady

OECD odporúča zaviesť do vnútroštátnej legislatívy pravidlá zamedzujúce hybridné nesúlady, aby sa zamedzilo ich zneužívaniu.

Inými odporúčaniami sú zaviesť pravidlo zakazujúce oslobodenie dividend od dane v prípade, že bol priznaný odpočet úrokov ako daňový výdavok a zamedzenie dvojitého zápočtu úrokov. Ďalším odporúčaním je zmeniť Modelovú zmluvu OECD v tom zmysle, že hybridné entity nepoživajú výhody zo zmluvy.

Je dôležité poznamenať, že snahou OECD je zaviesť pravidlá, aby sa z pohľadu daní zabránilo zneužitiu hybridných nesúladoch. To ale neznamená, že z pohľadu civilného práva, resp. obchodného práva by mali byť takéto inštrumenty zakázané, napr. transparentné spoločnosti, swapové nástroje predstavujúce niekedy dlhový nástroj a niekedy súčasť vlastného imania.¹⁰⁴

Odpoveďou EÚ na hybridné nesúlady je čl. 9 Smernice ATAD¹⁰⁵ (rieši hybridné nesúlady medzi členskými štátmi EÚ) a Smernica ATAD 2¹⁰⁶ (rieši hybridné nesúlady voči tretím krajinám.)

¹⁰⁴ PINETZ, Erik – SCHAFFER, Erich. *Limiting Base Erosion*. Wien: LINDE Verlag, 2017. 548 s. ISBN 978-3-7073-3758-7.

¹⁰⁵ Smernica Rady EÚ 2016/1164 z 12.7.2016, ktorá stanovuje pravidlá proti praktikách vyhýbania sa daniam, ktoré priamo ovplyvňujú fungovanie interného trhu

¹⁰⁶ Smernica Rady EÚ 2017/952 z 29.5.2017, ktorá mení Smernicu 2016/1164 pokiaľ ide o hybridné nesúlady s tretími krajinami

1.3.2.3 Akcia 3: Pravidlá CFC

Konečné odporúčania uverejnené v správe smerujú k náčrtu 6 stavebných prvkov, o ktoré by sa mali CFC pravidlá v jednotlivých krajinách opierať. Ide hlavne o definíciu CFC krajiny, definíciu príjmu zo CFC krajiny a priradenie CFC príjmu k takejto jurisdikcii.

Odporúčania nereprezentujú tzv. minimálny štandard, ale ucelený pohľad, ako by sa každá krajina mala chrániť pred presúvaním ziskov do krajín s preferenčným daňovým režimom.

Z akcie 3 mali odborníci zmiešané pocity, nakoľko spôsob prezentácie, ktorý sa zvolil, teda opis best practices v jednotlivých krajinách (a nie minimálny štandard, ktorý by mali krajiny prijať) môže spôsobiť, že riešenia nebudú harmonizované v celosvetovom meradle a prídajú ďalším nesúladam z dôvodu rozdielnych legislatív.¹⁰⁷

Z tohto dôvodu odborná verejnosť uvítala iniciatívu EÚ a zahrnutie unifikovaných CFC pravidiel (ako minimálny štandard) do čl. 7 a 8 Smernice ATAD.

Transpozícia tejto smernice do slovenského zákona o dani z príjmov, ktorá platí len pre právnické osoby, obsahuje nasledovné hlavné body (§ 17h zákona o dani z príjmov) :

- Kontrolovanou zahraničnou spoločnosťou sa rozumie ak daňovník:
 - má priamy alebo nepriamy podiel na základnom imaní viac ako 50 % alebo,
 - má priamy alebo nepriamy podiel na hlasovacích právach viac ako 50 % alebo,
 - má nárok na podiel na zisku tejto právnickej osoby alebo subjektu viac ako 50 % alebo,
 - daň platená CFC spoločnosťou v zahraničí je nižšia ako rozdiel medzi daňou CFC spoločnosti vypočítanou podľa § 17 až 29 a daňou, ktorú by platila kontrolovaná zahraničná spoločnosť v zahraničí.

1.3.2.4 Akcia 4: Odpočet úrokov

OECD navrhuje krajinám zaviesť maximálnu hranicu daňovej uznateľnosti úrokov iba do výšky v rozmedzí 10 % - 30 % EBITDA, pričom v tom by boli zahrnuté už aj úroky od externých poskytovateľov úrokov. Malo by ísť o netovanú pozíciu, teda úrokové výnosy mínus úrokové náklady.

¹⁰⁷ PINETZ, Erik – SCHAFFER, Erich. *Limiting Base Erosion*. Wien: LINDE Verlag, 2017. 548 s. ISBN 978-3-7073-3758-7.

Paralelne popri tom navrhuje OECD zaviesť aj skupinový ukazovateľ uznateľnosti úrokov, pričom hranica by mohla byť napr. o 10 % vyššia. Takto by si skupina riadila úrokové náklady ako celok za skupinu.

Alternatívou by mohli byť ukazovatele porovnávajúce cudzí a vlastný kapitál, alebo vypustenie skupinového ukazovateľa, pokiaľ individuálny ukazovateľ bude platiť tak pre domáce subjekty ako aj pre nadnárodné spoločnosti

Správa navrhuje aj výnimky, ako napr. de minimis pravidlo, výnimka z dôvodu verejného záujmu, odpočítanie neodpočítateľných úrokov v ďalších zdaňovacích obdobiach alebo iné ciele opatrenia proti zneužívaniu.¹⁰⁸

Aj Smernica ATAD sa inšpirovala Akciou 4 iniciatívy BEPS. Vo svojom čl. 4 zaviedla pravidlá na limitáciu nákladových úrokov (je potrebné poznamenať, že ide o všetky nákladové úroky, nie len voči spriazneným osobám). Pozícia SR je zatiaľ taká, že dnešný stav limitácie nákladových úrokov (thin capitalization ratio), ktoré je v § 21a zákona o dani z príjmov je postačujúce. Je ale veľmi pravdepodobné, že niekedy v rokoch 2021 – 2022 bude musieť aj SR zosúladiť stav svojej legislatívy v tejto oblasti so znením Smernice ATAD.

Dnešné pravidlo nízkej kapitalizácie v SR je nasledovné¹⁰⁹:

- daňovými výdavkami nie sú úroky platené z úverov/pôžičiek a súvisiace výdavky na prijaté úvery a pôžičky, ak je veriteľ závislou osobou vo vzťahu k dlžníkovi,
- do stavu úverov/pôžičiek sa nezahrňajú úvery/pôžičky z ktorých úroky sú súčasťou obstarávacej ceny majetku a presahujú 25 % hodnoty ukazovateľa,
- ukazovateľ je súčtom výsledku hospodárenia pred zdanením (podľa účtovných noriem alebo osobitného predpisu) a v ňom zahrnutých odpisov a nákladových úrokov.

1.3.2.5 Akcia 5: Škodlivé daňové praktiky

OECD navrhuje zavedenie pravidla priamej väzby (nexus) medzi zvýhodneným daňovým režimom pre patenty a iné príjmy z duševného vlastníctva a miestom vytvorenia duševného vlastníctva¹¹⁰.

Staré zvýhodnené pravidlá na „patent boxy“ by mohli platiť do roku 2021.

¹⁰⁸ PINETZ, Erik – SCHAFFER, Erich. *Limiting Base Erosion*. Wien: LINDE Verlag, 2017. 548 s. ISBN 978-3-7073-3758-7.

¹⁰⁹ § 21a zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

¹¹⁰ LANG, Michael et al. *Transfer Pricing and Intangibles. Current Developments, Relevant Issues and Possible Solutions*. Wien: LINDE Verlag, 2019. 159 s. ISBN: 978-3-7073-4032-7.

OECD navrhuje aj zavedenie automatickej a spontánnej výmeny daňových záväzných stanovísk (tax rulings) – v rámci EÚ je už zavedená cez Smernicu o výmene informácii v daňovej oblasti.

OECD navrhuje zaviesť tzv. pravidlá substance, kedy sa bude príjem z činnosti zdaňovať v krajine, kde sa činnosť vykonáva.

1.3.2.6 Akcia 6: Zneužitie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia¹¹¹

OECD navrhuje minimálny štandardný obsah zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia, aby sa predišlo zneužívaniu zmlúv (tzv. treaty shopping).

Ďalej sa navrhuje do zmlúv pridať ustanovenia, ktoré majú zamedziť zneužitiu, napr. ustanovenia o zdaňovaní nehnuteľného majetku, proti stálym prevádzkarňam s nízkym zdanením, zamedzeniu zneužívania duálnej rezidencie a krátkym časovým testom za účelom držania cenných papierov a získania podielu na zisku z nich.

Zneužitie zmlúv súvisí so všeobecnou pravidlom proti zneužívaniu obsiahnutým aj v čl. 6 Smernice ATAD (GAAR – general anti abuse rule).¹¹²

SR má všeobecné pravidlo proti zneužívaniu zakomponované v § 3 ods. 6 Daňového poriadku¹¹³, pričom „na právny úkon, viacero právnych úkonov alebo iné skutočnosti uskutočnené bez riadneho podnikateľského dôvodu alebo iného dôvodu, ktorý odráža ekonomickú realitu, a ktorých najmenej jedným z účelov je obchádzanie daňovej povinnosti alebo získanie takého daňového zvýhodnenia, na ktoré by inak nebol daňový subjekt oprávnený, sa pri správe daní neprihliada.“

1.3.2.7 Akcia 7: Definícia stálej prevádzkarne

Zmeny súvisiace so zneužitím pojmu „stála prevádzkareň“¹¹⁴

- *Umelé vyhybanie sa statusu stálej prevádzkarne cez komisionárske štruktúry a podobné stratégie (čl. 12 Dohovoru)* - bežnou praxou MNEs bolo, že sa snažili vyhnúť zdaneniu svojich stálych prevádzkarní v krajinách predovšetkým distribúcie cez rôzne komisionárske

¹¹¹ LANG, Michael, *Base Erosion and Profit Shifting (BEPS), The Proposals to Revise the OECD Model Convention*. Wien: LINDE Verlag, 2016. 356 s. ISBN: 978-3-7073-3369-5.

¹¹² LANG, Michael et al. *GAARs – A Key Element of Tax Systems in the Post-BEPS World*, Amsterdam: IBFD, 2016. 807 s. ISBN: 978-90-8722-358-8.

¹¹³ Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹¹⁴ Spracované podľa HARUMOVÁ, Anna - KOVÁČ, Branislav. Význam Multilaterálneho nástroja pre medzinárodné zdaňovanie. In *Ekonomika, financie a manažment podniku XI. : zborník vedeckých statí pri príležitosti Týždňa vedy a techniky* [elektronický zdroj]. - Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. ISBN 978-80-225-4462-7, s. 101-113 CD-ROM. VEGA 1/1067/15.

schémy a podobné stratégie. Modelová zmluva OECD stanovuje, že stála prevádzkareň nevzniká pokiaľ ide o nezávislého sprostredkovateľa resp. komisionára, ktorý neuzatvára zmluvy na predaj výrobkov resp. na poskytnutie služieb za svojho zmluvného partnera (principal). Hlavným diferenciatčným znakom je teda oprávnenie pre zástupcu uzatvárať v mene podniku (principála) zmluvy resp. podpisovať potvrdenie objednávok o zákazníkov. Špecifickým znakom nezávislosti „agenta“ je v zmysle Komentára k Modelovej zmluve, pokiaľ agent pracuje pre viaceré podniky ako zástupca. Podľa § 16 ods. 2 Zákona o dani z príjmov stálou prevádzkarňou je aj osoba, ktorá koná v mene daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou a sústavne alebo opakovane prerokováva alebo uzatvára v jeho mene zmluvy na základe splnomocnenia. Osoba koná v mene daňovníka, ak koná na základe jeho pokynov, pričom daňovník výsledky jej činnosti kontroluje a nesie za ne podnikateľské riziko. Takto formulované kritéria sa dajú ľahko obísť, preto Mnohostranný dohovor zaviedol kritérium „rozhodujúcej úlohy pri uzatváraní zmlúv“. In concreto ide o podmienku, že stála prevádzkareň vzniká v prípade, že zástupca „hrá rozhodujúcu úlohu, ktorá vedie k uzatvoreniu zmlúv, ktoré sú rutinne uzatvárané bez významných zmien zo strany podniku“. Stála prevádzkareň vzniká v prípade, že zástupca „koná výlučne alebo skoro výlučne v mene jedného alebo viacerých podnikov, ktoré sú úzko prepojené“. Kritériom pre posúdenie prepojenia medzi konkrétnymi subjektmi je miera kontroly, t. j. či jedna osoba má kontrolu nad druhou, alebo obe sú pod kontrolou tej istej osoby alebo podniku. Slovenská republika sa pripojila k zmene tohto článku, tým pádom sa zmení pohľad na vznik „agentskej stálej prevádzkarne“. V medzinárodnom zdaňovaní platí, že medzinárodná zmluva má prednosť pred národným zákonom. Na druhej strane ale taktiež platí, že pokiaľ národný zákon definíciu zdaniteľného príjmu zúži, nemôže sa používať rozšírený výklad v zmysle zmluvy a štát sa prakticky vzdáva zdanenia. Pokiaľ sa teda prijatím Mnohostranného dohovoru definícia „agentskej stálej prevádzkarne“ rozšíri, ale tuzemský zákon o dani z príjmov na to nezareaguje, bude výklad takejto prevádzkarne naďalej zúžený. Preto zareagovalo aj Ministerstvo financií SR a v návrhu novely zákona o dani z príjmov, ktorý prešiel prvým čítaním v NR SR, už figuruje nasledovná definícia „agentskej stálej prevádzkarne“ – *stálou prevádzkarňou je aj osoba, ktorá koná v zastúpení daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou a sústavne alebo opakovane prerokováva, uzatvára, sprostredkováva uzavretie zmlúv alebo zohráva hlavnú úlohu smerujúcu k uzatváraniu zmlúv, ktoré sú následne uzatvorené daňovníkom bez zmeny ich podstatných náležitostí a tieto zmluvy sú uzatvorené v mene daňovníka alebo ich predmetom je prevod vlastníckeho*

práva alebo udelenie práva na užívanie majetku vo vlastníctve daňovníka alebo majetku, ktorý má daňovník právo užívať alebo poskytnutie služieb daňovníkom. Osoba koná v zastúpení daňovníka, ak koná na základe jeho pokynov, pričom daňovník výsledky jej činnosti kontroluje a nesie za ne podnikateľské riziko.

- *Umelé vyhýbanie sa statusu stálej prevádzkarne cez výnimky pre špecifické aktivity (čl. 13 Dohovoru) - podľa čl. 5 ods. 4 Modelovej zmluvy OECD sa stanovujú špecifické aktivity, ktoré nezakladajú povinnosť vzniku stálej prevádzkarne. Ide predovšetkým o skladovanie, vystavovanie tovarov, nákup tovarov alebo zber informácií). Momentálne nie je potrebné, aby tieto činnosti mali charakter tzv. prípravnej alebo pomocnej činnosti. Mnohostranný dohovor navrhuje pre krajiny 2 prístupy, ako tento článok modifikovať. Možnosť označená v Dohovore ako A znamená, že každá z týchto činností bude testovaná, či má prípravný resp. pomocný charakter. Možnosť B zasa predpokladá, že výpočet špecifických aktivít zostane tak ako dnes, ale pokiaľ kombináciou týchto činností už nebudú naplňovať znaky prípravnej resp. pomocnej činnosti, vznikne podniku stála prevádzkareň. SR pristúpilo k obmedzeniu výnimiek v prípade pomocnej resp. prípravnej činnosti v zmysle možnosti A. Spoločnosť teda nemá stálu prevádzkareň, ak vykonáva činnosť, ktorá je v bilaterálnej zmluve uvedená ako osobitná výnimka vylučujúca vznik stálej prevádzkarne, ale iba v tom prípade, ak daná činnosť má charakter pomocnej alebo prípravnej aktivity a nepovažuje sa za „core business“. Mnohostranný dohovor zavádza aj tzv. pravidlo proti fragmentácii (anti-fragmentation rule), ktoré stanovuje, že výnimky pre špecifické aktivity, tak ako sú opísané vyššie, neplatia, pokiaľ existuje „ďalšie pevné miesto podniku resp. úzko prepojeného podniku, ktoré je stálou prevádzkarňou alebo pokiaľ celková aktivita v kombinácii oboch nemá prípravný resp. pomocný charakter a zakladá súvisiace funkcie, ktoré sú súčasťou celkovej prevádzky podniku“.*
- *Umelé vyhýbanie sa statusu stálej prevádzkarne rozdeľovaním zmlúv (čl. 14 Dohovoru) - ide o vznik stálej prevádzkarne v dôsledku stavebnej a montážnej činnosti, kde v zmysle Modelovej zmluvy OECD vzniká stála prevádzkareň, pokiaľ stavba resp. montáž presahuje obdobie 12 mesiacov. Toto pravidlo bolo obchádzané tak, že sa v rámci projektu zapojili spriaznené osoby, ktoré vykonávali tú istú alebo príbuznú činnosť na zhodnej stavbe/stavenisku, ale žiadnemu z podnikov nevznikla v štáte, kde sa stavenisko nachádzalo, stála prevádzkareň. Komentár k Modelovej zmluve OECD stanovuje, že pravidlo 12 mesiacov platí pre každú jednotlivú stavbu alebo montáž. Pri výpočte doby vykonávania stavby sa neprihliada na dobu, ktorú vynaložil podnikateľ predtým na inej stavbe alebo*

montáži, pokiaľ tieto stavby alebo montáže žiadnym spôsobom nesúvisia s prvou stavbou alebo montážou. Mnohostranný dohovor si dal za cieľ, riešiť v tomto kontexte dve situácie, a to prerušenie činnosti a následné pokračovanie a ďalej stavebnú a montážnu činnosť prostredníctvom úzko prepojených osôb. Nanovo sa budú zrátať dodatočné časové obdobia, ktoré v úhrne presiahnu 30 dní počas jedného alebo viacerých časových období a pripočítajú sa k celkovému časovému obdobiu, počas ktorého podnik vykonával stavebnú alebo montážnu činnosť (nástroj proti vyhýbaniu sa stálej prevádzkarni prostredníctvom prerušenej činnosti). Takisto sa budú zrátať aj doby, počas ktorých budú úzko prepojené podniky vykonávať činnosť presahujúcu 30 dní, vykonávať činnosť na jednej stavbe resp. montáži (nástroj proti vyhýbaniu sa stálej prevádzkarni prostredníctvom úzko prepojených osôb). Novela zákona o dani z príjmov predložená do NR SR reaguje aj na túto zmenu, pričom do § 16 ods. 2 k definícii „stavebnej resp. montážnej stálej prevádzkarne“ dopĺňa, že „stavenisko, miesto vykonávania stavebných projektov a montážnych projektov sa považuje za stálu prevádzkareň, len ak výkon činnosti daňovníka s obmedzenou daňovou povinnosťou, alebo jeho závislých osôb na nich presiahne šesť mesiacov“.

1.3.2.8 Akcie 8-10: Nehmotné aktíva a transferové oceňovanie¹¹⁵

Právne vlastníctvo nehmotného aktíva nebude v budúcnosti nevyhnutne znamenať možnosť využívať všetky príjmy z neho. Bude sa skúmať funkcia jednotlivých užívateľov nehmotného aktíva. Transakcie sa budú považovať pre účely transferového oceňovania za neexistujúce, pokiaľ v nich nebude komerčná racionalita. Riziko transakcie musí znášať entita, ktorá aktívum kontroluje, teda nie nevyhnutne, kto aktívum financuje. Tieto akcie nastavujú pravidlá, ako aplikovať metódu porovnateľnej ceny v transferovom oceňovaní. OECD navrhuje plošne zaviesť pravidlá pre transferové oceňovanie pri službách s nízkou pridanou hodnotou v rozsahu cost plus 5 %.

Opatrenia v oblasti transferového oceňovania podľa akčného plánu BEPS sa zameriavajú na 3 kľúčové oblasti, a to nehmotné aktíva, risk/kapitál, ostatné vysoko rizikové transakcie.

Opatrenie 8 sa zaoberá otázkami transferového oceňovania transakcií zahrňujúceho nehmotné aktíva. Tu dochádza k nesprávnemu priradovaniu ziskov vytvorenému nehmotnými

¹¹⁵ LANG, Michael et al. *Transfer Pricing and Intangibles. Current Developments, Relevant Issues and Possible Solutions*. Wien: LINDE Verlag, 2019. 159 s. ISBN: 978-3-7073-4032-7.

aktívami, nesprávnemu priradovaniu rizík a tým v konečnom dôsledku k nesprávnemu prideleniu ziskov týmto rizikám, ktoré nemusia zodpovedať skutočným činnostiam.

Opatrenie 9 sa zaoberá úrovňou návratnosti finančných prostriedkov, ktoré poskytla spoločnosť, ktorá je členom medzinárodných spoločností inej spoločnosti v rámci tohto zoskupenia, pričom tieto výnosy nezodpovedajú úrovni jej činností.

Opatrenie 10 sa zaoberá inými vysoko rizikovými transakciami, ktoré nie sú pre jednotlivé dotknuté podniky racionálne. Ide o využívanie transferového oceňovania spôsobom, ktorý vedie k presunu ziskov ekonomicky najvýznamnejších činností skupiny, neutralizácii určitých transakcií medzi členmi skupiny (poplatky za správu) s cieľom minimalizácie daňového základu.¹¹⁶

1.3.2.9 Akcia 11: BEPS dáta

OECD zdôrazňuje, že jej prepočty nevybratej dane v dôsledku BEPS sú medzi 100 – 240 mld. USD ročne. Preto navrhuje, ktoré dáta majú vlády od podnikov zbierať a analyzovať. Zlepšené analýzy dát majú zabezpečiť účinnejší boj proti BEPS.

Okrem výrazných strát daňových príjmov môžeme hovoriť aj o nepriaznivých hospodárskych účinkoch, vrátane naklonenia podmienok v prospech nadnárodných spoločností, ktoré sú negatívne naklonené voči daňovým povinnostiam, skreslenie podnikových dlhov, nesprávne priradenie zahraničných investícií a znižovanie štátnych príjmov plynúcich z daní z príjmov právnických osôb a s tým súvisiacich tokov financií do verejnej infraštruktúry, ktoré zároveň ovplyvňujú úroveň podnikateľského prostredia krajiny.¹¹⁷

Odhaduje sa, že daňové sadzby, ktorým podlieha zdaňovanie príjmov nadnárodných spoločností, sú o 4-8 % nižšie ako sadzby, ktorým podliehajú podniky, vykonávajúce svoje podnikateľské aktivity len na domácom trhu, čo vytvára negatívne podmienky pre miestne podniky.

Analýza fiškálnych a ekonomických vplyvov, zisťovanie existencie presunu zisku prostredníctvom nesprávneho oceňovania transakcií, strategické umiestňovanie nehmotných aktív a dlhov, zneužívanie zmlúv poukazujú na nepriaznivé hospodárske deformácie, ktoré sú spôsobené problémami daňového plánovania. Tieto problémy taktiež negatívne ovplyvňujú

¹¹⁶ OECD. *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project: Executive Summaries 2015 Final Reports*. OECD, 2015. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.oecd.org/ctp/beps-reports-2015-executive-summaries.pdf>

¹¹⁷ OECD. *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project: Executive Summaries 2015 Final Reports*. OECD, 2015. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.oecd.org/ctp/beps-reports-2015-executive-summaries.pdf>

hospodársku súťaž medzi podnikmi, úroveň a umiestnenie dlhov, umiestnenie nehmotných investícií, čo spôsobuje hospodárske a fiškálne vplyvy a neekonomické a neefektívne výdavky na daňové plánovanie. Implementácia pravidiel proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, znižovaniu základu dane a presunu ziskov do značnej miery zmierňuje a odstraňuje tieto problémy. Podrobnou analýzou môžeme včas odhaliť nepriaznivé odchýlky a tým zamedziť ďalších daňovým únikom a problémom.

Všetky analýzy a ukazovatele sú však značne obmedzené aktuálnou dostupnosťou údajov. Dostupné údaje nie sú komplexné vo všetkých krajinách a často neodzrkadľujú skutočne zaplatené dane podniku naprieč všetkými krajinami. Analýzy presunu zisku taktiež ukázali, že je veľmi náročné oddeliť predpokladané účinky BEPS od iných ekonomických faktorov, prípadne zámerných rozhodnutí vlády v oblasti daňovej politiky.

Zlepšenie údajov a nástrojov na meranie v oblasti BEPS bude rozhodujúce pre monitorovanie BEPS, a teda odhaľovanie nepriaznivého daňového plánovania, ako aj hodnotenie vplyvu opatrení akčného plánu v budúcnosti.¹¹⁸

1.3.2.10 Akcia 12: Povinné zverejňovanie schém

OECD prenecháva pri tejto akcii samotným krajinám, či zavedú povinné nahlasovanie schém vedúcich k zníženiu dane. Pri tejto iniciatíve je potrebné nájsť rovnováhu medzi špecifickými potrebami jednotlivých krajín a už existujúcimi compliance povinnosťami.

V tejto oblasti je veľmi aktívna EÚ. Dňa 25.5.2018 prijala Rada EÚ Smernicu DAC 6, ktorá je šiestou novelou smernice o automatickej výmene informácií¹¹⁹. Do slovenského právneho poriadku sa táto smernica zapracuje novelou zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 442/2012 Z. z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 359/2015 Z. z. o automatickej výmene informácií o finančných účtoch na účely správy daní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 300/2016 Z.z.

Ide o systém, kde budú musieť povinné osoby (tzv. sprostredkovatelia) nahlasovať cezhraničné transakcie (opatrenia), ktoré spĺňajú znaky vymedzené v smernice a následne

¹¹⁸ OECD. *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project: Executive Summaries 2015 Final Reports*. OECD, 2015. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.oecd.org/ctp/beps-reports-2015-executive-summaries.pdf>

¹¹⁹ Smernica Rady (EÚ) 2018/822 z 25. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu (Ú. v. EÚ L 139, 5.6.2018)

v zákone. Tieto charakteristické znaky sú uvedené v prílohe zákona a dajú sa rozdeliť na nasledovných skupín¹²⁰:

- všeobecné charakteristické znaky,
- osobitné charakteristické znaky,
- osobitné charakteristické znaky súvisiace s cezhraničnými transakciami,
- osobitné charakteristické znaky týkajúce sa automatickej výmeny informácií a skutočného vlastníctva,
- osobitné charakteristické znaky týkajúce sa transferového oceňovania.

1.3.2.11 Akcia 13: transfer pricing dokumentácia a county-by-country reporting

Výsledkom je návrh zmien kapitoly V. v Smernici k transferovému oceňovaniu. Transfer pricing dokumentácia sa teda bude skladať z Master file, Local file a Country-by-Country reportingu. Posledný bude zachytávať dane, ktoré nadnárodná spoločnosť platí v jednotlivých krajinách, kde má svoje dcérske spoločnosti a prevádzkarne.

Cieľom je zvýšiť transparentnosť a to tak, že nadnárodné spoločnosti budú poskytovať všetkým príslušným vládam potrebné informácie o ich hospodárskej činnosti a to rozdelenie príjmov a prehľad daní zaplatených jednotlivým krajinám.

Veľké nadnárodné spoločnosti (celosvetový obrat viac ako 750 mio. EUR) sú na základe tohto opatrenia povinné predkladať správu, ktorá bude ročne zobrazovať v rozdelení podľa jednotlivých krajín, v ktorých obchodujú výšku príjmov, zisk pred zdanením, zaplatenej a časovo rozlíšenej dane z príjmov, počet zamestnancov, kapitál, nerozdelený zisk a hmotný majetok.

Tieto zverejňované informácie umožnia daňovým správam jednotlivých krajín odhaliť či sa spoločnosti zapojili do transferového oceňovania a iných praktík, ktoré majú za následok umelý presun zisku do daňovo zvýhodnených krajín.¹²¹

1.3.2.12 Akcia 14: Riešenie daňových sporov

OECD navrhuje minimálny štandard, ako v zmluvách o zamedzení dvojitého zdanenia vyzeráť časť o riešení daňových sporov medzi krajinami zmluvy. Zavádza záväzné povinné

¹²⁰ Príloha č. 1a k zákonu č. 442/2012 Z. z. v znení neskorších predpisov

¹²¹ OECD. *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project: Executive Summaries 2015 Final Reports*. OECD, 2015. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.oecd.org/ctp/beps-reports-2015-executive-summaries.pdf>

rozhodcovské konanie v daňových otázkach (arbitráž) cez pristúpenie k Multilaterálnemu inštrumentu.

Cieľom zefektívnenia mechanizmov pre riešenie sporov je minimalizácia rizík a neistoty v prípade dvojitého zdanenia a to vytvorením daňových zmlúv, ktoré sa taktiež zaoberajú účinným a včasným riešením sporov týkajúcich sa ich výkladu alebo uplatňovania, a to prostredníctvom postupu vzájomnej dohody.¹²²

1.3.2.13 Akcia 15: Multilaterálny inštrument

V krátkom čase sa krajiny dohodli na znení Multilaterálneho inštrumentu, ktorý podpísal na začiatku júna 2017 v Paríži spečatilo 88 krajín z celej planéty. Jedným právnym dokumentom sa po jeho ratifikácii zmení viac ako 1100 zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia.

Cieľom Multilaterálneho inštrumentu je predovšetkým zabrániť zneužívaniu zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia.

Mnohostranný dohovor má za cieľ implementovať do zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia vylepšenia/návrhy, ktoré priniesol projekt BEPS. Je použiteľné pre štáty, ktoré si ako základ svojich bilaterálnych zmlúv zobrali predlohu Modelovej zmluvy OECD (hlavne rozvinuté krajiny) alebo OSN (hlavne rozvojové krajiny). Máme zato, že navrhnuté zmeny prinášajú väčšiu právnu istotu do sveta medzinárodného zdaňovania a zabraňujú tzv. evergreenov, ktoré boli často používané predovšetkým spoločnosťami, ktoré majú svoje dcérske spoločnosti resp. pobočky roztrúsené po celom svete. Hlavný prínos Mnohostranného dohovoru vidíme predovšetkým v možnosti paušálnej a plošnej zmeny bilaterálnych zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia jedným právnym aktom bez toho, aby štáty museli zmenu zmlúv zdĺhavo medzi sebou negociovať. Často sa stávalo, že pri vyjednávaniach nechceli zmluvné štáty zo svojich pozícií ustúpiť, a tak boli rokovania zdĺhavé (niekoľko rokov) a často bez výsledku. Nesmieme zabúdať, že zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia neslúžia primárne na zamedzenie dvojitého nezdanenia, ale ich primárnym cieľom je eliminovať dvojité zdanenie a tak umožniť podnikov rozvoj celosvetového obchodu vo forme výmeny tovarov a služieb. Preto vítame predovšetkým nové ustanovenia Mnohostranného dohovoru k zjednodušeniu a zrýchleniu procedúry dohôd medzi štátmi v prípade sporov (MAP – mutual agreement procedure), k zabezpečeniu korešpondujúcich úprav ako aj k povinne zaväzujúcemu arbitrážnemu konaniu. Na národnej úrovni je prijatím Mnohostranného dohovoru potrebné

¹²² OECD. *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project: Executive Summaries 2015 Final Reports*. OECD, 2015. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.oecd.org/ctp/beps-reports-2015-executive-summaries.pdf>

zabezpečiť, aby Ministerstvo financií SR resp. finančná správa zabezpečili automatickú úpravu dohovorom dotknutých zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia a túto databázu permanentne udržiavali. To je neľahká úloha, nakoľko správne modifikované zmluvy musia pre daňovníka znamenať právnu istotu, že sa na ne môže spoľahnúť pri výpočte svojich daňových povinností a na druhej strane takáto správne udržiavaná databáza musí byť natoľko spoľahlivá, aby mohla byť využiteľná aj pre súdnu moc v prípade právnej sporu. Ak sme mali v SR rozhodnutý právny spor, že sa finančná správa nemôže odvolávať na Komentár k Modelovej zmluve OECD, nakoľko nie je preložený do slovenského jazyka, je viac ako potrebné, aby boli revidované znenia zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia po zapracovaní zmien z Mnohostranného dohovoru „prístavom istoty“ (safe harbor)“ pre daňovníka.

1.3.3 Slovenský výskum v oblasti BEPS

Slovenská veda sa zatiaľ iniciatívou OECD s názvom BEPS zaoberala iba okrajovo, nie sú nám známe monografie, resp. súhrnné analýzy na túto tému. Existujú dielčie výstupy a články v odborných periodikách. Dopadom a vplyvmi na slovenské podniky sa slovenská veda zatiaľ nezaoberala vôbec. Jedinou známou analýzou je vedecký článok od *Kubicovej a Záhumenskej*¹²³, v ktorom analyzovali dosah zmien v slovenskej legislatíve na rozhodnutia finančných manažérov. Podkladom pre analýzu bol dotazník pre finančných manažérov slovenských podnikov, v ktorom bolo položených 28 otázok. Analýza na základe štatistických metód ukázala, že zavedenie opatrení z akčného plánu BEPS môže znamenať zníženie cezhraničných transakcií, pričom menšie podniky sú náchylnejšie na takéto rozhodnutia. Autorky sa zamýšľajú nad reprezentatívnosťou dotazníka (216 podnikov) a nad tým, či finanční manažéri slovenských podnikov správne pochopili otázky, ktoré boli v dotazníku položené.

Jednou z mála ďalších analýz v slovenských podmienkach týkajúcich sa BEPS je článok od *Ištoka a Kanderovej*¹²⁴. Táto analýza mala ambíciu ukázať, nakoľko slovenské podniky s majetkovým linkom na daňové raje používajú viac vo svojom portfóliu indikátor uplatnenia vyššej miery nákladových úrokov. Analýza ukázala, že v takýchto prípadoch je to až o 41 % vyššie uplatnenie úrokov v takýchto spoločnostiach.

¹²³ KUBICOVÁ, Jana - ZÁHUMENSKÁ, Miroslava. Survey research on whether taxes affect decisions of Slovak managers on cross-border financial restructuring operations in *Journal of International Studies*, 2017, 10(2), p. 74-89. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.academia.edu/35378162/Survey_research_on_whether_taxes_affect_decisions_of_Slovak_managers_on_cross_border_financial_restructuring_operations.

¹²⁴ IŠTOK, Michal - KANDEROVÁ, Mária. Interest Expenses as a Technique of Profit Shifting Used by Slovak Companies, In *Proceedings from International Scientific Conference Hradec Economic Days 2019*, Hradec Králové, p. 292ff.

1.4 Smernica proti vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam (ATAD)

1.4.1 Transpozícia Smernice ATAD a ATAD 2

Rýchlosť dohodnutých zmien na úrovni ECOFINu (ministri financií EÚ) ale aj na úrovni OECD je heroická. V roku 2016 prijala Rada EÚ v priebehu pár mesiacov Smernicu 2016/1164 z 12. júla 2016, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu (Ú.v. EÚ L 193, 19.7.2016) – skrátene aj Smernica ATAD a následne v roku 2017 Smernicu Rady 2017/952 z 29. mája 2017, ktorou sa mení smernica 2016/1164, pokiaľ ide o hybridné nesúlady s tretími krajinami (Ú.v. EÚ L 144, 7.6.2017) – skrátene aj Smernica ATAD 2. Tieto smernice vybrali z akcií BEPS 5 oblastí, ktoré sa majú stať súčasťou európskeho práva – sú to: limitácia zahrnutia úrokov do základu dane, zdaňovanie pri odchode, všeobecné pravidlo proti zneužívaniu, pravidlá týkajúce sa kontrolovaných zahraničných spoločností a hybridné nesúlady.

V ďalšej časti priblížime transpozíciu týchto smerníc do slovenského daňového práva. Hybridné nesúlady boli riešené v novele ZDP s účinnosťou od 1.1.2019. Prvá transpozícia hybridných nesúladov bola ale málo komplexná a nezohľadňovala ustanovenia smernice ATAD 2, preto bolo do ZDP zakomponované aj ustanovenie § 17i s účinnosťou od 1.1.2020. Týka sa predovšetkým hybridných nesúladov s tretími krajinami. S účinnosťou od 1.1.2022 bol transponovaný aj čl. 9a, ktorý bol zavedený Smernicou ATAD 2 a hovorí o pravidlách pre reverzný hybridný subjekt (§ 17j ZDP).

Pokiaľ ide o CFC pravidlá SR sa rozhodlo pre opciiu z článku 7 ods. 2 písm. b Smernice ATAD, teda že slovenský daňový rezident zahrnie do svojho daňového základu nevyplatený zisk z CFC spoločnosti z tzv. umelých opatrení alebo opatrení, ktoré nie sú skutočné a ktoré boli vykonané za účelom získania daňovej výhody. Príslušná zmena ZDP nadobudla účinnosť od 1.1.2019.

Smernica ATAD je reakciou na BEPS akciu 4 a zavádza obmedzenie uznateľnosti úrokov ako daňového výdavku. Hlavným cieľom tohto opatrenia je zamedziť zneužitiu úverového financovania. Smernica stanovuje strop 30 % EBITDA alebo celkovú výšku uznateľných úrokov maximálne do 3 mil. EUR. Je potrebné zdôrazniť, že Smernica ATAD limituje uznateľnosť akýchkoľvek úrokov, nie iba úrokov medzi závislými osobami. Toto je nový prístup, pravidlá nízkej kapitalizácie slúžili v minulosti na zamedzenie uznateľnosti výlučne spriaznených osôb a teda optimalizáciu základu dane medzi takýmito osobami

Koncept pravidla nízkej kapitalizácie nie je pre slovenských daňovníkov nový. Bol zakotvený v ZDP už pred rokom 2004, ale nebol naviazaný na percento z EBITA, ale na pomer

medzi vlastnými a cudzími zdrojmi. Od 1.1.2005 zaviedla novela ZDP nový prístup v § 21a v podobe limitácie úrokov, pričom zákonodarca zvolil test 25 % z EBITDA na úvery a pôžičky medzi závislými osobami ako strop. Úroky nad tento strop sú nedaňový výdavok

Keď porovnáваме pravidlo platné v súčasnosti v SR s pravidlom limitácie úrokov zakomponované v Smernici ATAD, je EÚ pravidlo menej striktné (30 % oproti 25 %), na druhej strane testuje Smernice akékoľvek úroky, nielen úroky voči závislým osobám. V súlade s prechodnými ustanoveniami Smernice ATAD sa rozhodlo slovenské MF SR nezmeniť ustanovenie § 21a až do 1.1.2024, kedy takáto povinnosť vyplýva z prechodných ustanovení Smernice¹²⁵.

Článok 6 Smernice ATAD definuje všeobecné pravidlo proti zneužívaniu (GAAR) ako prostriedok na zaplätanie dier medzi špecifickými pravidlami. Umožňuje okrem iného finančnej správe ignorovať transakcie/opatrenia, ktoré nie sú skutočné. Transakcie sa nezdajú skutočné pokiaľ:

- Nesledujú obchodný cieľ a nezohľadňujú ekonomickú realitu,
- Jeden z hlavných cieľov je získanie daňovej výhody, ktorá je v rozpore s účelom daňového ustanovenia

Podľa *Kačaljaka*¹²⁶ môže byť GAAR zakomponovaná do právneho poriadku buď súdnou doktrínou alebo písaným právom v zákone, pričom sudcovia používajú pri rozhodnutiach koncept zneužitia práva (kontinentálne právo) alebo koncept podstaty nad formu (anglosaské právo). Aj judikatúra SD EÚ je v tomto smere veľmi rozsiahla. Definícia GAAR v Smernici ATAD je nasledovná: „*Na účely výpočtu daňovej povinnosti právnických osôb členský štát neberie do úvahy mechanizmus alebo súbor mechanizmov, ktoré so zreteľom na všetky relevantné skutočnosti a okolnosti nie sú skutočné, keďže hlavným účelom alebo jedným z hlavných účelov ich zavedenia je získanie daňovej výhody, ktorá je v rozpore s predmetom alebo účelom uplatniteľného daňového práva. Mechanizmus môže pozostávať z viac ako jedného kroku alebo časti*“¹²⁷.

Slovenský Daňový poriadok (predtým Zákon o správe daní a poplatkov) zaviedol koncept skutočného obsahu právneho úkonu už veľmi dávno. Od 1.1.2014 obsahuje § 3 ods. 6 Daňového poriadku všeobecné pravidlo proti zneužívaniu, pričom toto ustanovenie bolo

¹²⁵ HARUMOVÁ, Anna - KOVÁČ, Branislav (2018) Revolution in international taxation. In *Proceedings of the Conference Economy, Finance and Management XII.* at the Faculty of Business Management, University of Economics in Bratislava, vol. 12, pp. 94 - 102

¹²⁶ KAČALJAK Matej. *Vybrané trendy vo výbere daní a možnosti ich právnej reflexie na Slovensku*. Bratislava: Wolters Kluwer, Bratislava, 2017.89 s. ISBN 978-80-8168-643-6.

¹²⁷Čl. 6 ods. 1 Smernice ATAD

menené k 1.1.2018 a inšpirované ustanovením o GAAR v Smernici EÚ. Napriek skutočnosti, že slovenské súdy koncept zneužitia práva na rozdiel od ČR fakticky neaplikujú¹²⁸, existuje niekoľko rozhodnutí NS SR, ktoré sa zaoberajú povahou právnych úkonov a ekonomickou kauzou¹²⁹. Zastávame názor, že GAAR, tak ako je dnes zakotvený v slovenskom Daňovom poriadku, by si zaslúžil detailnejšiu analýzu kompatibility s GAAR obsiahnutým v Smernici ATAD ako aj s ustálenou judikatúrou SD EÚ. Ide hlavne o slovné spojenie „jeden z účelov“ a „hlavný účel“ v spojitosti s daňovou výhodou¹³⁰.

¹²⁸ KAČALJAK Matej. *Vybrané trendy vo výbere daní a možnosti ich právnej reflexie na Slovensku*. Bratislava: Wolters Kluwer, Bratislava, 2017. 89 s. ISBN 978-80-8168-643-6.

¹²⁹ ADAME, Ľubica. Slovak Republic In LANG, Michael et al. *GAARs – A Key Element of Tax Systems in the Post-BEPS World*, Amsterdam: IBFD, 2016. 807 s. ISBN: 978-90-8722-358-8.

¹³⁰ HARUMOVÁ, Anna - KOVÁČ, Branislav (2018) Revolution in international taxation. In *Proceedings of the Conference Economy, Finance and Management XII.* at the Faculty of Business Management, University of Economics in Bratislava, vol. 12, pp. 94 - 102

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom dizertačnej práce je analyzovať dopady a vplyvy iniciatívy BEPS na slovenské podniky. **Čiastkovými cieľmi** sú analýza transpozície jednotlivých opatrení proti presúvaniu daňových základov a ziskov podnikov do slovenského právneho poriadku a návrhy ich vylepšení de lege ferenda. Ďalším **čiastkovým cieľom** je snaha poukázať na nefunkčnosť akcií BEPS a na potrebu úplne odlišných nástrojov na zamedzenie presúvania ziskov (zavedenie minimálnej korporátnej dane a zdaňovanie digitálnej ekonomiky).

Úlohou tejto dizertačnej práce bude prezentácia vplyvov a dopadov prijatých predpisov a zmien na slovenské podniky Vychádzame z toho, že aj keď primárny a zamýšľaný efekt akcií BEPS je zamedziť presunom ziskov, ktoré realizujú nadnárodné koncerny, je potrebné zdôrazniť, že transpozícia jednotlivých akcií do národných právnych poriadkov, resp. nová legislatíva aj na úrovni EÚ priniesla mnohé nové povinnosti aj pre malé a stredné podniky. V tejto práci budeme skúmať to, s čím všetkým sa budú musieť slovenské podniky do budúcnosti vyrovnávať, aké nové povinnosti v oblasti daní im pribudnú a kde pre ne vznikajú nové riziká a náklady z nedodržania daňovej legislatívy (non-compliance risk and cost).

Naše skúmanie bude vychádzať predovšetkým z:

- podrobnej analýzy predpisov vyplývajúcich z jednotlivých iniciatív BEPS,
- poukázania a vymedzenia nových povinností,
- návodu, ako môžu tieto povinnosti slovenské podniky splniť,
- vymedzenia a analýzy nedokonalostí, ktoré sa už vyskytli pri praktickej aplikácii nových predpisov.

Záverom tohto skúmania uvidíme návrh zmien, ktoré by sme v danej legislatíve odporučili na zlepšenie slovenského podnikateľského prostredia

3 Metodika práce a metódy skúmania

3.1 Metodika záverečnej práce

Objektom skúmania dizertačnej práce budú jednotlivé akcie iniciatívy OECD pod názvom BEPS a ich aplikácia v boji proti agresívnemu daňovému plánovaniu a ich dopad a vplyv na slovenské podniky. Metodologicky nepôjde o vyčíslenie daňovej medzery z dôvodu presúvania ziskov zo SR do iných jurisdikcií. Takéto ambície prenecháme makroekonomickým analýzám. Našou ambíciou je poukázať na dopady na compliance náklady podnikov, ktoré budú vyvolané novými reguláciami a ustanoveniami zavedenými so snahou zabrániť resp. minimalizovať presúvanie ziskov do jurisdikcií s nižšími korporátnymi daňami.

Metodika je založená na rôznych analýzach, ktoré sa detailne dotýkajú oblastí korporátneho zdaňovania, ktoré sú zasiahnuté reguláciami vyvolanými implementáciou BEPS pravidiel. Predovšetkým sa zameriame na tieto dopady v súvislosti s malými a strednými podnikmi (SME) v SR a budeme na niekoľkých prípadových štúdiách analyzovať, či zavedenie nových opatrení nebude mať negatívny vplyv na výkonnosť slovenských podnikov resp. či nespôsobí zníženie investícií slovenských podnikov.

Ak podľa Goetheho je cestou k poznaniu použitie správnej metódy, budeme sa pri písaní dizertačnej práce snažiť, aby výber metódy priniesol čo najlepší výsledok s ohľadom na vytýčené ciele. Použité metódy budú predovšetkým analýza textu, interpretácia textu (gramatická, teleologická, historická), porovnávací analýza medzi právnymi poriadkami viacerých krajín s výsledkom prezentovaným v reportoch k jednotlivým akciám BEPS. Ďalšou metódou bude analýza podnikových dát z databázy TP Catalyst a ich komparácia s porovnateľnými podnikmi v jednotlivých oblastiach. Na stanovenie porovnateľnosti budeme používať overené postupy v rámci analýz porovnateľnosti v oblasti transferových cien.

Veľkou časťou práce bude aj návrh implementačných úprav, kde použijeme predovšetkým komparáciu ako pracovnú metódu.

Teoretická časť predstavuje hodnotný základ pre praktickú časť, tak ako je uvedená pri čiastkových cieľoch vyššie.

Aplikačne orientovaná časť práce bude pozostávať z niekoľkých rovnocenných častí, ktoré sa budú vhodne dopĺňať. Pôjde o:

- kritické zhodnotenie jednotlivých akcií BEPS a ich transpozíciu do daňového práva SR,
- vyhodnotenie analýzy v súvislosti so zavedením limitácie daňovej uznateľnosti úrokov,

- analýzu indikácie presúvania ziskov pri prepojených spoločnostiach do iných jurisdikcií ako SR prostredníctvom transferového oceňovania,
- analýzu nákladov na dokumentáciu k transferovému oceňovaniu podľa kategórie podniku, resp. podľa druhu dokumentácie,
- analýzu nového usmernenia k finančným transakciám a jeho dopad na malé a stredné podniky,
- analýzu zavedenia patent boxu do slovenského daňového práva, analýza jeho nedostatkov a možnej škodlivosti na daňový systém v EÚ,
- analýzu zavedenie CFC pravidiel pre fyzické osoby v SR a jej dopad na slovenské podniky,
- analýzu rozsudku SPP ako príklad daňovej neistoty slovenských podnikov a lekcie, ktoré si z toho musia slovenské podniky odniesť,
- zavedenie digitálnej stálej prevádzkarne ako unilaterálneho daňového opatrenia v SR.

Formulované hypotézy v oblasti sú nasledovné:

- *H1: Závery obsiahnuté v akciách BEPS boli transponované a implementované do daňového práva v SR.*
- *H2: Limitáciu uznateľnosti daňových úrokov v zmysle ATAD nie je možné transponovať do slovenského daňového práva bez použitia výnimiek, inak to bude mať vplyv na investície slovenských podnikov.*
- *H3: Údaje z TP databázy neindikujú rozdiely vo výkonnosti prepojených a neprepojených podnikov.*
- *H4: Výška compliance nákladov v súvislosti s povinnou dokumentáciou k transferovému oceňovaniu predstavuje výraznú záťaž pre slovenské podniky.*
- *H5: Nové TP usmernenie k finančným transakciám nedáva jasný návod pre podniky, ako určiť trhovú úrokovú sadzbu pri úveroch a pôžičkách medzi spriaznenými osobami.*
- *H6: Patent box zavedený v SR má toľko nedokonalostí, že nie je dostatočne využívaný slovenskými podnikmi.*
- *H7: Zavedené CFC pravidlá pre fyzické osoby v SR sú nezrozumiteľné a nevykonateľné aj pre odbornú verejnosť.*
- *H8: Rozsudky súdov v prípade SPP ukázali, že daňovník v SR (slovenský podnik) je vystavený daňovej neistote a viac ako desaťročnej tortúre súdnych konaní.*
- *H9: Zavedenie digitálnej stálej prevádzkarne v SR znamená porušenie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia.*

3.2 Metódy práce a skúmania

Veda ako systém poznatkov, ktoré sú overiteľné, vysvetľuje a ďalej prehľbuje vedecké teórie, úlohou ktorých je predovšetkým ich aplikácia pre praktické účely.

V dizertačnej práci aplikujeme vedecké metódy skúmania tak, aby sme dospeli k vierohodným výsledkom práce. Metodológia práce bola stanovená s ohľadom na hlavný ako aj vedľajšie ciele dizertačnej práce. Teoretická časť práce obsahuje sumarizáciu hlavných záverov jednotlivých akcií BEPS, pričom predstavuje stav poznania vedy v tejto oblasti k momentu písania práce. Je potrebné zdôrazniť, že vzhľadom na aktuálnosť témy je v SR iba minimálne množstvo literatúry k tejto oblasti a ide predovšetkým o rešerš zo zahraničnej literatúry.

Zvolené metódy spracovania vychádzajú z určených cieľov dizertačnej práce. V súlade so stanovenými cieľmi dizertačnej práce budú použité nasledujúce metódy a formy:

- synergické spracovanie a analýza domácej a zahraničnej odbornej literatúry,
- utriedenie získaného faktografického materiálu,
- komparácia, ktorou porovnáme stav riešenej problematiky doma a v zahraničí ,
- priamym výskumom v praxi pomocou analýzy a interpretácie právnych predpisov (smernice/zákony) a analýzy podnikových dát budú overované vopred stanovené hypotézy.

V súlade so stanovenými cieľmi dizertačnej práce budú v rôznych fázach štúdia a výskumu použité viaceré metódy skúmania, tak ako je v záujme prehľadnosti zachytené v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 3 Použité metódy skúmania

Metóda skúmania	Opis metódy a oblasť a fáza použitia
Analýza	Metóda analýzy predstavuje rozklad celku na jednotlivé najpodstatnejšie časti. Bola použitá pri skúmaní jednotlivých ustanovení smerníc a ďalších právnych predpisov transponovaných do nášho právneho poriadku v súvislosti s BEPS.
Syntéza	Syntéza predstavuje spájanie častí do celku. Použili sme ju pri výskume jednotlivých elementov patent boxu a pri prípadovej štúdii k stanoveniu trhovej úrokovej sadzby pri transfer pricing benchmarku.
Indukcia	Predstavuje stanovenie všeobecných téz na základe preskúmania jednotlivých prípadov, je to postup od jednotlivého k všeobecnému. Túto metódu sme využili pri stanovení

Metóda skúmania	Opis metódy a oblasť a fáza použitia
	compliance nákladov dokumentáciu k transferovému oceňovaniu slovenských podnikov.
Dedukcia	Ide o odvodzovanie jednotlivého prípadu zo všeobecných poznatkov, je to postup od všeobecného ku konkrétnemu. Metódu sme použili pri interpretácii GAAR pravidiel na základe súdneho prípadu SPP.
Komparatívna metóda	Vzájomné porovnávanie je použiteľné najmä pri výbere, spracúvaní a štúdiu vhodných zdrojov z odbornej literatúry. Túto metódu sme použili pri porovnaní ustanovení jednotlivých akcií BEPS resp. ustanovení ATAD Smernice s ich transpozíciou do slovenského daňového poriadku.
Abstrakcia	Predstavuje abstrahovanie od nepodstatných vlastností skúmaného javu k vlastnostiam všeobecným a podstatným. Umožňuje zistiť všeobecné vlastnosti javu a objasniť jeho podstatu. Túto metódu sme použili pri objasnení zavedenia digitálnej stálej prevádzkarne v SR.

Zdroj: Vlastné spracovanie

Počas riešenia problematiky popísanej v dizertačnej práci budeme využívať relevantné vedecké postupy s uplatnením vedeckých metód. Ako relevantné zdroje budú použité informácie publikované v domácej a zahraničnej odbornej literatúre, vedeckých článkoch a časopisoch. Pri písaní práce využijeme informácie aj z odborných štúdií, vedeckých konferencií ako aj z informácií získaných so školiteľom.

4 Výsledky práce

Výsledkom tejto práce je zhodnotenie analýzy dopadov a vplyvy iniciatívy BEPS na slovenské podniky ako hlavného cieľa práce a čiastkových cieľov.

4.1 Postup vyhodnotenia analýzy dopadov a vplyvov iniciatívy BEPS na slovenské podniky

Hlavným cieľom dizertačnej práce je analyzovať dopady a vplyvy iniciatívy BEPS na slovenské podniky. Podporou analýzy hlavného cieľa sú čiastkové ciele, ktoré sú vypracované na základe skúmania problematiky a zhodnotení stanovených 9 hypotéz o vplyve iniciatívy BEPS na slovenské podniky.

4.2 Postup a vyhodnotenie analýzy čiastkových cieľov

Pri analýze a jej vyhodnotení u čiastkových cieľov sme vychádzali z analýzy transpozície jednotlivých opatrení proti presúvaniu daňových základov a ziskov podnikov do slovenského právneho poriadku. Pokračovala analýza vplyvu limitácie daňovej uznateľnosti úrokov na investície, ďalej analýza rozsahu presúvania ziskov cez transferové oceňovanie v podmienkach SR, analýza odhadu nákladov na dokumentáciu k transferovému oceňovaniu v SR, analýza zavedenia patent boxu a jeho nedostatkov ako aj analýza zavedenia CFC pravidiel a ich dopad na slovenské podniky. Pri vyhodnotení sa pozrieme na právnu istotu podniku v oblasti daní a poukážeme na nedostatky zavedenia digitálnej stálej prevádzkarne do slovenského daňového práva. Všetky tieto témy referujú na ďalšie čiastkové ciele práce, výsledkom ktorých je poukázanie na nefunkčnosť akcií BEPS a na potrebu úplne odlišných nástrojov na zamedzenie presúvania ziskov ako aj návrhy de lege ferenda.

V tejto kapitole prepájame hlavný a čiastkové ciele práce s hypotézami uvedenými v kapitole č. 3. Táto kapitola je členená v nadväznosti a v identickej štruktúre ako stanovené hypotézy a každá podkapitola vo svojom závere uvádza, či bolo možné danú hypotézu potvrdiť alebo vyvrátiť.

4.3 Vyhodnotenie Hypotézy 1: Závery obsiahnuté v akciách BEPS boli transponované a implementované do daňového práva v SR

Nakoľko iniciatíva BEPS je veľmi rozsiahla, považujeme tabuľkový prehľad za najlepšiu formu, ako analyzovať dopady na slovenské podniky, pričom pri každej akcii uvádzame zásadné kroky vychádzajúce zo BEPS reportov OECD, reakciu EÚ (zväčša v podobe sekundárneho práva) a transpozície OECD nezáväzných predpisov (soft law) alebo sekundárneho práva do právneho poriadku EÚ. Z tejto tabuľky sa dá potom implikovať aj miera compliance nákladov a dopadov na slovenské podniky.

Akcia		OECD BEPS	EU opatrenia	Transpozícia do slov. právneho poriadku
1	Digitálna ekonomika	- Analytická správa k významu digitálnej ekonomiky, pričom opatrenia BEPS v ďalších akciách BEPS sa dotýkajú aj oblastí digitálnej ekonomiky - Diskusia k rôznym aspektom digitálnej ekonomiky v oblasti DPH aj dane z príjmov (digitálna prezencia, zdaňovanie zrážkovou daňou pri digitálnych transakciách, tzv. vyrovnacie dane) - Verejné konzultácie a predbežná správa k tejto akcii z apríla 2018 - Uverejnenia návrhov k zdaňovaniu veľkých digitálnych spoločností (Pillar 1) a k minimálnej globálnej dani (GloBE – Pillar 2), ktoré boli prijaté Inkluzívnym rámcom OECD	- Konečná správa expertnej skupiny Komisie k téme zdaňovania digitálnej ekonomiky (rok 2014) - Akčný plán v oblasti DPH a následne predloženie DPH balíka k digitálnemu vnútornému trhu (december 2016) - Práce Komisie k téme „zdieľaná ekonomika“ - Veľa aktivít Komisie, okrem iného na Komuniké Komisie k férovému a efektívnemu daňovému systému EÚ v oblasti digitálneho vnútorného trhu (pričom sa zvažovali krátkodobé a dlhodobé opatrenia) - Nakoľko návrh smernice/nariadenia k zavedeniu digitálnej dane v EÚ nenašla podporu v EÚ, od tejto myšlienky EÚ upustila a sústredila sa na zavedenie globálnej minimálnej dane a na zdanenie veľkých digitálnych spoločností - Koniec roka 2021 a začiatok roku 2022 návrh a intenzívna negociácia v Rade EÚ na znení Smernice ku zavedeniu globálnej dane	Zavedenie Mini One Stop Shopu a od 1.7.2021 zavedenie One Stop Shopu v zákone o DPH, teda zjednodušenie pri predaji tovaru na diaľku (zásielkový predaj alebo online predaj), predaj tovaru prostredníctvom využitia elektronického komunikačného rozhrania, poskytovanie služieb (napr. telekomunikačných služieb, služieb rozhlasového a televízneho vysielania alebo elektronických služieb) nezdaniteľným osobám z členských štátov, v ktorých poskytovateľ nie je usadený - § 68, § 68a - §68c zákona o DPH. Ide o uľahčenie pre predávajúceho z členskej krajiny resp. v niektorých prípadoch z tretej krajiny, ktorý sa nemusí registrovať pre DPH v každej krajine, kde má odberateľov (nezdaniteľné osoby), ale podáva DPH priznanie len v domovskej krajine, pričom členské krajiny si preposielajú výnos z DPH podľa podaného daňového priznania, v ktorom je uvedený údaj o výške splatnej DPH podľa jednotlivých krajín. (Účinnosť od 1.7.2021)
2	Hybridné nesúlady	Vypracovanie najlepších príkladov a odporúčaní k zabráneniu tzv. daňovej arbitráže za účelom vyjasnenia daňového zaobchádzania jedného nástroja/entities v jednej	Zavedenie povinnosti zdanenia v Smernici Matka-Dcéra v prípadoch vyplatenia podielov na zisku, pokiaľ sú tieto v krajine dcérskej spoločnosti považované za	V zmysle § 12 ods. 7 ZDP nie je podiel na zisku vyplácaný právnickej osobe predmetom dane, pričom ako záklópka je dovysvetlené, že iba v rozsahu, v akom nie je daňovým výdavkom

		krajine v porovnaní s ďalšími krajinami • Zabránenie dvojitému odpočtom a odpočtom bez korešpondujúcej úpravy v národných daňových zákonoch • Diskusia a návrh korešpondujúcich úprav pri dojednaní zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia (napr. pre hybridné spoločnosti) • Odporúčania, pokiaľ ide o hybridné nesúlady pri stálych prevádzkarňach	položky znižujúce základ dane (daňové výdavky) – hybridné finančné nástroje od 2016 • Ustanovenia v ATAD I k hybridným štruktúram (čl. 9) a následne nahradenie tohto článku prostredníctvom ATAD II k veľmi obsiahnej úprave hybridných nesúladoch aj vo väzbe na tretie štáty (od 2020 resp. od 2022 pre tzv. reverzné hybridné nástroje), práce skupiny pre Code of Conduct v oblasti rezervných nesúladoch pri stálych prevádzkarňach • Odporúčanie pre členské krajiny, aby zakotvili do svojich zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia Subject-to-Tax-Clause • Návrh zaviesť do Smernice o licenciách a úrokoch Subject-to-Tax-Clause resp. test na skutočného vlastníka resp. na odvrátenie erózie daňových základov	u daňovníka vyplácajúceho tento podiel na zisku. Okrem toho s účinnosťou od 1.1.2022 nie je takýto príjem predmetom dane, aj keď je vyplácaný reverzným hybridným subjektom (transpozícia Smernice ATAD 2). • Hybridné nesúlady boli do slovenského ZDP transponované v troch krokoch – od r. 2018 bolo v zákone krátke ustanovenie, ktoré riešilo základné druhy hybridných nesúladoch – dvojité nezahrnutie a dvojité odpočítanie. S účinnosťou od 1.1.2020 bol do ZDP pridaný § 17i s názvom Hybridné nesúlady, pričom týmto ustanovením bol transponovaný čl. 9 Smernice ATAD v znení Smernice ATAD 2. • S účinnosťou od 1.1.2022 bol transponovaný aj čl. 9a, ktorý bol zavedený Smernicou ATAD 2 a hovorí o pravidlách pre reverzný hybridný subjekt (§ 17j ZDP).
3	Pravidlá CFC	• Vypracovanie best practices na používanie predpisov pre ovládané zahraničné spoločnosti (CFC-spoločnosti resp. CFC-pravidlá)	• Ustanovenie v ATAD I pre ovládané zahraničné osoby (čl. 7 a 8) – od r. 2019	• S účinnosťou od 1.1.2019 boli do slovenského právneho poriadku zavedené CFC pravidlá pre právnické osoby (§ 17h ZDP), čím sa do slovenského ZDP transponoval čl. 7 a 8 Smernice ATAD. Bolo zvolené pravidlo „non genuine arrangement approach“, čo znamená, že od základu dane sa zahŕňajú aj príjmy kontrolovanej zahraničnej spoločnosti plynúce

				z opatrenia alebo viacerých opatrení, ktoré nie sú skutočné a ktoré boli vykonané za účelom získania daňovej výhody. • Od 1.1.2022 boli do slovenského právneho poriadku zavedené aj CFC pravidlá pre fyzické osoby (§ 51h ZDP). O problémoch s vykonateľnosťou tejto úpravy píšeme v ďalšej časti dizertačnej práce.
4	Limitácia odpočtu úrokov	• Vypracovanie best practices na limitáciu odpočtu úrokov v podniku alebo v skupine podnikov • Práce na výpočte tzv. Group Ratio Rule a pre bankový a poisťovací sektor a update k správe k akcii 4	• Ustanovenie ATAD I k limitácii možnosti odpočtu úrokov v rámci aj mimo EÚ (čl. 4) – od r. 2019, najneskôr od r. 2024	• Od roku 2015 bolo po 10 rokoch zavedené do ZDP pravidlo o obmedzení uznateľnosti úrokov pri úveroch a pôžičkách medzi závislými osobami (§21a) – pravidlo nízkej kapitalizácie. Pričom na rozdiel od konceptov z minulosti bol za základ neuznateľnosti zobraňovaný percentuálny pomer z ukazovateľa EBITDA (25 % z tohto ukazovateľa). Úroky medzi závislými osobami, ktoré presahujú túto mieru sú daňovo neuznané výdavky. • Nakoľko toto ustanovenie nie je plne v súlade so Smernicou ATAD (čl. 4), je SR povinná najneskôr od 1.1.2024 upraviť toto ustanovenie v zmysle Smernice (o súvisiacich problémoch píšeme v ďalšej časti dizertačnej práce).
5	Škodlivé daňové praktiky	• Závazok štátov k spontánnej výmene informácií ohľadom záväzných stanovísk (tax rulings) – minimálny štandard • Dohoda ohľadom tzv. záchytného bodu hlavne pri	• Zmena Smernice o administratívnej pomoci a zavedenie povinnosti automatickej výmeny informácií o všetkých záväzných stanoviskách	• Od 1.1.2018 zaviedla SR patent box (§13a a §13b ZDP) na výnosy z patentov, úžitkových vzorov a softvérov (ako aj na výnosy z predaja výrobkov, na výrobu ktorých boli použité patenty,

		patent boxe, pri ktorom sú previazané daňové výhody medzi duševným vlastníctvom a príslušnou činnosťou spoločnosti • Preskúmanie implementácie minimálneho štandardu prostredníctvom evaluačného procesu a správy o pokroku v roku 2017	(„rulings“), ktoré majú cezhraničnú platnosť (od r. 2017) • Dohoda v skupine Code-of-Conduct na tzv. modifikovanom prístupe k záchytnému bodu pri patent boxe a jeho preskúmanie skupinou Code-of-Conduct a ďalšie práce tejto skupiny k škodlivým daňovým praktikám • kontrola Komisie EÚ v oblasti štátnej pomoci v daňových veciach aj s ohľadom na záväzné stanoviská • Práca skupiny Code-of-Conduct na smerniciach ohľadom podmienok a pravidiel k vydaniu záväzných stanovísk členskými krajinami • Zmena Smernice o administratívnej pomoci ohľadom prístupu daňových úradov k dátam v spojitosti s praním špinavých peňazí, pilotný projekt všetkých členských štátov EÚ k zlepšeniu výmeny informácií ohľadom konečného užívateľa výhod (UBO) a ohlásenie príslušnej analýzy Komisiou v roku 2016 • Stratégia opatrení na primäti tretích krajín, aby prijali minimálne štandardy	úžitkové vzory a softvéry). Komisia EÚ vyhodnotila slovenský patent box ako nie škodlivú daňovú praktiku v rámci EÚ krajín hlavne z dôvodu, že sú eliminované daňové úžitky z patent boxu, pokiaľ by išlo o nakúpené patenty, úžitkové vzory a softvéry.
--	--	--	--	---

			k zodpovednému konaniu v oblasti daní a vývoj externej stratégie (medzi iným zavedením black listu v r. 2017)	
6	Zneužitie zmlúv o ZDZ	- Minimálny štandard k zabráneniu zneužitia zmlúv („Principle Purpose Test“ alebo klauzula „Limitation-on-Benefits“ kombinované s opatrením proti tzv. priebežnému financovaniu) a preskúmanie implementácie minimálneho štandardu prostredníctvom evaluačný procesu - Diskusia a návrh ďalších noriem, ktoré by zabránili ďalšie zneužívanie - Plánovaná implementácia MLI (akcia č. 15) a prispôsobenie Vzorovej zmluvy OECD a Komentára k zmluve v r. 2017 - Následne práce s ohľadom na akciu 6 a oprávnenie v rámci zmluvy na dohodu ohľadom investícií	- Odporúčanie členským štátom zaviesť v národnom práve všeobecné GAAR - Odporúčanie členským štátom zapracovať do svojich daňových zmlúv všeobecnú normu proti zneužitiu („Principal Purpose Test“) v súlade s právom EÚ - Všeobecné pravidlo proti zneužitiu – čl. 6 v ATAD I. (od r. 2019)	SR podpísala a ratifikovala Mnohostranný dohovor (MLI), ktorý zaviedol aj ustanovenie LOB – limitation of benefits test – odmietnutie výhod zo zmluvy, pokiaľ ide o zneužívajúce konanie). V súčasnosti je MLI účinný medzi SR a 37 krajinami sveta.
7	Stála prevádzkareň	- Úprava definície pojmu „stála prevádzkareň“ v čl. 5 Vzorovej zmluvy OECD (pokiaľ ide o prípravnú a pomocnú činnosť a činnosť agentskej stálej prevádzkarne), aby sa zabránilo, že podniky zastierajú svoju daňovú prezenciu v danej krajine - Plánovaná implementácia MLI (akcia 15) a príslušné	Odporúčania pre členské krajiny EÚ, aby používali zmenený prístup pre stále prevádzkarne (čl. 5) v zmysle nového znenia Vzorovej zmluvy OECD, a tým zabránili umelému obchádzaniu vytvárania stálych prevádzkarní	SR v rámci MLI priklonilo k opcii čl. 13 ods. 1 MLI, pokiaľ ide o výnimky zo špecifických činností stálej prevádzkarne. Ratifikáciou MLI zo strany SR a ratifikáciou toho dokumentu zo strany našich zmluvných partnerov vstúpilo do účinnosti toto ustanovenie.

		prispôsobenie Vzorovej zmluvy OECD a Komentára OECD v r. 2017 • Práce na metodike priradovania ziskov k stálej prevádzkarni		
8-10	Transferové ceny	• Potvrdenie princípu nezávislého vzťahu a porovnávacích štúdií ako pilierov politiky transferového oceňovania • Posilnenie medzinárodných štandardov v oblasti nehmotných aktív (akcia 8), rizika a kapitálu (akcia 9) a transakcií s vysokým rizikom (akcia 10) • Zmena resp. nové znenie kapitol I.D, II, VI, VII a VIII a korešpondujúce úpravy kapitoly IX Smernice OECD k transferovým cenám • Ďalšie práce na metóde Profit Split a v oblasti ťažko oceníteľných nehmotných aktív (Hard to Value Intangibles)	• Prebiehajúce práce Spoločnej pracovnej skupiny k TP (Joint Transfer Pricing Forum) k spoločnému prístupu EÚ k preverovaniu a aktualizácii pravidiel TP • Práce Komisie EÚ s členskými krajinami na odsúhlasenej, konkrétnej implementácii OECD pravidiel k TP	• Slovenská daňová správa rešpektuje Usmernenie OECD k transferového oceňovaniu. Aj Usmernenie MF SR k transferovému oceňovaniu sa odvoláva na toto Usmernenie OECD. Usmernenie OECD je ale aj v zmysle judikatúry NS SR iba výkladovou pomôckou pre daňovú správu ako aj pre daňovníkov a nie je prameňom práva.
11	BEPS dáta	• Analytická správa k štatistikám o zdaňovaní podnikov a jej dopadom	• Práce na lepšej kvantifikácii daňovej medzery spojenej s daňovým podvodom resp. s obchádzaním daní, zapojenie projektovej skupiny z projektu Fiscalis	-
12	Povinné zverejňovanie schém	• Zverejnenie najlepších skúseností k zavedeniu povinného zverejňovania škodlivých schém	• Smernica k zverejňovaniu škodlivých cezhraničných schém a opatrení – DAC6 • Konzultácie, ako môže Komisia zasiahnuť proti poradcom a sprostredkovateľom, ktorí podporujú škodlivé daňové schémy	• SR transponovala 6. novelu Smernice Rady č. 2011/16/EÚ z 15. februára 2011 o administratívnej spolupráci v oblasti daní (DAC 6) do zákona č. 442/2012 Z.z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní, konkrétne do § 8a až § 8h a prílohy 1a zákona. Účinnosť novely bola aj

				vzhľadom na pandémiu posunutá na 31.10.2020. SR si uplatnilo výnimku na oslobodenie od reportovania cezhraničných opatrení osobami, ktoré majú zákonnú povinnosť mlčanlivosti (daňoví poradcovia a advokáti). V takýchto prípadoch reportuje o cezhraničnom opatrení klient.
13	Country-by-Country reporting	- Zhoda o forme reportovania medzi daňovými správami ohľadom daňových informácií MNEs - Nové znenie kapitoly V Smernice OECD k transferovým cenám (pokiaľ ide o dokumentáciu) - Multilaterálna dohoda daňových správ ohľadom výmeny informácií z Country-by-Country reportingu - Odporúčania k implementácii, použitiu a evaluácii rizík - Overenie implementácie minimálneho štandardu prostredníctvom peer-review-procesu	- Zmena Smernice o administratívnej pomoci a zavedenie povinnosti reportovania Country-by-Country reportu a súvisiace výmena informácií medzi daňovými správami - Návrh zmeny Smernice z oblasti účtovníctva, ktorá zavádza verejný Country-by-Country reporting	- Do zákona č. 442/2012 Z.z. o medzinárodnej pomoci a spolupráci pri správe daní bola zavedená aj povinnosť pre skupiny podnikov (koncerny) podávať ročne daňovému úradu správu o zaplatenej dani v jednotlivých krajinách (§ 22a až § 22g). Novela nadobudla účinnosť od 1.2.2017, pričom prvá reportovacia povinnosť vznikla za obdobie roka 2016. Ide o neverejný Country-by-Country reporting, pričom povinnosť majú koncerny s ročným konsolidovaným obratom vyšším ako 750 mil. EUR. Reportuje materská spoločnosť (dáva report za celú skupinu) ako aj všetky koncernové spoločnosti – reportujú iba, že sú súčasťou skupiny, ktorá má povinnosť zostaviť Country-by-Country reporting. - V medzirezortnom pripomienkovom konaní je návrh novely zákona o účtovníctve, ktorým sa zavedie povinnosť v poznámkach k účtovnej závierke, resp. v samostatnom dokumente vykazovať pre materské spoločnosti rôzne údaje zo skupiny, medzi

				iným aj výšku splatnej a zaplatenej dane v jednotlivých členských krajinách. Tento Country-by-Country Reporting bude verejný – uverejnený v Registri účtovných závierok, resp. pri dcérskych a iných koncernových spoločnostiach sa špeciálna správa bude ukladať do Zbierky listín, ktorú vedie Obchodný register.
14	Riešenie daňových sporov	• Dohoda o opatreniach k zníženiu neistôt a neúmyselného dvojitého zdanenia a účinnosti riešenia sporov v tejto oblasti (minimálny štandard) • Preverenie implementácie minimálneho štandardu prostredníctvom evaluačný procesu • Rad krajín sa zaviazalo zaviesť aj záväzný rozhodcovský súd v tejto oblasti	• Multilaterálna konvencia o riešení sporov ohľadom TP a tomu zodpovedajúci kodex správania pri riešení týchto sporov • Smernica k riešeniu sporov v oblasti dvojitého zdanenia v rámci EU • Zriadenie pracovnej skupiny za účelom nastavenia riešenia daňových sporov na vnútornom trhu	• Bol prijatý zákon č. 11/2019 o pravidlách riešenia sporov týkajúcich sa zdanenia. Zákon je účinný od 1.7.2019 a je transpozíciou Smernice Rady EÚ č. 2017/1852 z 10. októbra 2017 o mechanizmoch riešenia sporov týkajúcich sa zdanenia v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 265, 14. 10. 2017). • Je to jediné z BEPS opatrení, ktoré je pro-podnikateľské, nakoľko skracuje spory medzi členskými krajinami, pokiaľ ide o prípady dvojitého zdanenia v zmysle ZZDZ.
15	Multilaterálny inštrument	• Príprava analytickej správy k príprave MLI za účelom zmeny ustanovení týkajúcich sa BEPS do zmlúv • Draft MLI a jeho podpisová ceremónia	• Odporúčanie ohľadom boja proti zneužívaniu zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia, pričom sa zohľadnili názory Komisie aj pri negociácii MLI	• SR podpísala 7. júna 2017 MLI, ktorý bol následne ratifikovaný. V súčasnosti je účinný medzi SR a 37 krajinami.

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa vlastného výskumu a KOFLER, Georg – SCHNITGER, Arne: BEPS-Handbuch, Massnahmen gegen Gewinnverlagerungen und Gewinnverkürzung internationaler Konzerne. München: C.H. BECK, 2019. 881 s. ISBN 978-3-406-70930-2.

Naša horeuvedená analýza právnych predpisov z oblasti daňového práva potvrdila našu hypotézu H1, teda že závery obsiahnuté v akciách BEPS boli transponované a implementované do daňového práva v SR, do medzinárodných zmlúv ako aj do soft law, ktoré je pre daňovníkov v SR považované za výkladovú pomôcku.

4.4 Vyhodnotenie Hypotézy 2: Limitáciu uznateľnosti daňových úrokov v zmysle ATAD nie je možné transponovať do slovenského daňového práva bez použitia výnimiek, inak to bude mať vplyv na investície slovenských podnikov

Účelom tejto analýzy je stanoviť odhad možného ekonomického vplyvu zavedenia SMERNICE RADY (EÚ) 2016/1164 z 12. júla 2016, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu (ďalej len smernica ATAD) v podmienkach nášho hospodárstva vo vzťahu k obmedzeniu výšky daňovo uznateľných úrokových nákladov podnikateľských subjektov. Spoločne s ostatnými nástrojmi, ktoré smernica ATAD prináša, je ich hlavným zámerom podporiť iniciatívu EÚ v oblasti boja proti daňovým únikom, resp. agresívnemu daňovému plánovaniu zo strany nadnárodných korporácií. Presun príjmov právnických osôb do jurisdikcií s výhodnejším daňovým režimom prostredníctvom umelých transakcií bez ekonomickej podstaty je v rozpore so záujmami zákonodarcov, nakoľko daná krajina znáša ušlý daňový výnos.

V súčasnosti sú v slovenskej daňovej legislatíve v platnosti pravidlá nízkej kapitalizácie, ktoré sa vzťahujú na prípady, keď veriteľ z titulu poskytnutých úverov a pôžičiek koná vo vzťahu k svojmu dlžníkovi v postavení závislej osoby na účely dane z príjmov. V súlade s týmito pravidlami daňovými výdavkami nie sú úroky platené z úverov a pôžičiek a súvisiace výdavky (náklady) na prijaté úvery a pôžičky za zdaňovacie obdobie vo výške presahujúcej 25 % hodnoty ukazovateľa EBITDA. Pôsobnosť jedného z opatrení smernice ATAD, ktorým je pravidlo o obmedzení zahrnutia úrokov, je však širšia ako súčasne platné pravidlá nízkej kapitalizácie. Toto pravidlo sa uplatní tak v prípade, ak je veriteľ závislou osobou vo vzťahu k dlžníkovi, ako aj v prípade, že nejde o závislé osoby na účely dane z príjmu. Na rozdiel od pravidiel nízkej kapitalizácie, sú presahujúce náklady na prijaté úvery a pôžičky za príslušné zdaňovacie obdobie odpočítateľné od základu dane do výšky 30 % EBITDA. Je nutné však podotknúť, že daňovníkovi, ktorý je samostatným subjektom (nie je súčasťou konsolidovanej skupiny podnikov a nemá žiadny prepojený podnik ani stálu

prevádzkareň) sa v zmysle smernice môže priznať právo úplne odpočítať presahujúce náklady na prijaté úvery a pôžičky. Ďalšou výnimkou v zmysle smernice ATAD je možnosť priznať právo odpočítať presahujúce náklady na prijaté úvery a pôžičky do výšky 3 mil. EUR, a to samostatnému subjektu, ako aj konsolidovanému v rámci skupiny podnikov.

V prípade transpozície uvedeného regulatívneho nástroja do slovenskej legislatívy je jedným z možných dôsledkov vytesnenie časti cudzieho kapitálu z financovania podnikateľských subjektov, ktorý sa v dôsledku daňových implikácií stane pre tuzemských daňovníkov relatívne nevýhodnejším v porovnaní s podmienkami zodpovedajúcimi predchádzajúcej právnej úprave. V praxi to teda môže znamenať zmenu finančnej štruktúry a podporu iniciatívy financovania hospodárskej činnosti podnikov prostredníctvom vlastného kapitálu namiesto využívania dlhu. Výsledkom našej analýzy je odhad potenciálneho rozsahu uvedenej zmeny vyjadrený ako objem finančných zdrojov zodpovedajúci saldu nákladových úrokov (presahujúce náklady na prijaté úvery a pôžičky), ktoré nebudú uznané na daňové. Prezentovaná analýza vychádza z hospodárskych výsledkov slovenských obchodných spoločností za rok 2019.

Podklady v podobe účtovných závierok 229 764 slovenských právnických osôb sme exportovali prostredníctvom služby FinStat ULTIMATE ako dataset finančných výkazov vo formáte .csv. Z exportovaných údajov sme použili identifikačné údaje o spoločnostiach, ich odvetvovej príslušnosti a vybrané položky finančných výkazov relevantné pre našu analýzu. Jednalo sa predovšetkým o celkovú sumu majetku, tržby, hrubý zisk, odpisy a opravné položky k dlhodobému majetku, výnosové a nákladové úroky.

Nakoľko je predmetom analýzy veľké množstvo spoločností pochádzajúcich z rôznych odvetví, vychádzali sme pri stanovení úrovne čistého obratu z výnosov (resp. tržieb) dosahovaných z predaja výrobkov, tovarov a služieb po odpočítaní zliav v zmysle ustanovenia § 2 ods. 15 zákona č. 431/2002 o účtovníctve. Tento ukazovateľ na účely našej analýzy nezahŕňa iné výnosy po odpočítaní zliav tej účtovnej jednotky, ktorej predmetom činnosti je dosahovanie iných výnosov ako sú výnosy z predaja výrobkov, tovarov a služieb. Spomínaný ukazovateľ čistého obratu sme stanovili ako:

Čistý obrat [EUR] = *Tržby z predaja tovaru* + *Tržby z predaja vlastných výrobkov* + *Tržby z predaja služieb*

Následne bol dopočítaný ukazovateľ EBITDA, ktorý je východiskom pre stanovenie výšky uplatniteľných úrokových nákladov v zmysle znenia spomínanej smernice. S ohľadom

na to, že dataset analyzovaných subjektov obsahuje spoločnosti pochádzajúce z rôznych odvetví národného hospodárstva, nebolo možné jednoduchým spôsobom stanoviť, ktoré položky výkazu ziskov a strát sa viažu k operatívnej činnosti. Tento ukazovateľ sme preto vyčíslili na základe nasledujúceho predpokladu:

EBITDA [EUR] = *Hrubý zisk + Nákladové úroky - Výnosové úroky + Odpisy a opravné položky k dlhodobému majetku*

Pre stanovenie úrokovej miery, prostredníctvom ktorej odhadujeme vplyv zavedenia spomínaného regulatívneho nástroja smernice ATAD sme vychádzali zo štatistických údajov publikovaných Národnou bankou Slovenska. Konkrétne sa jedná o prehľad časového radu úrokových mier z nových úverov, pričom sme pri stanovení priemernej ročnej úrokovej miery vychádzali zo štatistiky úverov poskytnutých nefinančným spoločnostiam. Výslednú úrokovú mieru sme stanovili ako priemer krátkodobých, strednodobých a dlhodobých úverov v objeme nad aj pod 1 mil. EUR. Výsledná úroková miera pre obdobie roku 2019, ktorú sme použili pre účely našej analýzy bola na úrovni 3,14% p.a.

V analýze vplyvu zavedenia smernice ATAD na podnikateľský sektor vychádzame z uvedených vzťahov:

Vplyv obmedzenia zahrnutia úrokov [EUR] = *Daňovo neuznané nákladové úroky [EUR] / Priemerná ročná úroková miera [%]*

Daňovo neuznané nákladové úroky [EUR] = MAX (pravidlo 1; pravidlo 2), kde:

pravidlo 1: Saldo nákladových úrokov > 30 % EBITDA

pravidlo 2: Saldo nákladových úrokov > 3 mil. EUR

Saldo nákladových úrokov > 0

Saldo nákladových úrokov [EUR] = *Nákladové úroky - Výnosové úroky*

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti a zameranie analýzy sme analyzovanú vzorku ekonomických subjektov obmedzili na:

- > *obchodné spoločnosti,*
- > *všetky odvetvia okrem finančného;*

Podľa údajov Štatistického úradu SR bolo k 4. kvartálu roku 2019 evidovaných celkovo 230 298 obchodných spoločností. Obmedzením našej analyzovanej vzorky len na právne formy patriace do skupiny obchodných spoločností a následným vylúčením subjektov patriacich do finančného odvetvia sme ďalšej analýze podrobili celkovo 222 774 spoločností, čo predstavuje 96,7 % všetkých obchodných spoločností evidovaných ku koncu roku 2019.

Podnikateľské subjekty sme klasifikovali podľa veľkosti v súlade s § 2 ods. 5 až 9 zákona č. 431/2002 o účtovníctve do skupín (a) mikro účtovná jednotka, (b) malá účtovná jednotka a (c) veľká účtovná jednotka. Podľa znenia týchto ustanovení sa účtovné jednotky rozlišujú podľa veľkostnej kategórie na základe (i) celkovej sumy majetku, (ii) čistého obrátu a (iii) priemerného prepočítaného počtu zamestnancov počas účtovného obdobia. Z dostupných údajov exportovaných z komerčnej databázy sme na účely klasifikácie analyzovanej vzorky spoločností podľa veľkosti spoľahlivo vedeli použiť len ukazovatele celkovej sumy majetku a čistého obrátu. Vynechali sme kritérium priemerného prepočítaného počtu zamestnancov, nakoľko pri približne 1/3 spoločností nebol tento údaj dostupný. V nasledujúcej tabuľke uvádzame klasifikáciu analyzovaných obchodných spoločností podľa právnej formy a veľkostnej kategórie.

Tabuľka 4 Analyzovaná vzorka spoločností podľa právnej formy a veľkostnej kategórie

Právna forma	Mikro ÚJ	Malá ÚJ	Veľká ÚJ	Spolu
Spoločnosť s ručením obmedzeným	179 258	35 090	1 688	216 036
Akciová spoločnosť	1 703	2 984	628	5 315
Komanditná spoločnosť	583	243	15	841
Verejná obchodná spoločnosť	305	19	2	326
Jednoduchá spoločnosť na akcie	101	37	-	138
Európska spoločnosť	71	45	2	118
Spolu	182 021	38 418	2 335	222 774

Zdroj: vlastné spracovanie podľa finstat.sk

Zaujímavosťou je, že právna forma spoločnosť s ručením obmedzeným o veľkosti mikro účtovnej jednotky tvorí až 80 % všetkých analyzovaných obchodných spoločností.

V ďalšej tabuľke uvádzame prehľad vybraných ukazovateľov analýzy v členení podľa veľkostných skupín účtovných jednotiek.

Tabuľka 5 Vplyv obmedzenia výšky daňovo uznateľných úrokov podľa veľkosti subjektu

Právna forma	Mikro ÚJ	Malá ÚJ	Veľká ÚJ	Spolu
Saldo nákladových úrokov [mil. EUR]	61	542	626	1 230
Daňovo neuznaté nákladové úroky [mil. EUR]	26	290	332	647

z toho pravidlo 1 (> 30 % EBITDA) [mil. EUR]	26	290	138	453
z toho pravidlo 2 (> 3 mil. EUR) [mil. EUR]	-	56	257	313
Podiel daňovo neuznaných nákladových úrokov	38 %	37 %	43 %	40 %
Vplyv obmedzenia zahrnutia úrokov [mil. EUR]	816	9 227	10 564	20 607

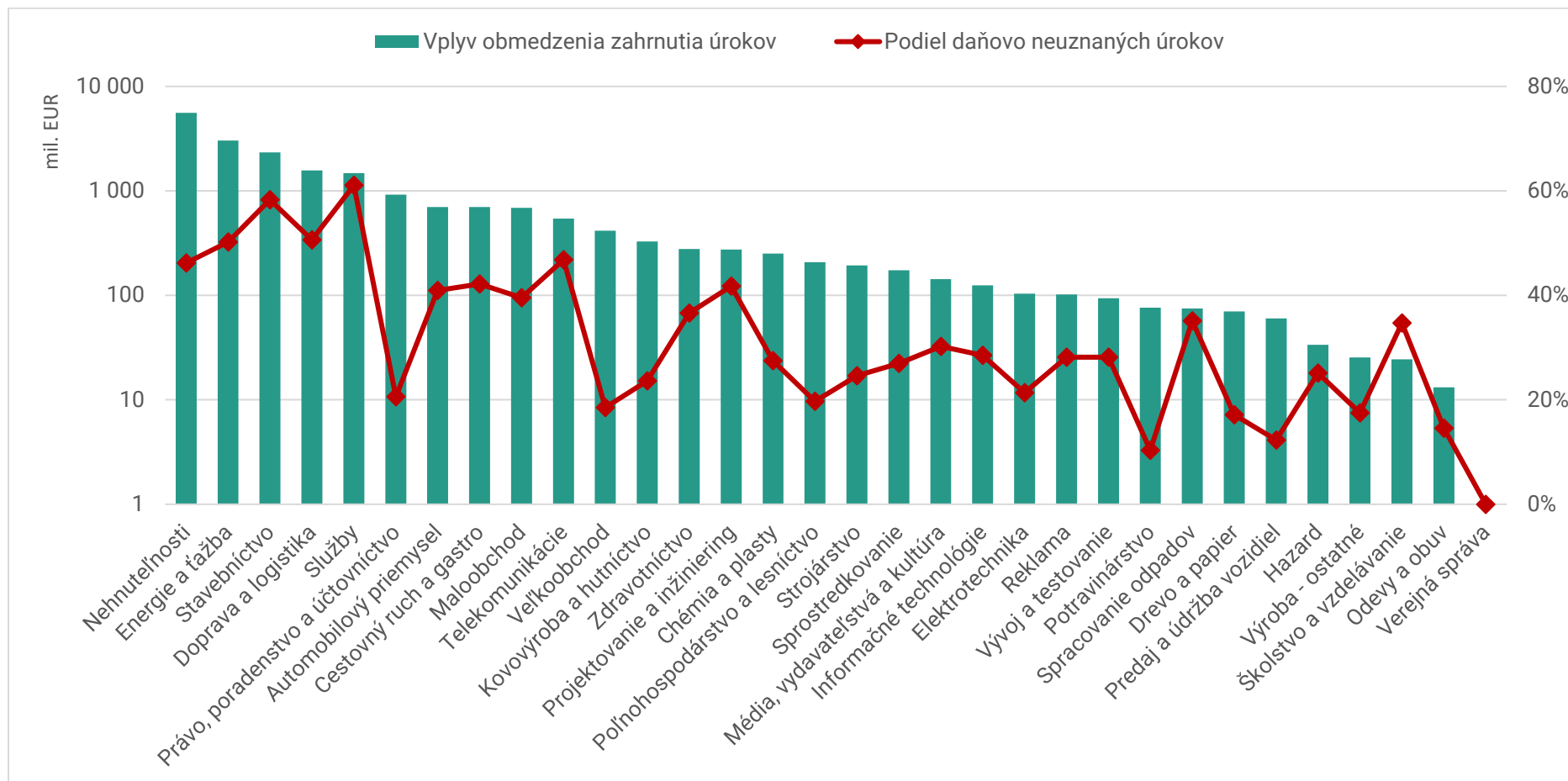
Zdroj: vlastné spracovanie podľa finstat.sk

Celkové saldo nákladových úrokov (presahujúce náklady na prijaté úvery a pôžičky) za všetky analyzované subjekty národného hospodárstva predstavuje približne 1 230 mil. EUR, pričom najväčší podiel na tejto hodnote majú podľa očakávaní malé a veľké účtovné jednotky. Zavedením pravidla o obmedzení zahrnutia úrokov ako jedného z regulatívnych nástrojov smernice ATAD by potenciálne mohlo viesť k tomu, že nákladové úroky v hodnote približne **647 mil. EUR by boli daňovo neuznané**, a to bez ohľadu na to, či sa jedná o spoločnosť v pozícii dlžníka, ktorej veriteľom je závislá osoba na účely dane z príjmov alebo ide o nezávislé osoby. Základné pravidlo, v zmysle ktorého sú v príslušnom zdaňovacom období odpočítateľné od základu dane z príjmov presahujúce náklady na prijaté úvery a pôžičky len do výšky 30 % EBITDA by bolo rozhodujúce pre mikro a malé účtovné jednotky, pričom druhé pravidlo, ktoré je možné v zmysle smernice priznať ako právo daňovníka odpočítať saldo nákladových úrokov do výšky 3 mil. EUR by malo rozhodujúci vplyv na zdaňovanie pre veľké účtovné jednotky. **Celkový podiel daňovo neuznatelných nákladových úrokov, očistených o výnosové úroky, predstavuje približne 40 % všetkých nákladových úrokov za celú analyzovanú vzorku.** Vychádzajúc z predpokladu o priemernej ročnej úrokovej sadzbe, za ktorú si podnikateľské subjekty požičiavali cudzie finančné zdroje počas roku 2019, na úrovni 3,14 % p.a., ďalej z predpokladu o jednoduchom úročení požičanej istiny raz za kalendárny mesiac, dosahuje vplyv obmedzenia zahrnutia úrokov do základu dane hodnotu približne **20 607 mil. EUR požičanej istiny ročne.** Máme za to, že uvedené skutočnosti by zavedením spomínanej legislatívnej úpravy mohli viesť k zmene finančnej štruktúry podnikov, spočívajúcej v presune z oblasti dlhového financovania do získavania zdrojov majetku z vlastného kapitálu spoločností. Následkom tejto zmeny by na jednej strane pravdepodobne došlo k zvýšeniu nákladov na kapitál podnikateľských subjektov a k zníženiu využívania finančnej páky. **Táto skutočnosť môže viesť k výraznému spomaleniu, resp. zabrzdeniu investícií podnikov v SR.**

Na nasledujúcom grafe 1 uvádzame vplyv obmedzenia zahrnutia úrokov v členení podľa príslušnosti do odvetvia národného hospodárstva (primárna os) a podiel daňovo neuznatelných nákladových úrokov na celkových nákladových úrokov za analyzovanú vzorku (sekundárna os).

Grafickú analýzu vplyvu obmedzenia zahrnutia úrokov dopĺňame o prehľad vybraných ukazovateľov v členení podľa odvetvia hospodárstva v tabuľke 6.

Graf 1 Vplyv obmedzenia výšky daňovo uznateľných úrokov podľa odvetvia hospodárstva

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov finstat.sk

Tabuľka 6 Vplyv obmedzenia výšky daňovo uznateľných úrokov podľa odvetvia hospodárstva

Odvetvie	Počet spoločností	Saldo nákladových úrokov [mil. EUR]	Daňovo neuznané úroky [mil. EUR]	Podiel daňovo neuznaných nákladových úrokov	Vplyv obmedzenia nákladových úrokov [mil. EUR]
Nehnuteľnosti	16 018	310	175	46%	5 574
Energie a ťažba	1 270	145	95	50%	3 036
Stavebníctvo	26 387	113	73	58%	2 336
Doprava a logistika	9 463	93	49	51%	1 571
Služby	16 842	63	46	61%	1 475
Právo, poradenstvo a účtovníctvo	21 320	30	29	21%	918
Automobilový priemysel	325	45	22	41%	700
Cestovný ruch a gastro	14 037	39	22	42%	698
Maloobchod	19 717	49	22	40%	688
Telekomunikácie	665	36	17	47%	544
Veľkoobchod	16 081	56	13	19%	415
Kovovýroba a hutníctvo	4 683	39	10	24%	328
Zdravotníctvo	10 064	19	9	37%	278
Projektovanie a inžiniering	7 467	13	9	42%	275
Chémia a plasty	1 178	23	8	27%	251
Poľnohospodárstvo a lesníctvo	4 735	29	6	20%	207
Strojárstvo	2 100	21	6	25%	193
Sprostredkovanie	9 158	8	5	27%	174
Média, vydavateľstvá a kultúra	4 220	13	4	30%	143
Informačné technológie	11 956	3	4	29%	125
Elektrotechnika	1 540	13	3	21%	104
Reklama	5 237	8	3	28%	102
Vývoj a testovanie	3 142	3	3	28%	94
Potravinárstvo	2 281	17	2	10%	76
Spracovanie odpadov	838	6	2	35%	75
Drevo a papier	2 491	12	2	17%	70
Predaj a údržba vozidiel	4 225	13	2	12%	60
Hazard	289	2	1	25%	34

Výroba - ostatné	910	4	1	18%	25
Školstvo a vzdelávanie	2 849	2	1	35%	24
Odevy a obuv	1 274	2	0	15%	13
Verejná správa	12	0	-	-	-
Spolu	222 774	1 230	647	40%	20 607

Zdroj: vlastné spracovanie z údajov finstat.sk

Naša analýza potvrdila hypotézu H2, teda že limitáciu uznateľnosti daňových úrokov v zmysle ATAD nie je možné transponovať do slovenského daňového práva bez použitia výnimiek, inak to bude mať vplyv na investície slovenských podnikov.

Nakoľko slovenský zákonodarca musí transponovať ustanovenie čl. 4 Smernice ATAD v znení zo smernice najneskôr od 1.1.2024, navrhujeme prijať v novele zákona o dani z príjmov nasledovné výnimky, ktoré sú prípustné v zmysle Smernice ATAD:

1. úpravy len pri úveroch a pôžičkách voči závislým osobám,
2. de minimis pravidlo v absolútnej ročnej výške úrokov 3 mil. EUR,
3. výnimka pre finančné inštitúcie,
4. možnosť uplatniť úroky v nasledujúcich obdobiach,
5. vylúčiť úvery uzatvorené pred 17.6.2016 (prijatie Smernice ATAD),
6. umožniť malým samostatným subjektom (ktoré nie sú súčasťou skupiny), uplatniť akúkoľvek výšku úrokov,
7. vylúčiť úroky k úverom k dlhodobým projektom verejnej infraštruktúry,
8. prenos neuznaných úrokov do budúcich resp. spätne do predchádzajúcich období,
9. zaviesť konsolidované testy vo forme pomer vlastného imania k majetku resp. skupinového EBITDA testu.

4.5 Vyhodnotenie Hypotézy 3: Údaje z TP databázy neindikujú rozdiely vo výkonnosti prepojených a neprepojených podnikov

Táto analýza skúma, či existujú indikácie, že v podmienkach SR skresľujú závislé osoby svoju daňovú povinnosť z korporátnej dane prostredníctvom presunu ziskov do iných jurisdikcií. Analýza nemá za cieľ skúmať, ktoré jurisdikcie sú na prípadný presun ziskov preferované.

Nástrojom na analýzu bola databáza BvD s názvom TP Catalyst, ktorá je celosvetovo akceptovanou databázou na analýzy porovnateľnosti pre potreby stanovovania a analýzy transferových cien medzi závislými osobami.

Databáza TP Catalyst spracováva finančné údaje zo všetkých členských štátov EÚ vo forme zadávania údajov zo účtovných závierok (súvaha, výkaz ziskov a strát) za jednotlivé roky. Naša databáza vychádza z dostupných údajov v TP Catalyst za roky 2015 – 2019.

Metodologicky sme postupovali formou zoskupenia údajov z databázy, ktoré sa vzťahovali na podniky so sídlom v SR, na podniky závislé (related) a nezávislé (unrelated). Kritérium na závislosť sme stanovili v súlade s OECD Smernicou pre transferové ocenenie ako aj definíciami v § 2 zákona o DZP ako majetková účasť vo výške min. 25 %. Teda pre potreby našej analýzy sú závislými osobami podniky v SR, ktoré sú vlastnené zahraničnou osobou (právnickou alebo fyzickou), ktorej miera účasti je minimálne 25 %. Závislou osobou je pre účely našej analýzy aj podnik, ktorý má dcérske spoločnosti v zahraničí a majetková účasť v nich je minimálne 25 %. Bias pri tejto analýze vzniká pri podnikoch, kde si zahraničný ultimátny vlastník (koncern, skupina podnikov) zriadil medziholding na území SR, ktorý je pre účely databázy TP Catalyst vykazovaný ako tuzemský podnik, a preto sa do výberu závislých osôb nedostali dcérske podniky, ktoré majú slovenský medziholding.

Z pohľadu populácie vzorky sa nám medzi analyzované závislé osoby dostal počet 4567 podnikov a medzi nezávislé osoby dostal počet 15 185 podnikov. K tomu je potrebné dodať, že TP Catalyst pracuje s kategóriami veľkých a stredných podnikov v zmysle európskej kategorizácie podnikov. Z pohľadu našej analýzy je populácia dostatočná, o to viac, že pre účely finálnej analýzy pracujeme s extrakciou 500 najväčších podnikov tak v kategórii závislých ako aj nezávislých podnikov.

V skúmaných podnikoch sme sa zamerali na nasledovné ukazovatele:

Turnover (Obrat)

Pre účely tejto analýzy ide o ukazovateľ Prevádzkové výnosy (Operating Revenues). Na základe tohto ukazovateľa bol pre účely analýzy zostavený rebríček najväčších 500 tak závislých ako aj nezávislých spoločností, ktoré tvorili základ na analýzu v spojitosti s potvrdením alebo vyvrátením našej hypotézy H3.

Pre jednotlivé spoločnosti ide pre účely zostavenia rebríčka TOP 500 o priemerný údaj za roky 2015 – 2019.

EBT (Zisk pred zdanením) Ide o údaj z výkazu ziskov a strát, ktorý referuje na zisk (stratu) príslušného roka pred vykázaním dane (splatnej a odloženej) za dané zdaňovacie obdobie. Pre účely analýzy vychádzame z údajov TP Catalyst za rok 2015 – 2019.

Taxation Ide o údaj z výkazu ziskov a strát za roky 2015 – 2019 z databázy TP Catalyst a zahŕňa tak splatnú ako aj odloženú daň z príjmov právnických osôb.

Effective Tax Rate Efektívna daňová sadzba korporátnej dane vyrátaná pre účely analýzy zjednodušene ako $(\text{Taxation}/\text{EBT}) * 100$

Related Závislé (spriaznené) osoby

Unrelated Nezávislé (nespriaznené) osoby

Pri extrakcii údajov z TP Catalyst za najväčších 500 závislých a 500 nezávislých podnikov slovenskej ekonomiky, tak ako sme ich mohli extrahovať z TP Catalyst a berúc do úvahy aj limity medziholdingových štruktúr so sídlom v SR prichádzame k nasledovným výsledkom:

Tabuľka 7 - 500 najväčších podnikov podľa obratu – závislé a nezávislé

	No. of Companies		Turnover	
Year	Unrelated	Related	Unrelated	Related
2015	500	500	25 577 676	80 149 293
2016	500	500	26 409 851	83 441 779
2017	500	500	28 838 021	88 170 609
2018	500	500	30 926 545	93 607 151
2019	500	500	26 860 069	84 462 141
Celkový súčet	2 500	2 500	138 612 161	429 830 972

Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov databázy TP Catalyst, BvD

Tabuľka 8 Zisk pred zdanením a daň 500 najväčších podnikov – závislé a nezávislé

	EBT		Taxation	
Year	Unrelated	Related	Unrelated	Related

2015	1 414 155	4 692 548	309 488	1 073 435
2016	1 308 628	5 064 622	257 103	1 098 569
2017	1 522 446	5 135 589	331 092	1 114 657
2018	1 450 864	4 253 169	278 513	978 723
2019	1 224 111	3 506 160	270 354	466 001
Celkový súčet	6 920 204	22 652 089	1 446 550	4 731 386

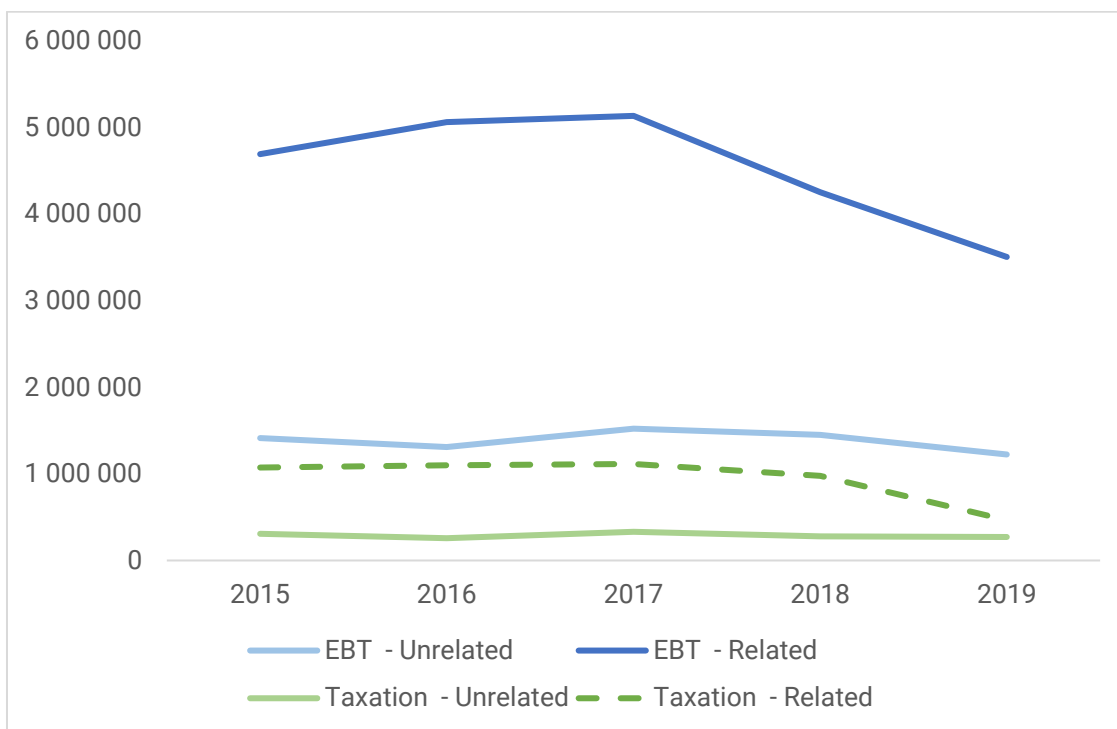
Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov databázy TP Catalyst, BvD

Tabuľka 9 Efektívna daňová sadzba 500 najväčších podnikov – závislé a nezávislé

Year	No. of Companies		Effective Tax Rate (approx.)	
	Unrelated	Related	Unrelated	Related
2015	500	500	21,88%	22,88%
2016	500	500	19,65%	21,69%
2017	500	500	21,75%	21,70%
2018	500	500	19,20%	23,01%
2019	500	500	22,09%	13,29%
Celkový súčet	2 500	2 500	20,90%	20,89%

Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov databázy TP Catalyst, BvD

Graf 2 Priemerný zisk a daňová povinnosť 500 najväčších podnikov – závislé a nezávislé

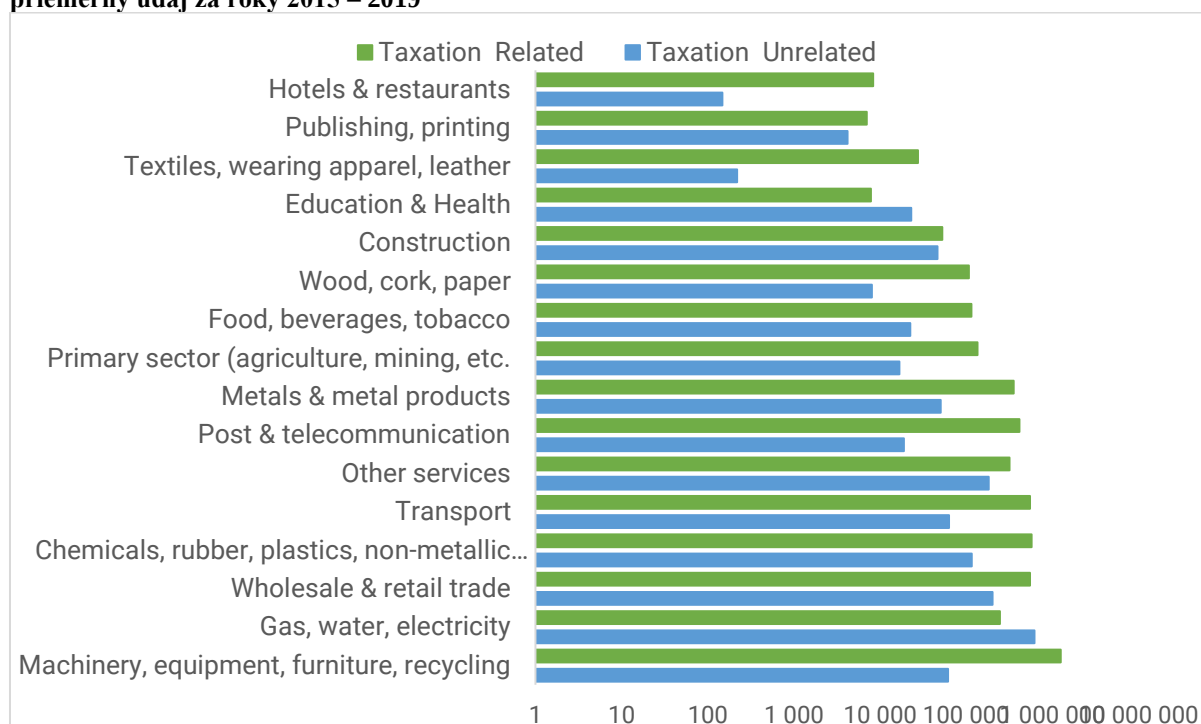
Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov databázy TP Catalyst, BvD

Tabuľka 10 Efektívna daňová sadzba podľa jednotlivých sektorov (priemerný údaj za rok 2015-2019)

	EBT		Taxation		Effective Tax Rate (approx.)	
BvD major sector	Unrelated	Related	Unrelated	Related	Unrelated	Related
Machinery, equipment, furniture, recycling	219 981	5 749 624	61 691	1 253 431	28,04%	21,80%
Gas, water, electricity	2 470 817	2 341 205	621 225	246 368	25,14%	10,52%
Wholesale & retail trade	1 458 742	2 340 752	203 099	549 117	13,92%	23,46%
Chemicals, rubber, plastics, non-metallic products	524 750	2 739 590	115 623	576 983	22,03%	21,06%
Transport	244 931	2 207 872	63 081	552 318	25,75%	25,02%
Other services	1 248 149	1 823 335	182 948	318 130	14,66%	17,45%
Post & telecommunication	5 901	1 493 934	18 842	413 733	319,30%	27,69%
Metals & metal products	231 267	1 768 881	50 697	355 133	21,92%	20,08%
Primary sector (agriculture, mining, etc.)	71 783	572 145	16 853	135 961	23,48%	23,76%
Food, beverages, tobacco	63 197	403 800	22 480	115 129	35,57%	28,51%
Wood, cork, paper	49 612	639 571	8 034	107 724	16,19%	16,84%
Construction	204 417	321 666	46 274	52 827	22,64%	16,42%
Education & Health	91 813	3 080	23 093	7 816	25,15%	253,73%
Textiles, wearing apparel, leather	299	128 715	219	27 508	73,34%	21,37%
Publishing, printing	-2 570	62 339	4 213	6 991	-163,96%	11,21%
Hotels & restaurants	199	35 293	148	8 341	74,43%	23,63%
Celkový súčet	6 883 288	22 631 802	1 438 521	4 727 510	20,90%	20,89%

Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov databázy TP Catalyst, BvD

Graf 3 Daňová povinnosť 500 najväčších podnikov (závislých a nezávislých) podľa sektorov – priemerný údaj za roky 2015 – 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov databázy TP Catalyst, BvD

Analýza potvrdila hypotézu H3, že údaje z TP databázy (v tomto prípade databázy TP Catalyst) neindikujú zásadné rozdiely vo výkonnosti najväčších závislých a nezávislých (prepojených a neprepojených) podnikov v SR. Priemerná efektívna daňová sadzba **prepojených osôb** za roky 2015 – 2019 je vo výške **20,89 %** a **neprepojených osôb** vo výške **20,90 %**. **Nenašli sme teda významnú indikáciu presúvania ziskov** do iných jurisdikcií pri TOP 500 slovenských podnikoch.

4.6 Vyhodnotenie Hypotézy 4: Výška compliance nákladov v súvislosti s povinnou dokumentáciou k transferovému oceňovaniu predstavuje výraznú záťaž pre slovenské podniky

Cieľom tejto analýzy je poukázať na rozsah compliance nákladov pre slovenské podniky súvisiacich s prípravou TP dokumentácie. Metodológia analýzy vychádza zo štatistiky hodín potrebných na prípravu TP dokumentácie z veľkej poradenskej spoločnosti v SR.

Druh a rozsah dokumentácie k transferovému oceňovaniu v SR je regulovaný Usmernením Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/019153/2018-724 o určení obsahu dokumentácie podľa § 18 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov vzťahujúce sa na obdobia začínajúce po 31.decembri 2017. Toto usmernenie rozlišuje tri druhy dokumentácie s ohľadom na minimálny rozsah údajov:

- úplnú dokumentáciu,
- základnú dokumentáciu,
- skrátenú dokumentáciu.

Jednotlivé druhy dokumentácie sú vyžadované pre nasledujúce podniky, resp. transakcie:

Úplná dokumentácia:

- **významné cezhraničné** kontrolované transakcie a je daňovník je povinný zostaviť účtovnú závierku podľa IFRS,
- **cezhraničnú kontrolovanú transakciu** alebo skupinu presahujúcich za zdaňovacie obdobie **10 mil. EUR**,
- **významné kontrolované transakcie** vykonávané so spriaznenými osobami, ktorí sú **daňovníkmi nezmluvných štátov**,
- kontrolované transakcie, pri ktorých **daňovník žiada o schválenie metódy (APA)**,

- kontrolované transakcie pri ktorých **daňovník žiada o korešpondujúcu úpravu základu dane,**
- kontrolované transakcie, pri ktorých bola **podaná žiadosť o začatie mechanizmu riešenia sporov,**
- **významné cezhraničné** kontrolované transakcie daňovníka, ktorý si uplatňuje **úľavu na dani.**

Základná dokumentácia sa vedie o:

- významných cezhraničných kontrolovaných transakciách daňovníka, ktorého **výnosy z hospodárskej a finančnej činnosti presiahli za príslušné zdaňovacie obdobie 8 000 000 eur,**
- kontrolovanej cezhraničnej transakcii alebo skupine uvedených transakcií, ktoré je možné zlúčiť. **Ročná hodnota takejto transakcie alebo skupiny transakcií za príslušné zdaňovacie obdobie presiahla 1 000 000 eur,**
- významných kontrolovaných tuzemských transakciách daňovníka, ktorý v zdaňovacom období uplatňuje **úľavu na dani,**
- **nevýznamných kontrolovaných transakciách** so závislými osobami, ktoré sú daňovníkmi nezmluvného štátu.

Skrátená dokumentácia sa vedie o:

- významných kontrolovaných transakciách daňovníka, na ktorého sa vzťahuje **povinnosť overovania účtovnej závierky audítorom,**
- významných kontrolovaných transakciách daňovníka FO, ktorá zisťuje **základ dane alebo daňovú stratu podľa §17 ZDP (SZČO),**
- významných tuzemských kontrolovaných transakciách,
- významných kontrolovaných transakciách daňovníka, ktorý je **konsolidujúcou alebo konsolidovanou účtovnou jednotkou** podľa §22a ZoÚ (účtovné jednotky verejnej a ústrednej správy),
 - významných kontrolovaných transakciách daňovníka, ktorý je daňovník **s priamou alebo nepriamou účasťou** štátu, obce alebo vyššieho územného celku,
 - nevýznamných kontrolovaných transakciách daňovníka uplatňujúceho si **úľavu na dani.**

Na stratifikáciu podnikov pre účely tejto analýzy sme použili metodiku EÚ na definíciu SME (small and media enterprises), ktorá zahŕňa mikro, malé a stredné podniky a potom

veľké podniky. Túto definíciu máme zahrnutú aj v zákone č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Tabuľka 11 Stratifikácia podnikov podľa veľkosti

§ 2 ods. 5 (431/2002)		[min]	[max]	[min]	[max]	[min]	[max]
	Veľkosť spoločnosti	Celkové aktíva	Celkové aktíva	Čistý obrat	Čistý obrat	Počet zamestnancov	Počet zamestnancov
mikro účtovná jednotka	Small		350 000		700 000		10
malá účtovná jednotka	Medium	350 000	4 000 000	700 000	8 000 000	10	50
veľká účtovná jednotka	Large	4 000 000		8 000 000		50	

Zdroj: vlastné spracovanie podľa zákona č. 431/2002 Z.z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov

Pri našej analýze sme čiastočne použili metodiku z práce Solilová, Nerudová et al.¹³¹, pričom ako komparáciu výsledkov z priemerných hodín na zostavenie TP dokumentácie sme použili čísla z analýzy Paying Taxes, ktorú zverejňuje pwc a zaoberá sa celkovými compliance nákladmi na dane podnikov v krajinách celého sveta, pričom pre účely našej analýzy sme porovnávali hodiny na prípravu transfer pricing dokumentácie s hodinami na daňový compliance na daň z príjmov právnických osôb, na DPH a na daň zo závislej činnosti. Podľa analýzy Paying taxes 2020 (analýzy na ďalšie roky už pwc v spolupráci so Svetovou bankou už nebude vydávať) bol počet hodín na daňový compliance pre priemerný podnik v SR v oblasti DPPO 46 hodín, v oblasti DPH 84 hodín a v oblasti dane zo závislej činnosti 62 hodín¹³², teda spolu ročne 192 hodín, pričom SR obsadilo 55 pozíciu.

Tabuľka 12 Čas poradenskej spoločnosti na prípravu úplnej TP dokumentácie

Organizácia	Názov	Hodiny	TPD
Subjekt 1	Transfer pricing 2018 v AJ	56	úplná
Subjekt 2	Transfer pricing 2018	68,75	úplná
Subjekt 2	Transfer pricing 2019	33,25	úplná
Subjekt 2	Transfer pricing 2020	44,75	úplná
Subjekt 3	Transfer Pricing FY 2018/2019	105,5	úplná
Subjekt 3	Transfer Pricing FY 2019/2020	40,75	úplná
Subjekt 4	Transfer pricing 2017	83,25	úplná
Subjekt 4	Transfer pricing 2018	73	úplná
Subjekt 4	Transfer pricing 2019	38,25	úplná

¹³¹ SOLILOVÁ, Veronika – NERUDOVÁ, Danuše et al. Compliance Costs of Transfer Pricing in Case of SMEs: Czech Case In *European Financial and Accounting Journal*, 2017, vol. 12, č. 1, p. 35 - 50

¹³² pwc a IMF. Paying taxes 2020. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2020/overall-ranking-and-data-tables.html>

Subjekt 4	Transfer pricing 2020	30,75	úplná
Subjekt 5	Transfer pricing	80,25	úplná
Subjekt 6	Transfer pricing 2016	30,5	úplná
Subjekt 7	Transfer Pricing HR 2018/2019	64,5	úplná
Subjekt 8	TP dokumentácia 2016-2017	32,75	úplná
Subjekt 9	Transfer pricing 2018	145,5	úplná
Subjekt 9	Transfer pricing 2019	80,5	úplná
Subjekt 9	Transfer pricing 2020	91,75	úplná
Subjekt 10	Transfer pricing dokumentácia 2020 - úplná	81	úplná
Subjekt 11	Transfer pricing 2018	55,5	úplná
Subjekt 11	Transfer pricing 2019	64,5	úplná
Subjekt 11	Transfer pricing 2020	33,5	úplná
Subjekt 12	Transfer pricing 2018	82,25	úplná
Spolu		1416,75	
Priemer		64,40	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z veľkej poradenskej spoločnosti

Tabuľka 13 Čas poradenskej spoločnosti na prípravu základnej TP dokumentácie

Organizácia	Názov	Hodiny	TPD
Subjekt 1	Transfer pricing 2017	27,5	základná
Subjekt 2	Transfer pricing 2020	36	základná
Subjekt 3	TP dokumentácia FY 17/18	51,25	základná
Subjekt 3	Transfer Pricing FY 2019	30	základná
Subjekt 3	Transfer Pricing FY 2020	19	základná
Subjekt 4	Transfer pricing 2017 - update	24	základná
Subjekt 5	Transfer pricing 2019	29,5	základná
Subjekt 6	Transfer pricing 2018	49,5	základná
Subjekt 7	Transfer pricing - update 2016/2017	16,75	základná
Subjekt 8	Transfer pricing 2016	45	základná
Subjekt 8	Transfer pricing 2017	24,75	základná
Subjekt 8	Transfer pricing 2018	47,5	základná
Subjekt 8	Transfer pricing 2019	45,5	základná
Subjekt 9	Transfer pricing 2017	35	základná
Subjekt 10	Transfer pricing 2018 - whole year	8	základná
Subjekt 11	Transfer pricing 2018	20,5	základná
Subjekt 11	Transfer pricing 2019	17,5	základná
Subjekt 11	Transfer pricing 2020	13,75	základná
Subjekt 12	Transfer pricing 2019	27,5	základná
Subjekt 12	Lenze - základná TPD 2016/2017	55,5	základná
Subjekt 13	Transfer pricing 2018	80	základná
Subjekt 14	Transfer pricing 2017	32	základná
Subjekt 14	Transfer pricing 2018	23,5	základná
Subjekt 14	Transfer pricing 2019	23,25	základná
Subjekt 14	Transfer pricing 2020	18,25	základná

Subjekt 15	Transfer pricing 2017	70,25	základná
Subjekt 16	Transfer pricing 2017	12,25	základná
Subjekt 16	Transfer pricing 2018	12	základná
Subjekt 16	Transfer pricing 2019	22	základná
Subjekt 17	Transfer pricing 2015	81,5	základná
Subjekt 17	Transfer pricing 2016	47	základná
Subjekt 18	Základná TP dokumentácia 2019	37	základná
Subjekt 18	Transfer pricing 2018	34,5	základná
Subjekt 18	Transfer pricing 2019	17,75	základná
Subjekt 19	Základná TP dokumentácia mediworx software solutions, a.s.	23,75	základná
Subjekt 20	Základná TP dokumentácia ProSoft spol. s r.o. Košice	26,25	základná
Subjekt 21	Transfer pricing 2015	58,75	základná
Subjekt 21	Transfer pricing 2017	23	základná
Subjekt 21	Transfer pricing 2018	77	základná
Subjekt 21	Transfer pricing 2019 - základná dokumentácia	26	základná
Subjekt 22	Transfer pricing 2017	14,5	základná
Subjekt 23	Transfer pricing 2017	38	základná
Subjekt 24	Update transfer pricing 2016 a 2017	44	základná
Subjekt 25	Transfer pricing 2017	11,75	základná
Subjekt 26	Transfer pricing dokumentácia 2017	38,25	základná
Subjekt 27	Transfer pricing 2018 - update	42,5	základná
Subjekt 28	Transfer pricing 2017	20,5	základná
Subjekt 29	Základná transfer pricing dokumentácia 2020	56	základná
Subjekt 30	Transfer pricing	7,5	základná
Subjekt 31	Transfer pricing - preklad	98	základná
Subjekt 31	Transfer pricing 2016	59	základná
Subjekt 31	Transfer pricing 2017	39,5	základná
Spolu		1839,5	
Priemer		34,71	

Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov z veľkej poradenskej spoločnosti

Tabuľka 14 Čas poradenskej spoločnosti na prípravu skrátenej TP dokumentácie

Organizácia	Názov	Hodiny	TPD
Subjekt 1	Transfer pricing 2019	7,5	skrátaná
Subjekt 2	Transfer pricing 2018	8	skrátaná
Subjekt 3	Transfer pricing 2020	5,75	skrátaná
Subjekt 4	Transfer pricing 2018, 2019, 2020	12,75	skrátaná
Subjekt 5	Transfer pricing: HR: 2018/2019	23	skrátaná
Subjekt 5	Transfer pricing documentation for FY 2019/2020	25,5	skrátaná
Subjekt 5	Skrátaná TP dokumentácia 2020/2021	32,25	skrátaná
Subjekt 6	Transfer pricing 2016	4,5	skrátaná
Subjekt 6	Transfer pricing 2018	12	skrátaná

Subjekt 6	Transfer pricing 2019	4,25	skrátaná
Subjekt 6	Transfer pricing 2020	6	skrátaná
Subjekt 7	Transfer pricing – skrátaná	3,25	skrátaná
Subjekt 7	Skrátaná Transfer Pricing 2019	4,5	skrátaná
Subjekt 7	Transfer pricing 2020 - skrátaná	2,5	skrátaná
Subjekt 8	Transfer pricing 2019	7,25	skrátaná
Subjekt 9	Transfer pricing 2018	14,5	skrátaná
Subjekt 9	Transfer pricing 2019	4	skrátaná
Subjekt 9	Transfer pricing 2020	2	skrátaná
Subjekt 10	Transfer pricing 2019	6	skrátaná
Subjekt 11	Transfer pricing 2018	11	skrátaná
Subjekt 12	Transfer pricing 2017	4	skrátaná
Subjekt 13	Transfer pricing 2018	6,75	skrátaná
Subjekt 13	Transfer pricing 2019	7	skrátaná
Subjekt 14	Transfer pricing 2015 - skrátaná dokumentácia	9	skrátaná
Subjekt 14	Transfer pricing 2016 - skrátaná dokumentácia	6	skrátaná
Subjekt 14	Transfer pricing 2017 - skrátaná dokumentácia	5,5	skrátaná
Subjekt 14	Transfer pricing 2018 - skrátaná dokumentácia	6,75	skrátaná
Subjekt 14	Transfer pricing 2019 - skrátaná dokumentácia	7,5	skrátaná
Subjekt 15	Transfer pricing 2018	2	skrátaná
Subjekt 16	Skrátaná transferová dokumentácia 2020	11,75	skrátaná
Subjekt 17	Transfer pricing 2018, 2019, 2020	13	skrátaná
Subjekt 18	Transfer pricing 2018, 2019, 2020	13	skrátaná
Subjekt 19	Transfer pricing 2018, 2019, 2020	13	skrátaná
Subjekt 20	Transfer pricing 2018, 2019, 2020	15,5	skrátaná
Subjekt 21	Transfer pricing 2018, 2019, 2020	12,5	skrátaná
Subjekt 22	Transfer pricing 2015	30	skrátaná
Subjekt 22	Transfer pricing 2016	16,5	skrátaná
Subjekt 22	Transfer pricing 2017	11,75	skrátaná
Subjekt 22	Transfer pricing 2018 - skrátaná dokumentácia	11,75	skrátaná
Subjekt 22	Transfer pricing 2019 - skrátaná dokumentácia	17	skrátaná
Subjekt 23	Transfer pricing 2018	0,5	skrátaná
Subjekt 24	Transfer pricing 2018, 2019, 2020	12,75	skrátaná
Subjekt 25	Transfer pricing 2018	10	skrátaná
Subjekt 26	Transfer pricing 2018	5	skrátaná
Subjekt 27	Skrátaná TP dokumentácia za rok 2020	8,75	skrátaná
Subjekt 27	Transfer pricing 2019	7	skrátaná
Subjekt 28	Transfer pricing dokumentácia 2018	7,5	skrátaná
Subjekt 28	Transfer pricing dokumentácia 2019	3,75	skrátaná
Subjekt 29	Transfer pricing 2019	8,75	skrátaná
Subjekt 30	Skrátaná transfer pricing dokumentácia 2020	12	skrátaná

Subjekt 31	Transfer pricing 2020	6,75	skrátená
Spolu		499,5	
Priemer		7,68	

Zdroj: Vlastné spracovanie z údajov z veľkej poradenskej spoločnosti

Štatistika hodín ukázala, že príprava úplnej TP dokumentácie trvá v priemere 64,4 h, príprava základnej TP dokumentácie trvá v priemere 34,7 h a príprava skrátenej dokumentácie trvá 7,7 h. To sú ale iba hodiny, ktoré strávi s prípravou TP dokumentácie poradenská spoločnosť. Z našich skúseností vyplýva, že aj podnik potrebuje taký istý čas ako poradenská spoločnosť, aby podklady k príprave TP dokumentácie nachystal.

V našej analýze vychádzame zo zjednodušenia, že úplnú TP dokumentáciu pripravujú veľké podniky, základnú dokumentáciu malé a stredné podniky a skrátenú dokumentáciu pripravujú mikro podniky.

V zmysle slovenskej daňovej legislatívy musia od roku 2015 pripravovať TP dokumentáciu aj podniky, ktoré majú iba tuzemské závislé osoby, to znamená, že stačí, aby mal podnik kontrolovanú transakciu s inou tuzemskou osobou. Z toho vyplýva, že povinnosť viesť transferovú dokumentáciu pre veľkú časť účtovných jednotiek v SR. Množina podnikov, ktoré nevedú TP dokumentáciu (lebo nespadá pod ani jednu kategóriu, ako je opísaná vyššie) vedie evidenciu o kontrolovaných transakciách ako samostatnú prílohu k daňovému priznaniu.

Pre našu analýzu urobíme zjednodušujúci predpoklad, že 1/3 mikro podnikov a 1/3 malých a stredných podnikov nemá povinnosť viesť žiadnu dokumentáciu. Abstrahujeme úplne od faktu, že aj živnostníci, slobodné povolania a SHR by viedli TP dokumentáciu.

Tabuľka 15 Aktívne podnikateľské subjekty v SR podľa veľkosti k 31.12.2020

Veľkostné kategórie/Právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu (abs.)	Spolu (podiel v %)
Mikropodniky (0-9)	242 927	311 309	22 954	3 750	580 940	97,2
Malé podniky (10-49)	12 537	928	14	12	13 491	2,3
Stredné podniky (50-249)	2 710	29	1	0	2 740	0,5
Veľké podniky (250 a viac)	639	3	0	0	642	0,1
Spolu SME (0-249)	258 174	312 266	22 969	3 762	597 171	99,9
Spolu podnikateľské subjekty	258 813	312 269	22 969	3 762	597 813	100,0

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa SBA, Malé a stredné podnikanie v číslach, <http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/07/Male-a-stredne-podnikanie-v-cislach-2020.pdf>

V našej analýze budeme počítat s hodinovou sadzbou poradenskej spoločnosti vo výške 75 EUR a hodinovou cenou práce za hodiny prípravy podkladov k TP dokumentácii v internej

rézii vo výške podľa štatistiky Štatistického úradu SR za rok 2020 - vychádzame z potvrdenej priemernej mesačnej mzdy za rok 2020 vo výške 1.133 EUR¹³³ / 163,75 (priemerný mesačný fond pracovného času v roku 2020), a teda hodinová cena práce priemerného interného zamestnanca je 6,92 EUR

¹³³ . Štatistický úrad SR.[online, 7.6.2022], dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/wcm/connect/afbe787d-069c-4e51-a229-d19a7b2c1d3e/Priemerna_mesacna_mzda_zamestnanca_hospodarstva_v_roku_2020.pdf

Tabuľka 16 Celkové náklady za SR na TP dokumentáciu (v EUR))

Druh TP dokumentácie	priemerný počet hodín externého poradcu	priemerná hodinová sadzba externého poradcu	Externé náklady na TP dokumentáciu	priemerný počet hodín interných zamestnancov	priemerná hodinová cena práce v 2020	Interné náklady na TP dokumentáciu	Spolu náklady na TP dokumentáciu	Počet podnikov	Celkové náklady na TP dokumentáciu za SR (v EUR)
úplná	64,40	75	4 830,00	64,40	6,92	445,65	5 275,65	639	3 371 139,07
základná	34,70	75	2 602,50	34,70	6,92	240,12	2 842,62	10 165	28 895 272,96
skrátaná	7,70	75	577,50	7,70	6,92	53,28	630,78	161 951	102 156 099,58
Celkom									134 422 511,62

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo zdrojov uvedených vyššie

Celková suma nákladov na TP dokumentáciu v celom národnom hospodárstve sa podľa analýzy približne rovná sumu ziskov, ktoré môžu byť presunuté do jurisdikcii s nižším daňovým zaťažením.

Keby sme analyzovali pomer celkových nákladov na TP dokumentáciu k celkovým príjmom SR z dane z príjmom právnických osôb, dostávame sa k nasledovným výsledkom:

Tabuľka 17 Pomer compliance nákladov na TP dokumentáciu k príjmom SR z DPPO

	Náklady na TP dokumentáciu (EUR)	Príjmy SR z DPPO (r. 2020) – (v EUR)	Pomer compliance nákladov na TP dokumentáciu k príjmom z DPPO (v %)
Všetky podniky v SR	134 244 511	2 614 889 984	5,13

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov zo zdrojov uvedených vyššie

Naša analýza potvrdila hypotézu H4, že výška compliance nákladov v súvislosti s povinnou dokumentáciou k transfer pricingu predstavuje výraznú záťaž pre slovenské podniky. V tejto súvislosti sme vôbec nebrali do úvahy, že okrem zostavenia TP dokumentácie majú slovenské podniky v tejto oblasti aj ďalšie povinnosti a teda ďalšie dodatočné compliance náklady. Ide hlavne o údaje ku zostaveniu Country-by-Country reportingu a náklady na benchmarkové analýzy.

Pri tejto úvahe by sme ešte chceli dať do pomeru compliance náklady na TP dokumentáciu k ročným nálezom daňových úradov z nesprávne nastaveného transfer pricingu. V roku 2020 bolo v SR ukončených 18 daňových kontrol zameraných na transferové oceňovanie, pričom dorub daňového úradu bol vo výške 5 262 523 EUR, čo je obrovský nepomer k celkovým compliance nákladom na TP dokumentáciu¹³⁴.

4.7 Vyhodnotenie Hypotézy 5: Nové TP usmernenie k finančným transakciám nedáva jasný návod pre podniky, ako určiť trhovú úrokovú sadzbu pri úveroch a pôžičkách medzi spriaznenými osobami

Cieľom ďalšej analýzy je poukázať na fakt, že aj malé a stredné podniky v SR majú povinnosť v prípade finančných transakcií so závislými (spriaznenými) osobami viesť

¹³⁴ . [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/danove-kontroly-transferoveho-ocenovania-2017-az-2020>

transferovú dokumentáciu a v rámci daňového konania (napr. daňovej kontrole) preukazovať správcovi dane, že cena medzi závislými osobami je akoby išlo o nezávislú transakciu, teda trhovo.

Okrem rozsahu dokumentácie (napr. základná alebo skrátená) neexistuje žiadne uľahčenie pre malé a stredné podniky v tomto smere. V SR nie sú zavedené tzv. bezpečné prístavy (safe harbors), ktoré by stanovili napr. pri úveroch a pôžičkách úrokovú mieru alebo interval úrokovej miery, ktorú bude správca dane považovať za správnu a nebude ju rozporovať pri prípadnej daňovej kontrole. V podmienkach SR musí každý daňovník bez ohľadu na veľkosť použiť takú úrokovú sadzbu, ktorá je trhová. Ako stanoviť trhovú úrokovú sadzbu nestanovuje zákon o dani z príjmov ani Usmernenie MF SR k rozsahu a obsahu TP dokumentácie, ale OECD Smernica k transferovému oceňovaniu, na ktorú sa Usmernenie odvoláva.

Daňovník nemôže stanoviť úrokovú sadzbu napr. zo štatistík NBS o aktuálnej trhovej úrokovej miere pre úvery resp. pôžičky s danou dobou splatnosti. V zmysle OECD Smernice je potrebné pristúpiť k stanoveniu rizikovosti dlžníka ako aj vykonať analýzu rizík a funkcií veriteľa, pričom je potrebné pri dlžníkovi stanoviť credit rating a na základe credit ratingu

Usmernenie OECD k transfer pricingu pri finančných transakciách, ktoré OECD vydala vo februári 2020 a stalo sa kapitolou X. Smernice OECD k transferovým cenám stanovuje 5 **faktorov porovnateľnosti, ktoré je treba mať na pamäti pri stanovovaní trhového úroku:**

- Zmluvné podmienky (obsah nad formou – sledujeme nie len to, čo je v zmluve ale aj správanie strán)
- Charakteristika finančnej transakcie (výška istiny, splatnosť, rozvrh platieb, účel, podriadenosť dlhu, mena, lokalita)
- Analýza funkcií, rizík a majetku
- Ekonomické okolnosti (napr. mena, čas poskytnutia pôžičky, odvetvie)
- Obchodné stratégie

Vo všeobecnosti si veriteľ pri poskytnutí pôžičky preverí dlžníka – bonitu, účel financovania, odvetvie (pre určenie rizikovosti uvedenej transakcie). Hlavné riziko pre veriteľa predstavuje **kreditné riziko**. Dlžník znáša riziká, ktoré súvisia so zmenou výmenných kurzov, zmenou úrokových sadzieb, ale hlavne riziko spojené s jeho neschopnosťou platiť svoj záväzok v prípade neočakávaných problémov. Dôležitým faktorom v rámci finančných transakcií je **credit rating dlžníka** – vyjadruje bonitu dlžníka (dôveryhodnosť dlžníka), že bude schopný

splácať svoje záväzky. Rating môže byť dostupný pre dlžníka alebo pre konkrétny dlhový nástroj dlžníka.

Credit rating je možné zistiť pomocou:

- Verejne dostupných databáz (napr. Bloomberg , Moody's RiskCalc , S&P Capital IQ, RoyaltyRange, Finstat a pod.) – zohľadňujú vo výpočtoch kvantitatívne ukazovatele (kvantitatívne ukazovatele môžu byť ovplyvnené transakciami medzi závislými osobami).
- Ratingové agentúry – ratingy sú presnejšie – vo výpočtoch zohľadňujú aj kvalitatívne ukazovatele (historické údaje, prognózy, špecifické vlastnosti, odvetvia a schopnosti manažmentu dlžníka).

Problémy v praxi, ktoré spomínajú aj OECD Smernica k transferovému oceňovaniu sú:

- Credit rating od renomovanej agentúry = veľmi drahé riešenie pre menšie spoločnosti.
- Start-up entity – je správne použiť creditný rating skupiny? Konsolidovaný či stand-alone finančné údaje materskej spoločnosti, či core entity v skupine? (OECD TPG 10.81-10.82).
- Spoločnosti bez finančných údajov – je riešením ekonomické modelovanie? Aký je vhodný nástroj/spôsob? Aká je akceptovateľná odchýlka na úrokoch? (OECD TPG 10.106).

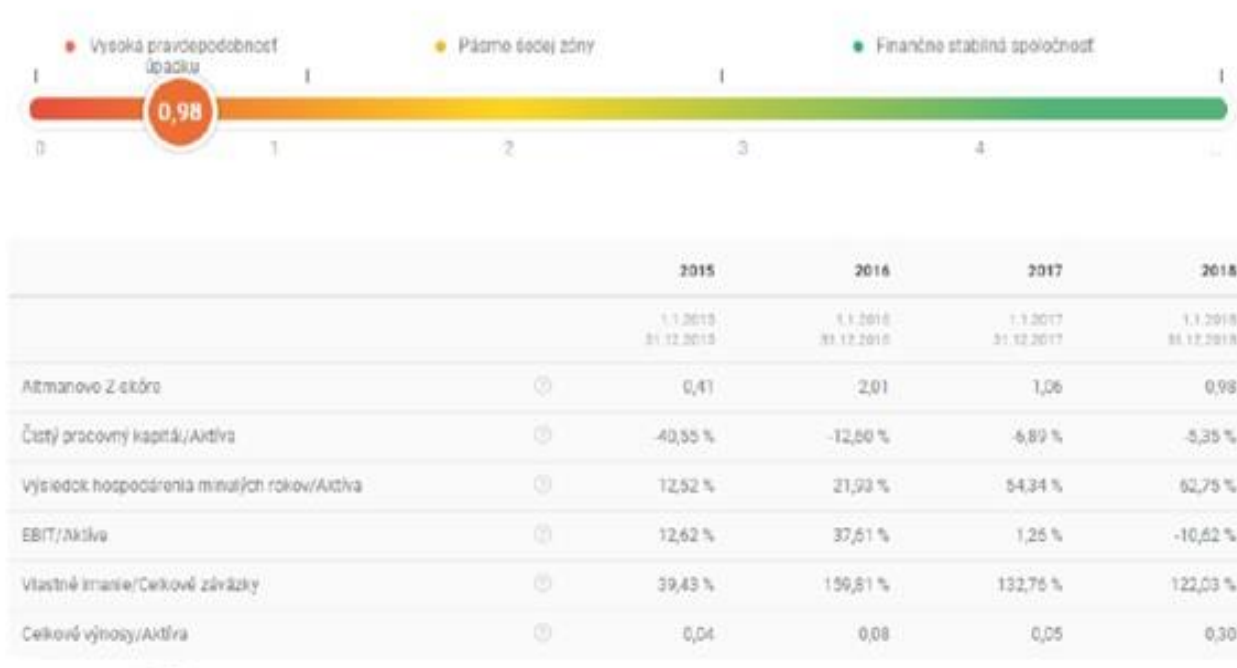
Pre účely našej analýzy a potvrdenia alebo vyvrátenie hypotézy H5 sme namodelovali nasledovnú prípadovú štúdiu:

Spoločnosť A poskytla pôžičku závislej osobe spoločnosti B, ktorej výška istiny k 01.01.2018 predstavuje 25 mil. EUR. Úroková sadzba v rámci tejto transakcie bola stanovená na 2,00%.

- Zadanie: Je úroková sadzba v súlade s princípom nezávislého vzťahu?
- Zdroje pre analýzu porovnateľnosti vnútro – skupinového úveru: databáza Royalty Range (pre účely analýzy sa zameriame na sektor, v ktorom veriteľ aj dlžník vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť)
 - Pri vyhľadávaní sme použili metódu nezávislej trhovej ceny
- Vyhľadávanie pomocou databázy RoyaltyRange (kritéria):
 - typ transakcie – zmluvy úverového charakteru,
 - credit rating dlžníka,
 - istina,
 - mena úveru,
 - odvetvie,
 - vylúčenie zmlúv so spriaznenými osobami,

- manuálne overovanie (účel úveru, dlžník podnikajúci mimo stanoveného odvetvia, jednotná referenčná sadzba).

Obrázok 4 Stanovenie Altmanovho Z-skóre

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa <https://finstat.sk/35831545/report>

Obrázok 5 Iterácia Altmanovho Z-skóre na ratingové stupne v aplikácii Royalty Range

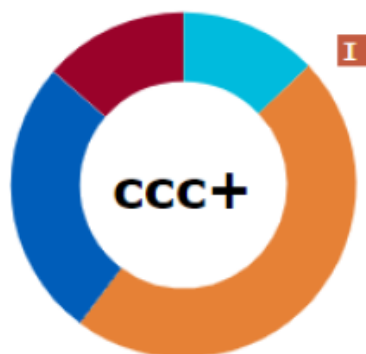
Credit rating grade	2017	2013	2004-2010	1996-2001	1992-1995
AAA/AA	4.20	4.13	4.18	6.20	4.80
A	3.85	4	3.71	4.22	3.87
BBB	3.10	3.01	3.26	3.74	2.75
BB	2.45	2.69	2.48	2.81	2.25
B	1.65	1.66	1.74	1.80	1.87
CCC	0.73	0.23	0.46	0.33	0.40
D	-0.10	0.01	-0.04	-0.20	0.05

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa databázy Royalty Range, <https://database.royaltyrange.com>

Kredit rating dlžníka sme zároveň preverili prostredníctvom databázy Capital IQ od spoločnosti Standard & Poor's (S&P).

Obrázok 6 Kredit rating dlžníka vyjadrený pomocou databázy Capital IQ

CONTRIBUTION ANALYSIS

OBSERVED DEFAULT RATES

1 Year PD	20.9000%
2 Year PD	33.0800%
3 Year PD	40.4500%
4 Year PD	45.2700%
5 Year PD	49.5900%

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Databázy Capital IQ od Standard & Poor's

Tabuľka 18 Údaje z databázy Royalty Range o úveroch s podobnými charakteristikami (analýza porovnateľnosti)

Číslo zmluvy v databáze	Úrokové sadzby v [% p.a.]		
	Referenčná sadzba	Zisková prirážka v %	Podmienka
RR20180219L00125	LIBOR	1,75	S&P/Moody's kredit rating: =BB+/Ba1
RR20190410L01002	LIBOR	1,30	Public Debt Rating: <BBB
RR20180214L00209	LIBOR / EURIBOR	0,9	S&P/Moody's kredit rating: ≤BB+/Ba1

Zdroj: Vlastné spracovanie, databáza Royalty Range

Úroková sadzba v uvedenom príklade sa nenachádza v rozpätí identifikovanom z databázy Royalty Range, avšak detailnejšou analýzou tento rozdiel možno zdôvodniť aj tým, že úroková sadzba v posudzovanej transakcii je fixná na rozdiel od úrokovej sadzby identifikovanej v databáze Royalty Range, kde úroková sadzba závisí od referenčnej sadzby (tzv. floating interest rate). Spoločnosť na strane dlžníka teda nie je vystavená potenciálnemu riziku zvyšovania referenčnej sadzby.

Záver, či dohodnutá úroková sadzba môže byť považovaná za cenu, ktorá je v súlade s princípom nezávislého vzťahu je otázny aj po vydaní OECD Usmernenia k finančným transakciám, keďže dostupná databáza neposkytla „clear-cut“ odpoveď.

Táto prípadová štúdia ukázala, ako môže byť vypracovanie benchmarkovej analýzy pre malý a stredný podnik náročný proces, kde je potrebné použiť niekoľko databázových systémov, kde sú obstarávacie náklady resp. ročné licenčné poplatky na každú databázu v desiatkach tisíc EUR. Analýza ukázala, že aj napriek vykonanej benchmarkovej štúdii daňovník nemal jasnú odpoveď, či použitá úroková miera je trhová a musel hľadať ďalšie argumenty vo svoj prospech.

Analýza vo forme prípadovej štúdie potvrdila hypotézu H5, že nové OECD TP Usmernenie k finančným transakciám nedáva jasný návod pre podniky, ako určiť trhovú úrokovú sadzbu pri úveroch a pôžičkách medzi spriaznenými osobami a prináša hlavne pre malé a stredné podniky len ďalšiu mieru právnej neistoty.

4.8 Vyhodnotenie Hypotézy 6: Patent box zavedený v SR má toľko nedokonalostí, že nie je dostatočne využívaný slovenskými podnikmi

Cieľom tejto analýzy je skúmať, prečo daňové zvýhodnenie vo forme patent boxu, ktoré bolo zavedené do slovenského daňového práva od 1.1.2018 nie je dostatočne využívané slovenskými podnikmi. Na záver analýzy chceme potvrdiť alebo vyvrátiť našu hypotézu H7 o nedokonalostiach slovenského patent boxu.

Metodologicky budeme najskôr skúmať hmotnoprávne náležitosti jednotlivých elementov patent boxu, následne pomocou syntézy urobíme záver o jeho aplikovateľnosti v praxi a následne na niekoľkých praktických príkladoch overíme naše závery. Okrem toho bude súčasťou analýzy aj komparácia s patent boxmi, predovšetkým s výškou daňovej záťaže pri patent boxe v iných jurisdikciách.

Patent box je upravený v § 13a a § 13b slovenského ZDP. Ide o daňovú podporu už vyvinutých riešení, ktorými sú patent, úžitkový vzor alebo softvér. Hlavnou podmienkou pre uplatnenie patent boxu je, že vyvinuté riešenia musia byť výsledkom výskumu a vývoja vykonávaného tým daňovníkom, ktorý má mať prospech z daňového zvýhodnenia.

Skúmať budeme jednotlivé elementy patent boxu v SR. Ide predovšetkým o osobu, ktorá môže využiť patent box. V SR je tento inštitút určený výlučne pre právnické osoby so sídlom alebo miestom skutočného vedenia na území SR alebo o zahraničné právnické osoby, ktoré majú stálu prevádzkareň na území SR, ak je patent, úžitkový vzor, či počítačový program (softvér) funkčne spojený s takouto stálou prevádzkarnou, pričom vždy treba mať na pamäti,

že tieto spoločnosti resp. stála prevádzkareň museli nehmotné aktívum samé vyvinúť, teda nemôže ísť o nakúpené výsledky duševného vlastníctva.

Ďalším elementom patent boxu je čas, počas ktorého môže daňovník využívať benefit tohto zvýhodnenia. Časový interval uplatnenia patent boxu je stanovený na dobu daňového odpisovania aktivovaných nákladov na vývoj vynálezu chráneného patentom, technického riešenia chráneného úžitkovým vzorom alebo softvéru, počas ktorej sú odpisy zahrňované do daňových výdavkov.

Zásadným atribútom slovenského patent boxu je, že existujú dve základné formy, a síce:

- oslobodenie časti **príjmov (výnosov) plynúcich z odplát za poskytnutie práva na použitie alebo za použitie vynálezu chráneného patentu alebo úžitkového vzoru a softvéru** (§13a ZDP),
- oslobodenie časti **príjmov (výnosov) z predaja výrobkov, pri ktorých výrobe sa úplne alebo sčasti využil patent alebo úžitkový vzor** (§ 13b ZDP).

Ďalšími elementmi, ktoré budeme v rámci syntézy na vyhodnotenie patent boxu potrebovať sú:

- výška oslobodenia,
- krátenie zvýhodnenia, ak sú nehmotné aktíva nakupované od iných osôb,
- zánik práva na patent box v prípade podnikových kombinácií a nepeňažného vkladu,
- zánik nároku na patent box pri prepise patentu alebo úžitkového vzoru
- dodatočná aktivácia nehmotných aktív,
- del'ba nákladov na výskum a vývoj nehmotných aktív na viacerých daňovníkov,
- náročnosť aplikovateľnosti patent boxu podľa § 13b (teda pri predaji výrobkov, na výrobu ktorých bol použitý patent alebo úžitkový vzor vyvinutý vo vlastnej réžii).

Výšku oslobodenia vo výške 50 % z príjmov (výnosov) dosiahnutých z nehmotného aktíva resp. 50 % z výnosov, na výrobu ktorých sa použili výsledky nehmotnej duševnej práce (patenty a úžitkové vzory), pričom sa v tomto prípade použije veľmi komplikovaný model prepočtu, je v porovnaní s inými krajinami dostatočná a vedela by zo SR urobiť konkurencieschopnú krajinu pre technologické start-upy.

Prečo sa to v praxi nedeje, sú ďalšie obmedzujúce pravidlá a podmienky, ktoré analyzujeme v ďalšej časti tejto analýzy.

Zásadnou prekážkou je krátenie možnosti využitia patent boxu pri nakúpených nehmotných aktívach (teda takých, ktoré neboli vyvinuté vo vlastnej réžii). Tu je potrebné ale zdôrazniť, že slovenský ZDP je v tejto oblasti veľmi reštriktívny a vôbec nereflektuje na praktický život. Vo svete vývojárov a technologických start-upov nie je ochota a vôľa týchto odborníkov zamestnať sa na trvalý pracovný pomer, skôr sú naklonení spolupracovať na dodávateľskej báze ako freelanceri. Pri takejto konštelácii, ktorá je ale masívna a v tomto sektore veľmi obľúbená, prichádza pri aplikácii patent boxu k tomu, že daňový subjekt si musí krátiť nárok na jeho uplatnenie z dôvodu, že si služby na vývoj patentu, úžitkového vzoru resp. softvéru nakupuje od tretích osôb.

Slovenský zákonodarca sa snažil zabudovať do textu predpisu aj záklopky proti zneužívaniu tohto inštitútu – nemožnosť pokračovať vo využívaní patent boxu v prípade podnikovej kombinácie resp. pri nepeňažnom vklade ako aj pri scudzení patentu, úžitkového vzoru alebo softvéru. Takémuto zámeru sa dá rozumieť, ale iba do tej miery, ak nie je pre aplikáciu škodlivý. V tomto prípade môžeme mať vážne pochybnosti, nakoľko je patent box v SR využívaný iba minimálne a ani sa SR nestala žiadanou destináciou pre technologický priemysel.

Brdou vo využívaní patent boxu je aj obmedzenie a krátenie pri dodatočnej aktivácii nehmotného aktíva (nemožnosť opravy minulosti ex post), resp. krátenie pri vývoji nehmotného aktíva viacerými daňovníkmi.

Ako úplne „mŕtve“ právo sa javí byť ustanovenie § 13b ZDP, teda patent box na predaj výrobkov, pri výrobe ktorých bol využitý patent alebo úžitkový vzor. Ide o komplikovaný vzor, kde jednotlivé elementy sú pre napr. výrobný podnik ťažko stanoviteľné a obhájitelné pred daňovou kontrolou.

V praxi vidíme mnohé výzvy, ktoré priniesla aplikácia patent boxu. Máme zato, že tieto nedostatky je potrebné opraviť, aby sa toto daňové zvýhodnenie stalo prítiahlivejšie pre podnikateľov. Existujú niektoré oblasti, ktoré sa dajú opraviť alebo spresniť (vyložiť) usmernením/metodickým pokynom finančnej správy. Na druhej strane je ale veľa nejasných ustanovení priamo v zákone, ktoré sú v tejto oblasti neaplikovateľné (mŕtve právo).

Zásadne je potrebné opraviť a zjednodušiť patent box v zmysle § 13b ZDP. Platná úprava je administratívne veľmi náročná. Za prioritné na zatriktívnenie patent boxu považujeme aj vypustenie podmienky, že sa oslobodenie pri patent boxe dá využiť iba pri fakturácií licenčných poplatkov. V praxi sa totiž stále viac využívajú aj biznis modely typu in-app purchase alebo „software as a service (SaaS)“.

Zásadnou brzdou proti zvýšenej aplikácii patent boxu v SR je zákonná podmienka kapitalizácie nehmotného aktíva. Nehmotné aktíva sa v zmysle slovenských účtovných predpisov ako aj IFRS aktivujú iba za veľmi prísnych podmienok (predovšetkým ide o budúcu využiteľnosť výsledkov duševnej činnosti). V mnohých krajinách podmienka aktivácie (kapitalizácie) pre účely využitia patent boxu neexistuje. Táto problematika sa týka aj témy vlastného vývoja, resp. nakúpených nehmotných aktív. Rozumieme, že táto podmienka je stanovená aj organizáciou OECD v rámci akcie BEPS 5 ako aj následných peer reviews, kde sa preverujú preferenčné daňové režimy pre nehmotné vlastníctvo (IP), či nenarušujú daňovú súťaž. Podmienke vlastného vývoja sa postupne budú musieť prispôbiť všetky krajiny, ktoré sú členmi tzv. Inkluzívneho rámca OECD. Slovenská úprava v tejto oblasti je ale neprimerane prísna, keď odmieta akékoľvek formy outsourcingu (resp. je povinnosť krátiť oslobodenie pri akejkoľvek forme nákupov od tretích strán – či už fyzických alebo právnických osôb.

Formou usmernenia/pokynu finančnej správy by podľa nášho názoru bolo potrebné bližšie definovať pojem „náklady na nehmotné výsledky výskumu a vývoja obstarané od inej osoby“, aby sa oslobodenie nekrátilo pri akomkoľvek nákupe od tretej osoby (napr. aj pri marginálnych nákupoch materiálu potrebného na výskum/vývoj). Usmernenie by malo určite aj definovať, čo je potrebné pre tzv. originalitu počítačového programu, čo je jednou z podmienok uplatnenia patent boxu, nakoľko dnes sa o tejto téme vedie neužitočná polemika medzi odbornou verejnosťou.

Z pohľadu daňovej istoty vidíme ako najslabšie miesto slovenského patent boxu nejasnosť ohľadne možnosti podania dodatočného daňového priznania v prípadoch, ak má daňovník snahu o uplatnenie patent boxu aj spätne za predchádzajúce zdaňovacie obdobia. V praxi sa často stáva, že napr. nové trhové okolnosti resp. nový manažment vyjadria zámer spätne upraviť účtovanie a daňové posudzovanie nákladov na vývoj a teda možnosť uplatniť patent box formou podania dodatočného daňového priznania (za dodržania všetkých ostatných podmienok aj pokiaľ ide napr. o možnosť otvoriť účtovné knihy spätne). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že aj po schválení účtovnej závierky je v SR možnosť vykonať opravy účtovníctva (aj významné) formou zaúčtovania účtovných prípadov v bežnom účtovnom období, buď ako nevýznamné opravy na účtoch výnosov/nákladov alebo ako významné opravy na účtoch vlastného imania. Následne by mal zákonodarca resp. finančná správa jasne stanoviť, že daňovník môže vykonať takúto opravu aj v prípade skoršieho neuplatnenia patent boxu. Podnikatelia by nemali byť na prvom mieste podozrievaní, že sa snažia spätnými opravami manipulovať s finančnými výsledkami podnikov.

Otvorenou otázkou, ktorá môže byť vyriešená cez podzákonné správne akty (usmernenie) finančnej správy môže byť otázka, či je možné nehmotné aktívum zaradiť do majetku daňovníka v decembri daného zdaňovacieho obdobia a už za toto celé zdaňovacie obdobie (1 rok) uplatniť oslobodenie od dane z príjmov zo všetkých licenčných poplatkov.

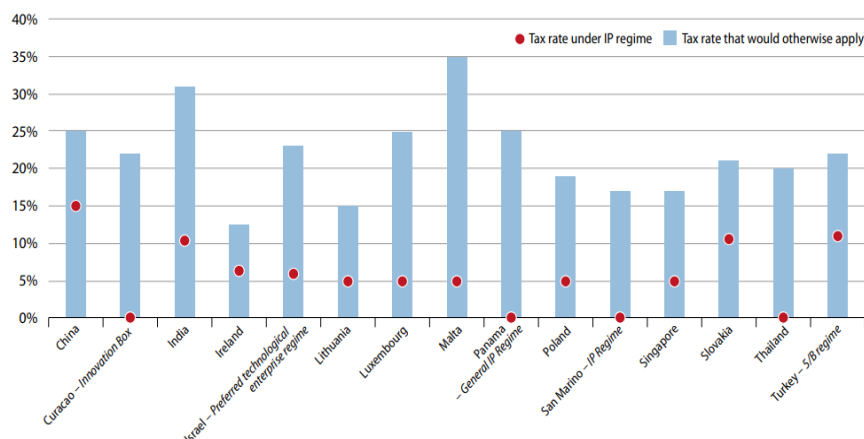
Otázkou, ktorá má presah medzi účtovnými a daňovými predpismi je oblasť nepriamych nákladov, ktoré sa vzťahujú na aktivované náklady na vývoj. Nezodpovedanou zostáva aj otázka, či môžeme dodatočne aktivovať náklady na vývoj softvéru a uplatniť patent box odteraz (teda neopravoval minulosť v účtovníctve resp. cez dodatočné daňové priznania), pokiaľ daňový subjekt už dosahoval výnosy z licenčných poplatkov v minulých zdaňovacích obdobiach.

V neposlednom rade je absencia relevantnej judikatúry v SR pre túto oblasť daňového zvýhodnenia tiež brzdou a daňovou neistotou pre možných užívateľov.

Úlohou našej analýzy má byť aj komparácia rozsahu daňového zvýhodnenia v SR z dôvodu zavedenie patent boxu od roku 2018. Zo štatistiky, ktorú vydala organizácia OECD v roku 2021¹³⁵ vyplýva, že OECD identifikovala 36 zvýhodnených daňových režimov na nehmotné aktíva (IP), pričom z týchto 36 režimov všetkých 36 ponúkalo zvýhodnenie na patenty, 26 z nich na softvér a 11 na iné druhy majetku, ktoré sú povolené OECD pre sektor malých a stredných podnikov. Rozsah daňového zvýhodnenia je od úplného oslobodenia po úľavu vo výške 40 % z pôvodnej daňovej sadzby. Z 36 zvýhodnených režimov boli 2 identifikované ako škodlivé (ale je to iba na prechodné obdobie, pretože už boli medzičasom zrušené alebo zmenené) a 1 zvýhodnený režim je stále považovaný za škodlivý. 10 jurisdikcií má nulovú daňovú sadzbu na zdanenia výnosov z nehmotných aktív. SR je so svojim 50 %-ným znížením daňovej sadzby niekde v strede a náš patent box bol vyhodnotený zo strany OECD aj EÚ ako neškodlivý.

¹³⁵ OECD. *Corporate Tax Statistics*, 3rd Edition, Paris: OECD Publishing, 2021 . [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/corporate-tax-statistics-third-edition.pdf>

Graf 4 Znížené sadzby dane v rámci neškodných režimov duševného vlastníctva

Zdroj: OECD. *Corporate Tax Statistics*, 3rd Edition, Paris: OECD Publishing, 2021. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/corporate-tax-statistics-third-edition.pdf>

Najvýraznejším nedostatkom slovenského patent boxu je nízka miera aplikácie zo strany daňovníkov. Nakoľko údaje o využití patent boxu sú verejne dostupné na webstránke finančnej správy, môžeme si overiť, že skutočná využiteľnosť tohto opatrenia je veľmi nízka (celkom 3 daňové subjekty od roku 2018).

Tabuľka 19 Daňové subjekty, ktoré využili patent box podľa § 13a ZDP

Obchodné meno	Obec	PSČ	Ulica číslo	Štát	Výška oslobodenia	Rok
CANEX, spol. s r. o.	Bratislava - mestská časť Petržalka	85105	Topoľčianska 25	SK	15595.21	2021
itrinity, s.r.o.	Bratislava - mestská časť Staré Mesto	81106	Obchodná 507/2	SK	1702675.18	2020
Sygic a. s.	Bratislava - mestská časť Ružinov	82109	Twin City C, Mlynské Nivy 16	SK	712176.77	2019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa webstránky Finančnej správy SR, <https://www.financnasprava.sk/sk/elektronicke-sluzby/verejne-sluzby/zoznamy/detail>

Touto analýzou sa nám potvrdila naša hypotéza H7, že patent box zavedený v SR má toľko nedokonalostí, že nie je dostatočne využívaný slovenskými podnikmi.

4.9 Vyhodnotenie Hypotézy 7: Zavedené CFC pravidlá pre fyzické osoby v SR sú nezrozumiteľné a nevykonateľné aj pre odbornú verejnosť

Objektom našej ďalšej analýzy sú ustanovenia zákona o dani z príjmov, ktoré zaviedli CFC pravidlá pre fyzické osoby. Naša metodológia vychádza z analýzy schváleného textu novely zákona a naše závery demonštrujú nejasnú a problematickú vykonateľnosť uvedených zmien pre daňovníka.

Našou hypotézou, ktorú chceme potvrdiť alebo vyvrátiť je, že zavedené CFC pravidlá pre fyzické osoby v SR sú nezrozumiteľné a nevykonateľné aj pre odbornú verejnosť.

Cieľom analýzy je poukázať na hlavné problémy a výzvy v súvislosti s novými pravidlami ako aj poskytnúť odporúčania na zmeny v príslušných ustanoveniach.

Aj keď mohol zámer zaviesť CFC pravidlá sledovať legitímny cieľ zabráneniu presúvania ziskov do jurisdikcií s nižšími daňovými sadzbami, pripravená legislatíva obsahuje vážne nedostatky, ktoré ju robia nevykonateľnou, resp. v nesúlade so základnými slobodami. Najzásadnejšou výhradou je nesúlad niektorých ustanovení s Ústavou SR (porušenie zásady právnej istoty, porušenie zákazu svojvoľnej diskriminácie, porušenie zákazu extrémnej disproporcie) a základnými slobodami zakotvenými EÚ v ZFEÚ a v judikatúre SD EÚ (porušenie slobody usadenia sa, porušenie voľného pohybu kapitálu, rozpor s rozsudkom C-135/17 X GmbH)¹³⁶.

Podľa konštantnej judikatúry SD EÚ môžeme odvodiť, že CFC pravidlá pre fyzické osoby sú legitímnym nástrojom na boj proti vyhýbaniu sa daňovej povinnosti aj v prípade, pokiaľ ide o neumelú konštrukciu, teda CFC spoločnosť vykonáva skutočnú činnosť a má tzv. skutočnú substanciu, ale iba v tom prípade, ak CFC jurisdikcia nemá uzatvorenú Zmluvu o výmene informácií. Avšak slovenský zákonodarca zaradil od 1.1.2020 medzi nespolicujúce jurisdikcie okrem krajín, ktoré nemajú so SR uzatvorenú Zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia resp. Zmluvu o výmene informácií, aj jurisdikcie, ktoré neuplatňujú daň z príjmov právnických osôb alebo kde je táto daň vo výške 0 %. Tak sa

¹³⁶ KAČALJAK, Matej. Názor na článok. Nové CFC pravidlá pre fyzické osoby. Ad. Diskusia k CFC pravidlám – pohľad akademika. In: *Bulletin SKDP*, č 2/2021 . [online, 7.6.2022], dostupné na: www.skdp.sk

nespolupracujúcimi krajinami stali aj krajiny, ktoré si so SR vymieňajú daňové informácie vzhľadom k tomu, že je uzatvorená Zmluva, ale nemajú DPPO. Ide napríklad o Spojené arabské emiráty.

Analýzou slovenskej legislatívy (§ 51h ods. 2 až 4 ZDP) prichádzame k záveru, že zahrnutie všetkých príjmov CFC spoločnosti z nespolutracujúceho štátu, ktorým má SR uzatvorenú Zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia alebo Zmluvu o výmene informácií, do základu dane fyzickej osoby – rezidenta SR, je v rozpore s právom EÚ a Ústavou SR.

Ďalším deficitom právnej úpravy na základe našej analýzy je veľmi nízka miera účasti na podnikaní zahraničnej CFC spoločnosti (priamo, nepriamo alebo odvodené nepriamo), ktorá je potrebná nato, aby išlo o CFC spoločnosť podľa § 51h ZDP a daňovník bol povinný v slovenskom daňovom priznaní zdaníť aj príjmy CFC spoločnosti, bez ohľadu nato, či boli rozdelené vo forme podielu na zisku alebo dividend. Slovenský zákonodarca stanovil mieru účasti na majetku resp. na hlasovacích právach vo výške najmenej 10 %, čo predstavuje minoritný podiel a miera kontroly/ovládania sa v takýchto prípadoch môže blížiť k nule¹³⁷. Napriek tomu musí slovenský daňovník – FO zahrnúť zisky aj zo spoločnosti, ktorú nijako nekontroluje a nemá žiadny dosah na podnikateľské rozhodnutia vykonané v tejto spoločnosti, do svojho základu dane. Takéto ustanovenie môže viesť k dvojitému zdaneniu, resp. je v rozpore so zásadou voľného pohybu kapitálu, ktoré má dosah aj na tzv. tretie krajiny. Toto ustanovenie je ešte problematickejšie v súvislosti s nepriamym podielom v iných spoločnostiach.

Naša analýza sa zameriava aj na vykonateľnosť/interpretáciu CFC ustanovení pre fyzické osoby. Prichádzame k absurdným situáciám, keď zaradením právnickej osoby (napr. z inej krajiny EÚ) do štruktúry skupiny dochádza k zamedzeniu účinnosti CFC pravidiel pre fyzické osoby, nakoľko v týchto situáciách nastupuje pravidlo odvodené zo Smernice ATAD, ktoré reguluje CFC pravidlá pre právnické osoby, pričom pri právnických osobách (vyžaduje sa viac ako 50 % podiel na imaní alebo hlasovacích právach) sa slovenský zákonodarca rozhodol pre prístup zdaňovania iba umelých štruktúr (non-genuine transactions), pričom v týchto prípadoch ide o skutočne vykonávanú činnosť (§ 51h ods. 3 písm. b ZDP).

Pri CFC spoločnostiach v spolupracujúcich krajinách sa do základu dane FO zahrnie zisk CFC spoločnosti v prípade, že efektívna daňové zaťaženie CFC spoločnosti je menej ako

¹³⁷ GALANDOVÁ, Miriam. Nové CFC pravidlá pre fyzické osoby in *Bulletin SKDP*, ročník 2021, č. 1, p. 6 – 12, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/8902575852c898efc12586940038a8c0/\\$FILE/SKDP_1_21_web.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/8902575852c898efc12586940038a8c0/$FILE/SKDP_1_21_web.pdf)

10 % a CFC spoločnosť nevykonáva skutočnú činnosť (nemá personálne vybavenie, priestorové vybavenie, hmotný majetok a nehmotný majetok). Bez interpretácii finančnej správy k tomuto ustanoveniu máme na základe našej analýzy zato, že nie je možné stanoviť, čo je dostačujúca substancia pre CFC spoločnosť v spolupracujúcej krajine, nakoľko sa v praxi kladú iné požiadavky na operatívnu spoločnosť a na napr. holdingovú spoločnosť. Preto je v tejto fáze toto ustanovenie veľmi ťažko aplikovateľné. Isté mantinely má v tomto ohľade zaviesť Smernica EÚ s názvom UNSHELL, ktorá je momentálne vo fáze návrhov a ktorá má zamedziť zneužívaniu schránkových spoločností.

Jednou z najväčších slabín slovenskej úpravy CFC pravidiel pre fyzické osoby je systém sankcií, ktorý je neprimeraný a môže byť pre slovenské FO devastačný (sankcia vo výške 100 % dane)¹³⁸. Odporúčanie OECD pri zavádzaní CFC pravidiel je, že tento systém nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné pre dosiahnutie daného cieľa a ďalej nemá mať trestnoprávny charakter. Sankcia je v prípade slovenskej úpravy CFC pravidiel pre fyzické osoby vo svojej absolútnej výške nepredvídateľná, lebo sa odvíja od počtu spoločností v rámci reťazenia v koncerne a od ich výsledkov.

Rozumieme úmyslu zákonodarcu pomocou CFC pravidiel pre fyzické osoby zamedziť presúvaniu ziskov, ale tento úmysel sa nemôže dosiahnuť nelegitímnymi (protiprávnymi prostriedkami, ktoré sú v rozpore s národnou a európskou legislatívou) a ktoré sú vzhľadom na množstvo interpretačných pochybností nevykonateľné, resp. ťažko interpretovateľné aj odbornou verejnosťou.

Naše návrhy na opravu ustanovení o CFC pravidlách pre fyzické osoby sú nasledovné:

- zvýšiť podiel na imaní resp. na hlasovacích právach na definovanie kontrolovanej spoločnosti ako CFC spoločnosti s povinnosťou upraviť základ dane o zisky tejto spoločnosti (možnosť skutočne vykonávať kontrolu),
- vylúčiť spoločnosti, ktoré sú v jurisdikciách, s ktorými má SR podpísanú Zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia resp. Zmluvu o výmene informácií z automatického zaradenie, že ide o kontrolovanú CFC spoločnosť a potrebu zahrnutia všetkých jej ziskov do základu dane (bez ohľadu na umelosť alebo neumelosť a skutočne vykonávanú činnosť takejto spoločnosti),
- sankcie sa musia stanoviť ako primerané, resp. také, ktoré legitímne zabezpečujú sledovaný cieľ,

¹³⁸ Tamže

- pri výpočte zahrňovaného príjmu/zisku CFC spoločnosti je treba zobrať do úvahy prípadný odpočet straty a jej dopad na efektívne zdanenie v danom roku,
- je potrebné primerane a podľa rizík a funkcií CFC spoločnosti (napr. holdingu) nastaviť kritériá pre personálne a materiálne vybavenie.

Touto analýzou sme potvrdili našu hypotézu H8, že zavedené CFC pravidlá pre fyzické osoby v SR sú nezrozumiteľné a nevykonateľné aj pre odbornú verejnosť.

4.10 Vyhodnotenie Hypotézy 8: Rozsudky súdov v prípade SPP ukázali, že daňovník v SR (slovenský podnik) je vystavený daňovej neistote a viac ako desaťročnej tortúre súdnych konaní

Všeobecné pravidlo proti zneužívaniu (GAAR) bolo do slovenského Daňového poriadku (§ 3 ods. 6 zákona č. 563/2009 Z. z.) zavedené s účinnosťou od 1. januára 2014, pričom bolo platí, že „na právny úkon, viacero právnych úkonov alebo iné skutočnosti uskutočnené bez riadneho podnikateľského dôvodu alebo iného dôvodu, ktorý odráža ekonomickú realitu, a ktorých najmenej jedným z účelov je obchádzanie daňovej povinnosti alebo získanie takého daňového zvýhodnenia, na ktoré by inak nebol daňový subjekt oprávnený, sa pri správe daní neprihliada“.

Táto analýza má nastoliť otázky, či koncept zneužitia práva pri priamych daniach existoval aj pred prijatím tohto zákonného ustanovenia, resp. s ohľadom na právnu istotu slovenských podnikov je potrebné riešiť otázku, nakoľko majú slovenské podniky istotu, že ich daňové spory budú rozhodnuté v primeranom čase a môžu sa teda na súde domáhať zákonného rozhodnutia a preskúmania zákonnosti rozhodnutia daňových orgánov.

Dobрым príkladom a teda aj podkladom na analýzu je kauza SPP a vyplatenia dividend akcionárom za účtovné obdobie roka 2003. Je potrebné zdôrazniť, že ide o obdobie, keď ešte SR nebola členom EÚ, a preto je veľmi dôležité riešiť, či doktrína EÚ ohľadne zneužitia práva môže byť na tento prípad použitá. Tiež je potrebné analyzovať, či je ústavnoprávne únosné, aby spor, ktorý pochádza z roku 2003 a prvé rozhodnutie vo veci bolo daňovým úradom vydané v roku 2010, nebol stále rozhodnutý. Ak je prístup k spravodlivosti (spravodlivému súdnemu konaniu) základným princípom právneho štátu, tak potom v tomto prípade nemôže byť o zlyhaní inštitútov právneho štátu žiadnych pochyb.

Nakoľko je táto dizertačná práca o dopadoch BEPS akcií na slovenské podniky (v tomto prípade BEPS akcia 6 – Zneužívanie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia), je dobré, ak

okrem hmotnoprávných ustanovení, ktoré vychádzajú z akcií BEPS, sa pozrieme aj na procesnú stránku, lebo práve tá je výrazom a dozvukom nejasej, nezákonnej, príp. neprimeranej transpozície a implementácie opatrení v hmotnoprávnej oblasti.

Koncept zákazu zneužitia práva pri priamych daniach je v podmienkach SR absolútne nové, pričom rozsudok KS BA 6S/34/2016 je prevratný v tom, že vykazuje prvky nadpráce, aby mohol tento koncept zaviesť a obhájiť v podmienkach SR. Vykazuje mnohé vady, ktoré boli popísané v literatúre¹³⁹.

Našou analýzou je teda otázka, či môže slovenský vnútroštátny súd aplikovať doktrínu práva EÚ o zneužití práva v oblasti priamych daní v SR aj keď ide o prípad, ktorý nastal pred vstupom SR do EÚ? Ďalej je analyzovanou otázkou, či bola doktrína zneužitia práva platná v SR aj pred zakotvením všeobecného pravidla o zneužívaní do právneho poriadku SR od 1.1.2014? Chceme rozobrať aj otázku, či je legitímne a pre daňový subjekt dodržiujúce jeho ústavné právo na predvídateľnosť práva a právo na súdnu ochranu, ak argument o zneužití práva použije až správny orgán druhej inštancie, resp. až súd na prvej inštancii.

Predovšetkým ale chceme potvrdiť alebo vyvrátiť našu hypotézu H8, že rozsudky súdov v prípade SPP ukázali, že daňovník v SR (slovenský podnik) je vystavený daňovej neistote a viac ako desaťročnej tortúre súdnych konaní.

Ešte na margo tejto kauzy by sme radi uviedli, že dostupné SD EÚ ohľadne zneužitia práva sa týkali výlučne dane z pridanej hodnoty, kde sú slovenské súdy povinné uplatňovať právo EÚ v súlade s rozsudkami SD EÚ (v prípade DPH bol princíp zákazu zneužitia práva judikovaný ako princíp vlastný právu EÚ ako celku). V otázke priamych daní však existenciu konceptu zákazu zneužitia práva nie je možné vyvodit' z práva Európskej únie.

V EÚ je plne harmonizovaná iba DPH a nie daň z príjmu, čo znamená, že pri rozhodovaní národných súdov nie je možné z judikatúry SD EÚ dovodiť doktrínu zákazu zneužitia práva v oblasti dane z príjmov. Tu len podotýkame, že prijatím Smernice ATAD (sekundárny právny akt) bolo do práva EÚ prijaté GAAR, ktoré všetky členské štáty musia transponovať do svojho vnútroštátneho právneho poriadku.

In concreto vo veci SPP, a.s. c/a Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky ide o spor týkajúci sa dorubenia zrážkovej dane z dividend vyplatených za rok 2003.

¹³⁹ KAČALJAK Matej - HLINKA Tibor - CIBULA Tomáš. Zneužitie zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2019*, Právnická fakulta UK, 2019, str. 6-12. ISBN 978-80-7160-521-8 a KAČALJAK Matej - KORONCZIOVÁ, Andrea. Zneužitie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia – Príklad Slovensko. ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA 1, str. 135-143, Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, ISSN 2336-6478 (Online), [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.karolinum.cz/journals/iuridica>

Resumé súdnej kauzy SPP:

1. Krajský súd Bratislava vo svojom rozhodnutí 6S/34/2016 zo dňa 03.05.2017 (tretie rozhodnutie Krajského súdu vo veci) konštatoval, že správny orgán môže rozhodnúť na základe zisteného skutkového stavu, že došlo k zneužitiu práva, hoci takéto konštatovanie nebolo vyslovené správnym orgánom v jeho predchádzajúcich rozhodnutiach vo veci. Krajský súd sa vôbec nezaoberal tým, že správny orgán (správca dane) má oznámiť zistené pochybnosti daňovému subjektu bezodkladne po ich zistení. Najvyšší súd ešte vo veci nerozhodol. Rozhodnutie Krajského súdu Bratislava 6S/34/2016 nepredstavuje prelomové rozhodnutie, len cituje rozhodnutia uvedené v bode 2.
2. O tom, že súd je v správnom súdnom konaní oprávnený skúmať zneužitie práva hovorí Rozhodnutie NS SR 5Sžf/137/2013, ktoré potvrdil aj Ústavný súd SR v Uznesení III.ÚS 357/2016 zo dňa 07.06.2016. Odôvodňujú to tým, že pri zneužití práva ide o inštitút právneho posúdenia, na čo je oprávnený vnútroštátny súd.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa obrátil na Súdny dvor Európskej únie s predbežnou otázkou
 - Uplatnia sa ustanovenia Smernice Matka-Dcéra [90/435], zmenenej smernicou [2003/123], na vyrubovacie konanie, o aké sa jedná vo veci samej, v ktorom správca dane vyrubil dodatočným platobným výmerom daňovému subjektu rozdiel dane z príjmov vyberanej zrážkou za zdaňovacie obdobie 2003, teda za obdobie pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, hoci rozhodnutie bolo vydané po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie?
 - Ak je odpoveď na prvú otázku kladná, je v súlade s článkom 1 ods. 2 smernice [90/435], zmenenej smernicou [2003/123], situácia, o akú sa jedná vo veci samej, ak štát (Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky) vyrubí daňovému subjektu dodatočným platobným výmerom rozdiel dane z príjmov vyberanej zrážkou s poukazom na zákaz zneužívania daňového režimu, keď sám štát udelí ako väčšinový akcionár tohto daňového subjektu súhlas na konanie, ktoré následne označí ako zákaz zneužívania daňového režimu?“

K uvedenému SDEÚ vyslovil:

Smernica Rady 90/435/EHS z 23. júla 1990 o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskych spoločností v rozličných členských štátoch sa neuplatňuje na situáciu, v ktorej daňový orgán členského štátu

vyrubil daňovníkovi daň z príjmov, ktorá nebola odvedená, za zdaňovacie obdobie predchádzajúce pristúpeniu tohto členského štátu k Európskej únii prostredníctvom dodatočného platobného výmeru vydaného po tomto pristúpení.

4. Na základe horeuvedeného bude sa musieť Najvyšší súd Slovenskej republiky vysporiadať s otázkou existencie inštitútu zneužitia práva pri dani z príjmov v roku 2003.

Dňa 12.03.2010 vydal správca dane dodatočný platobný výmer č. 500/230/6159/10/Bri, ktorým vyrubil SPP rozdiel dane z príjmov vyberanej zrážkou za zdaňovacie obdobie 2003. Proti tomuto rozhodnutiu sa žalobca odvolal. O odvolaní žalobcu rozhodlo Daňové riaditeľstvo SR (právny predchodca Finančného riaditeľstva SR) rozhodnutím č. I/221/10739-70352/2010/990311 - r zo dňa 28.06.2010 tak, že napadnutý dodatočný platobný výmer správcu dane potvrdilo. SPP sa následne domáhalo zrušenia tohto rozhodnutia Daňového riaditeľstva SR súdnou cestou a v zákonnej lehote podalo na súd žalobu o preskúmanie zákonnosti predmetného rozhodnutia. Krajský súd Bratislava v danej veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 4S/233/2010-496 zo dňa 27.01.2012 tak, že žalobu zamietol. Proti tomuto rozsudku sa Daňové riaditeľstvo SR odvolalo, na čo Najvyšší súd SR ako súd odvolací uznesením sp. zn. 2Sžf/18/2012 zo dňa 23.10.2012 napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, opätovne vec prerokoval a rozhodol rozsudkom sp. zn. 4S/233/2010-766 zo dňa 28.03.2014, ktorým žalobu opätovne zamietol. Po odvolaní SPP vo veci opätovne rozhodoval najvyšší súd, ktorý vydal dňa 15.04.2015 rozsudok sp. zn. 2Sžf/76/2014, ktorým rozsudok krajského súdu zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie Daňového riaditeľstva zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Následne riaditeľstvo vydalo rozhodnutie 20101799721/2015 zo dňa 21. decembra 2015.

V tejto časti konania bola zo strany súdov a účastníkov konania riešená otázka aplikovateľnosti Modelovej zmluvy OECD a otázka toho, ktorá zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia sa mala aplikovať na vyplatenie dividend.

Následné rozhodnutia správcu dane a Finančného riaditeľstva boli zo strany SPP a.s. napadnuté opätovne žalobou. Krajský súd Bratislava svojím rozhodnutím 6S/34/2016 zo dňa 03.05.2017 žalobu zamietol.

Vo svojom odôvodnení Krajský súd Bratislava uviedol: „Úlohou súdu v rámci preskúmania zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa SSP je posudzovať, či

správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Súd preskúmava aj zákonnosť postupu správneho orgánu, ktorým sa vo všeobecnosti rozumie aktívna činnosť správneho orgánu podľa procesných a hmotnoprávných noriem, ktorou realizuje právomoc stanovenú zákonmi. V zákonom predpísanom postupe je správny orgán oprávnený a súčasne aj povinný vykonať úkony v priebehu konania a ukončiť ho vydaním rozhodnutia, ktoré má zákonom predpísané náležitosti, ak sa na takéto konanie vzťahuje zákon o správnom konaní.

55. Súd z napadnutého rozhodnutia a z administratívneho spisu zistil, že **zásadným skutkovým zistením** správneho orgánu je dostatočne odôvodnený záver, že zmena v štruktúre akcionárov, bez ohľadu na jej právne hodnotenie, bola motivovaná, schválená a realizovaná predovšetkým pre účely získať výhody zo Zmluvy s Holandskom (str. 20 a nasl. napadnutého rozhodnutia), a to prostredníctvom schránkovej spoločnosti v jurisdikcii Holandska, na ktorú boli akcie prevedené. Záver správneho orgánu vychádza z nasledujúcich skutočností:

- pokiaľ by nedošlo k spojeniu akcionárskych práv v jeden holandský subjekt, žiaden akcionár by nemal nárok na oslobodenie dividend od zrážkovej dane (nemecký akcionár by bol zdanený na základe zmluvy s Nemeckom vo výške 10 %, francúzsky za uplatnenia zmluvy s Francúzskom vo výške 15 %)
- k žiadnej zmene ohľadom efektívnejšieho riadenia spoločnosti SPP, a.s. v dôsledku prevodu nedošlo, prevod nesledoval žiaden iný odôvodnený ekonomický záujem
- spoločný výkon akcionárskych práv pôvodných akcionárov ako aj manažérska kontrola nad SPP, a.s. bola v celom rozsahu bezo zmeny možná aj pred prevodom akcií na holandskú spoločnosť- pôvodných akcionárov ako aj novú holandskú spoločnosť zastupovali pri výkone akcionárskych práv tie isté osoby

- pôvodných akcionárov ako aj novú holandskú spoločnosť reprezentovali aj v predstavenstve SPP, a.s. tie isté osoby, aj po prevode ostali v predstavenstve SPP, a.s. tie isté osoby zastupujúce pôvodných akcionárov
- holandská spoločnosť nevykonávala žiadnu ekonomickú aktivitu, nemala žiadne personálne ani vecné kapacity (administráciu spoločnosti zabezpečovali pôvodní akcionári)
- osoby vykonávajúce vedenie holandskej spoločnosti a koordináciu kontroly a riadenia investície v SPP, a.s., vykonávali funkcie štatutárnych orgánov vo všetkých dotknutých spoločnostiach, pred aj po transakciách (čiže v pôvodných akcionároch, v SPP, a.s. ako aj v holandskej spoločnosti)
- správny orgán vyvrátil tvrdenie SPP, a.s., že ďalším zmyslom transakcie bolo zabezpečenie devízového swapového obchodu- v holandskej spoločnosti vykonávali vedenie výlučne pôvodní akcionári (traja zo štyroch riaditeľov spoločnosti boli súčasne v pomere k pôvodným akcionárom)- po vyplatení dividend z SPP, a.s. holandskej spoločnosti (bez zdanenia) bola v priebehu 36 dní celá suma dividend pomerne vyplatená pôvodným akcionárom; v prevodnom príkaze boli platby dokonca výslovne označené ako dividendy z SPP, a. s. (str. 37 rozhodnutia) pre pôvodných akcionárov
- príjem z dividend bol na základe zmlúv o pôžičke, ktoré mali poskytnúť pôvodní akcionári holandskej spoločnosti, obratom vyplatený pôvodným akcionárom
- uvedené transakcie boli uzatvárané tými istými fyzickými osobami, ktoré boli súčasne oprávnené konať v mene SPP, a.s., pôvodných akcionárov ako aj holandskej spoločnosti (alebo v nich mali iné personálne postavenie)
- holandská spoločnosť ani pôvodní akcionári nezdanili dividendy napokon nikde

56. Uvedené skutkové závery žalobca v žalobe nijako nerozporoval a nespochybnil. Žalobné dôvody sú koncipované na poukaze a argumentácii rozsudkom NS SR sp. zn. 2Sžf/76/2014, na podklade ktorého sa žalobca domnieval, že správny orgán nerešpektoval v tomto rozsudku uvedený záväzný právny názor.

57. Podstatou rozsudku NS SR sp. zn. 2Sžf/76/2014 je právny názor, že ustanovenia Zmluvy s Holandskom (otázka skúmania nielen sídla akcionára podľa čl. 10, ale aj osoby skutočného vlastníka dividend) nemôžu byť vykladané za použitia Komentára k Modelovej zmluve OECD, nakoľko to nie je relevantný prameň práva a zároveň nie sú splnené predpoklady pre použitie výkladových pravidiel podľa Viedenského dohovoru, keďže ustanovenie Zmluvy s Holandskom je v tomto smere jasné, kedy nezdanenie dividend viaže na pojem sídlo spoločnosti. Na tomto podklade vystaval NS SR právny názor, že od žalobcu ako platiteľa dane nebolo možné

požadovať, aby skúmal otázku skutočného vlastníka dividend a aby postupoval podľa zmlúv s Francúzskom a Nemeckom. Právnym názorom vysloveným v rozsudku NS SR sp. zn. 2Sžf/76/2014 bol správny orgán viazaný.

58. Žalobca iné žalobné argumenty v žalobe neuviedol, s výnimkou, že napádané rozhodnutie nerešpektovalo vyššie popísaný právny názor NS SR a teda ako platiteľ nebol povinný skúmať skutočného vlastníka dividend a aplikovať zmluvu s Francúzskom a Nemeckom.

59. Podstata súdnej veci však vyplýva z iných skutočností. I keď žalobca v žalobe argumentuje výlučne uvedeným názorom NS SR, **správny orgán založil nové rozhodnutie vo veci na odlišnom právnom posúdení.** Správne orgány oboch stupňov vychádzajú z otázky posúdenia právnych úkonov bývalých akcionárov a žalobcu ako platiteľa dane. **Skutočnosť ustálenia skutočného vlastníka dividend vnímajú iba ako sekundárnu otázku ku vecnému posúdeniu týchto úkonov, ktoré primárne vyhodnotili ako úkony zneužívajúce daňové právo, a preto k nim neprihliadli** (str. 66 napadnutého rozhodnutia). Správne orgány tak právne posúdenie veci nevystavali na zistení pozitívnym právom predpísanej povinnosti platiteľa dane skúmať skutočného vlastníka dividend, avšak na zistení, že úkony pôvodných akcionárov ako daňovníkov vykonávané za priamej účasti žalobcu ako platiteľa dane sú úkonmi zneužívajúcimi právo, bez ekonomického opodstatnenia, realizovanými jedine za účelom získania daňovej výhody, na ktorú by bez vykonania reťazca transakcií nemal právny nárok. Inými slovami, správny orgán nevychádzal pri dovyrušení dane z otázky, či platiteľ dane skúmal alebo mal skúmať osobu skutočného vlastníka dividend, avšak, či nedošlo vykonaním rozoberaných právnych úkonov k zneužitiu práva. „

Krajský súd Bratislava teda vyhodnotil, že správny orgán sa neodchýlil od právneho názoru judikovaného v rozhodnutí najvyššieho súdu, ale založil nové rozhodnutie na odlišnom právnom posúdení.

Krajský súd Bratislava teda vo svojom rozhodnutí 6S/34/2016 zo dňa 03.05.2017 uvádza, že správny orgán môže skúmať, či došlo k zneužitiu práva, hoci zneužitie práva nekonštatoval v predchádzajúcich rozhodnutiach.

Krajský súd Bratislava nakoniec žalobu zamietol. SPP a.s. podalo kasačnú sťažnosť. Najvyšší súd Slovenskej republiky začal konanie, pričom sa následne obrátil na Súdny dvor Európskej únie s predbežnou otázkou (viď vyššie).

Najvyšší súd chcel riešiť problém, či sa právny predpis Európskej únie platný pred vstupom Slovenskej republiky do EÚ uplatní aj na konania, ktoré vznikli pred vstupom Slovenska do Európskej únie.

Súdny dvor Európskej únie vo svojom Uznesení C 113/20 zo dňa 01.10.2020 vyslovil právnu vetu:

Smernica Rady 90/435/EHS z 23. júla 1990 o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskych spoločností v rozličných členských štátoch sa neuplatňuje na situáciu, v ktorej daňový orgán členského štátu vyrubil daňovníkovi daň z príjmov, ktorá nebola odvedená, za zdaňovacie obdobie predchádzajúce pristúpeniu tohto členského štátu k Európskej únii prostredníctvom dodatočného platobného výmeru vydaného po tomto pristúpení.

Najvyšší súd SR zatiaľ o odvolaní voči Rozhodnutiu Krajského súdu Bratislava č. 6S/34/2016 nerozhodol.

Otázku, či môže vnútroštátny súd aplikovať doktrínu práva EÚ o zneužití práva v oblasti priamych daní, ak ide o prípad pred vstupom SR do EÚ môžeme na základe Rozsudku SD EÚ uzatvoriť bezpečne – teda že nie, o to viac, že doktrína SD EÚ v oblasti priamych daní ani neexistuje (musí si o tejto otázke urobiť úvahu vnútroštátny súd). Otázku, či bola doktrína zneužitia práva v oblasti priamych daní záväzná pre daňové subjekty aj pred účinnosťou doplneného § 3 ods. 6 Daňového poriadku (teda pred 1.1.2014) môžeme zodpovedať záporne, nakoľko jednak musia byť povinnosti pre daňové subjekty stanovené zákonom, ďalej je pravá retroaktivita v oblasti daní zakázaná (len s drobnými výnimkami) a ešte ani neexistovala judikatúra súdov, ktorá by túto doktrínu podporovala (rozhodnutie KS BA v kaze SPP je prvým rozsudkom tohto druhu). Pre nás veľmi zásadnou je aj otázka možnosti rozhodnutia o zneužití práva až súdom, pričom správny orgán zneužitie práva v rozhodnutí nespomína ako dôvod dorubenia dane. Aj keď sa s týmto problémom KS BA v kauze SPP vysporiadal poukazom na judikát NS SR a ÚS SR (Kauza Tanoarch v oblasti DPH), je pre nás zarážajúce, aby stav, keď sa daňový subjekt nevie brániť názoru napr. až NS SR alebo NSS SR (ktorý by ako prvý skonštatoval zneužitie práva) a v rámci dokazovania by sa správne orgány (prvý a druhý stupeň, príp. aj súdny orgán na prvom stupni touto záležitosťou vôbec nezaoberali, ako nezákonný postup z dôvodu nemožnosti viesť účinnú obranu voči správne resp. súdne orgánu a teda porušením ústavnej zásady na spravodlivý proces.

V tomto názore nás utvrdzuje aj názor Kačaljaka a Koroncziovej¹⁴⁰, že „je však nevyhnutné, aby bolo možné právny záver dodatočne sformulovať z dokazovania, ktoré už bolo riadne vykonané. V realite by tak mali byť zriedkavé situácie, kde bude mať súd možnosť ustáliť, že došlo k zneužitiu práva bez toho, aby správca dane špeciálne na túto otázku zameral dokazovanie.“

Našou horeuvedenou analýzou sme potvrdili našu hypotézu H8, že rozsudky súdov v prípade SPP ukázali, že daňovník v SR (slovenský podnik) je vystavený daňovej neistote a viac ako desaťročnej tortúre súdnych konaní pri presadzovaní svojich práv. V kontexte prijatých akcií BEPS je toto pozorovanie ako dopad na podniky SR veľmi signifikantné, lebo zamedzuje spravodlivej obrane proti nezákonným rozhodnutiam výkonnej a súdnej moci v SR.

4.11 Vyhodnotenie Hypotézy 9: Zavedenie digitálnej stálej prevádzkarne v SR znamená porušenie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia

Cieľom tejto analýzy je zhodnotiť, aké má dopady zavedenie jednostrannej definície digitálnej prevádzkarne z pohľadu medzinárodného zdanenia, možnosti dvojitého zdanenia a dodatočných daňových povinností pre slovenské podniky.

Chceme potvrdiť alebo vyvrátiť hypotézu H9, že zavedenie digitálnej stálej prevádzkarne v SR znamená porušenie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia. BEPS Akcia 1 sa zaoberá zdaňovaním digitálnej ekonomiky. Krajiny neboli schopné veľa rokov prísť ku konsenzu, ako kde by sa mali zdaňovať tržby digitálnych spoločností. Je jasné, že koncept zdanenia tam, kde má spoločnosť stálu prítomnosť je v digitálnej ekonomike už prekonaná. Krajiny sa snažili zaviesť unilaterálne dane (väčšinou z obratu) z predaja napr. digitálnej reklamy alebo iných digitálnych služieb (napr. Maďarsko a Taliansko).

Aj SR sa odhodlala k jednostrannému kroku a od 1.1.2018 zaviedla v § 2 ag) ZDP novú definíciu digitálnej platformy, pričom „digitálnou platformou sa myslí hardvérová platforma alebo softvérová platforma potrebná na vytvorenie aplikácií a správu aplikácií.“¹⁴¹

¹⁴⁰ KAČALJAK Matej - KORONCZIOVÁ, Andrea. Zneužitie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia – Príklad Slovensko. ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA 1, str. 135-143, Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, ISSN 2336-6478 (Online), [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.karolinum.cz/journals/iuridica>

¹⁴¹ § 2ag ZDP

V § 16 ods. 2 ZDP bolo doplnené, že „za výkon činnosti s trvalým miestom na území Slovenskej republiky sa považuje aj opakované sprostredkovanie služieb prepravy a ubytovania, a to aj prostredníctvom digitálnej platformy.“

Týmto doplnením sa rozšírila vnútroštátna definícia stálej prevádzkarne. Pri vzniku stálej prevádzkarne má daňovník s obmedzenou daňovou povinnosťou v zmysle § 49a ods. 4 ZDP vykonať registráciu stálej prevádzkarne pre účely dane z príjmu a po skončení zdaňovacieho obdobia podať daňové priznanie.

Rozšírenie definície stálej prevádzkarne má za cieľ zdaňovanie sprostredkovateľov, ktorí umožňujú predávať ubytovanie alebo prepravné služby prostredníctvom digitálnych platforiem (napríklad booking.com, UBER, BOLT, atď).

Ak nedôjde k registrácii stálej prevádzkarni digitálnej platformy:

1. Poskytovateľ služby dopravy alebo ubytovania je **povinný vykonať zrážku dane pri zdroji podľa § 43 slovenského zákona o dani z príjmov z úhrad za sprostredkovanie vo výške v akej je táto odplata uznaná za daňový výdavok.**
2. Zrážka dane bude vykonaná sadzbou **19 %** (ak je uzatvorená zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia) alebo sadzbou **35 %** (ak nie je uzatvorená zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia).
3. Zrážku dane je potrebné odvieť správcovi dane do **15. dňa** mesiaca nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bola vykonaná platba.
4. Poskytovateľ služby dopravy alebo ubytovania majetkovo zodpovedá za daň, ktorú pri takejto výplate nezrazí.
5. Poskytovateľovi vzniká povinnosť zrážať daň trvá iba do momentu registrácie stálej prevádzkarne operátora digitálnej platformy.
6. Prijemcovi služby nevzniká žiadna daňová povinnosť.

Problémom pri zavedení zdaňovania digitálnych platforiem je, že medzinárodná zmluva alebo dohoda upravujúca zdanenie **má prednosť** pred slovenským ZDP. Tento princíp je zakotvený aj v Ústave SR. Nová právna úprava sa tak snaží anulovať/nahradiť ustanovenia DTT. To je stav, ktorý je v zásade neprípustný, lebo „pactu sunt servanda“, existuje len veľmi špecifický okruh výnimiek, ktoré sú v tomto prípade neaplikovateľné¹⁴².

¹⁴² CIBULA, Tomáš – KAČALJAK, Matej. Tax Treaty Override in Slovakia – Digital Platform Permanent Establishment in *Bratislava Law Review*, 1/2018, p. 80 – 88, ISSN (online): 2644-6359, [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.46282/blr.2018.2.1.95>

Zmluvy uzatvorené Slovenskou republikou **neobsahujú** možnosť považovať sprostredkovanie služieb prepravy a ubytovania prostredníctvom digitálnej platformy za trvalé miesto alebo zariadenie na výkon činnosti. Považujeme výklad vnútroštátnej legislatívy v rozpore s uzatvorenými zmluvami o zamedzení dvojitého zdanenia a porušení zásady, že medzinárodná zmluva má prednosť pred zákonom. Podobná situácia bola riešená aj Súdnym dvorom EÚ pri spore DE a AT. Súd skonštatoval, že definície pojmov v národnej legislatíve nie sú rozhodujúce pre interpretáciu zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia.

A aký bol a je názor niektorých digitálnych platforiem?

Booking.com zaslala svojim obchodným partnerom oficiálne vyjadrenie, podľa ktorého sa odvoláva na uzatvorenú zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia medzi SR a NL, s tým, že žiadnu zrážku dane zo zaslaných faktúr pri ich úhrade napr. hotelom nebudú akceptovať. Rovnako neakceptovali povinnosť registrácie digitálnej platformy na Slovensku. Finančná správa SR však zareagovala na túto situáciu a zastáva názor, že zdanenie prebieha na základe daňovej fikcie s povinnosťou zriaďiť v SR stálu prevádzkareň a na danú spoločnosť sa nevzťahuje zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia medzi SR a NL, nakoľko zmluva nepozná pojem digitálna platforma ako jeden z typov stálych prevádzkarní.

Nie je možné verejne overiť, ktoré digitálne platformy konkrétne majú registráciu stálej prevádzkarne v SR. Je ale potvrdené, že sa na medzi Ministerstvom financií SR a príslušnými autoritami iných štátov začali procedúry vzájomnej dohody (MAP – mutual agreement procedure) ohľadom tejto témy. Napríklad česká finančná správa sa vyjadrila, že kedy digitálna platforma s daňovým domicilom v ČR chcela započítať daň, ktorú zaplatila z titulu prevádzka digitálnej platformy pre zákazníkov zo SR, česká finančná správa by jej takýto zápočet dane odmietla s odôvodnením, že ide o daň, ktorá je vybratá v SR v rozpore s medzinárodnou zmluvou, a preto nepožíva ochranu zmluvy a možnosť zápočtu.

Analýzu neprípustnosti rozšírenia definície stálej prevádzkarne iba vnútroštátnou zákonnou úpravou nad rámec medzinárodnej zmluvy je možné analyzovať z mnohých uhľov pohľadu¹⁴³:

- z pohľadu zásady, že pokiaľ nie je nejaký pojem v zmluve definovaný, používa sa definícia z vnútroštátneho predpisu (renvoi metóda – čl. 3 zmluvy). V tomto prípade je takýto postup neprípustný, nakoľko stále prevádzkareň je v DTT definovaná.

¹⁴³ Tamže

- Zamedzenie zneužitia zmluvy s ohľadom na platnosť MLI (takáto argumentácia je ťažko predstaviteľná, lebo nezodpovedá postupu podľa PPT („principal purpose test“) v zmysle MLI.
- Zamedzenie zneužitia vzniku (nevzniku) agentskej stálej prevádzkarne v zmysle čl. 12 MLI (na túto argumentáciu tu chýba lokálny sprostredkovateľ/agent).
- Zamedzenie zneužitia vzniku (nevzniku) stálej prevádzkarne cez špecifické činnosti (prípravný charakter) v zmysle čl. 13 MLI – môžu sa aplikovať, iba keď existuje stále miesto výkonu činnosti.

Aj keď *Kubicová* a *Jančovičová-Bognárová*¹⁴⁴ označujú počin slovenského zákonodarcu za pioniersky a odvážny, nakoľko sa problematika zdaňovania digitálnych spoločností dlho neposúvala vpred, z nášho pohľadu musíme tento počin označiť hlavne za protiprávny, odporujúci medzinárodným zmluvám a pre partnerov zo zahraničných daňových správ aj veľmi kontroverzný. Aj keď to môžeme považovať za slovenský folklór, treba mať na pamäti, že takéto opatrenia, ktoré sú nevykonateľné, resp. odporujúce právu zavádzajú chaos a daňovú neistotu pre daňové subjekty, ktoré z dôvodu nutného compliance musia žiadať o stanoviská daňových poradcov, aby vedeli zamedziť rizikám, ktoré im z takejto právu odporujúcej právnej úpravy môžu vyplývať. Znamená to teda, že štátne orgány svojou činnosťou spôsobujú podnikateľským subjektom (tak zahraničným ako aj slovenským) dodatočné náklady, ktoré musia znášať daňové subjekty a odkraľovať si zo svojich ziskov. Určite to teda nie je opatrenie, ktoré by podporovalo podnikateľské prostredie v SR a lákalo nových investorov.

Naša analýza potvrdila hypotézu H9, že zavedenie digitálnej stálej prevádzkarne v SR znamená porušenie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia. De lege ferenda je potrebné odporučiť okamžité zrušenie ustanovení o zdaňovaní digitálnej stálej prevádzkarne a čakať na celosvetový konsenzus ohľadom zdaňovania digitálnej ekonomiky, ktorý sa formuje v rámci tzv. Pillar 1 a teda zdaňovania časti ziskov veľkých digitálnych spoločností v mieste, kde sa nachádzajú užívatelia digitálnych služieb.

¹⁴⁴ KUBICOVÁ Jana - JANČOVIČOVÁ-BOGNÁROVÁ Kristína (2018). Risk of the Double International Income Taxation of the Foreign Operators of Digital Platforms and a Violation of the Bilateral Tax Treaties – case of Slovakia In: *Proceedings from 9 th International Scientific Conference Managing and Modelling of Financial Risks*, VŠB-TU of Ostrava, Faculty of Economics, Department of Finance, 2018, p. 249-256.

5 Diskusia

Praktická časť našej dizertačnej práce ukázala, že zavedenie opatrení pre podnikateľov, ktoré vychádzajú z akcií BEPS, do života, znamená predovšetkým nové administratívne povinnosti pre podnikateľov. Iba jedna akcia (akcia č. 14) je propodnikateľská, nakoľko zrýchľuje procedúru MAP (mutual agreement procedúru) na riešenie cezhraničných sporov v daňovej oblasti medzi príslušnými štátnymi autoritami (väčšinou ministerstvá financií). Zrýchľuje priebeh aj tzv. Daňovej arbitráže, tento proces ale v SR nie je vôbec zavedený.

Nové povinnosti pre podnikateľov sú zavádzané naprieč všetkými sektormi ako aj odhliadnuc od veľkosti podniku. Práve malé a stredné podniky sú najviac zasiahnuté novými reportovacími povinnosťami (DAC6, CbC reporting) ako aj povinnosťami hlavne ohľadne rozsahu dokumentácie k transferovému oceňovaniu. Je pravdou, že sú v podmienkach SR zavedené 3 druhy dokumentácií podľa rozsahu, avšak hranice na spracovávanie tej najzložitejšej je stanovená tak nízko, že do tejto povinnosti spadá veľmi veľa daňových subjektov. Preto zaznieva z radov podnikateľských zväzov a združení veľmi oprávnená požiadavka, zvýšiť hranice pre povinnosť jednotlivých druhov dokumentácie.

Malé a stredné podniky sú zasiahnuté novými administratívnymi povinnosťami predovšetkým preto, že nemajú personálny aparát nato, aby si tieto povinnosti mohli splniť vlastnými kapacitami a tak musia tieto služby nakupovať od tretích strán.

Cieľ dizertačnej práce sa podarilo naplniť. V rámci výskumu sa nám podarilo potvrdiť všetky hypotézy. Dizertačná práca má zásadný prínos nielen vo oblasti vedy, ale aj v oblasti daňovej politiky, nakoľko dáva jasné návody a odporúčania pre tvorcov daňovej legislatívy, ako by táto mala byť zmenená alebo doplnená, aby mohlo byť Slovensko stále konkurencieschopné a prívetivé pre podnikateľov.

Zvolené metódy na verifikáciu našich hypotéz sa javia ako vhodné. Zásadnou je predovšetkým analýza o nemožnosti transpozície ustanovenia zo Smernice ATAD o limitácii úrokov v základnej forme (teda vo forme bez výnimiek). Vypracovaná analýza preukázala, že na zachovanie investičného apetítu podnikateľov, ktorý je motorom na rast HDP a zamestnanosti, je potrebné v legislatívnom procese prijať čo možno najvyšší počet prípustných výnimiek.

Zásadný prínos má aj analýza indikácie presunov ziskov do iných jurisdikcií, ktorá neukázala vážnejšie deformácie podnikateľského prostredia a hufny odliv ziskov do iných

jurisdikcií. Samozrejme je zo strany finančnej správy potrebné, aby sa pri svojej kontrolnej činnosti zameriavala na presun ziskov prostredníctvom transferového oceňovania. Táto metóda je určite v oblasti MNEs najrozšírenejšia a najsofistikovanejšie v koncernoch prepracovaná. Keď sa ale pozrieme na ročné doruby dane zo strany finančnej správy práve v oblasti transferových cien, je vyrubená dodatočná daň len zlomkov nákladov, ktoré štát naložil na podnikateľské subjekty z dôvodu povinnosti v oblasti transferových cien (tvorba dokumentácie, benchmarkové štúdie, CbC reporting). K tomuto záveru prišla naša analýza compliance nákladov podnikov v SR v oblasti prípravy TP dokumentácie.

Ďalšie analýzy v praktickej časti dizertačnej práce (patent box, CFC pravidlá pre fyzické osoby, digitálna platforma) ukázali, že aj dobré úmysly správcu dane resp. zákonodarcu, pokiaľ ide o fiškálne záujmy štátu môžu mať kvôli nejasnému zneniu predpisu, nejasnej interpretácii alebo nesúladu s inými predpismi alebo medzinárodnými zmluva deštruktívny dopad na slovenské podniky. Práve o tom je naša dizertačná práca – nechceli hodnotiť iba právny predpis, ale pozreli sme sa aj na praktické dôsledky a na jeho vykonateľnosť. Navrhujeme vylepšenia resp. nutnosť zrušenia niektorých ustanovení vnútroštátnej legislatívy, z dôvodu, aby mali podnikatelia vyššiu právnu istotu, aby súdy na obidvoch inštanciách neboli zavalené spormi medzi finančnou správou a podnikateľmi a aby legislatívne prostredie motivovalo ľudí k vytváraniu hodnôt a zahraničných podnikateľov k investíciách v SR.

Daňový svet sa celosvetovo v posledných rokoch veľmi zmenšil. Dáva stále menej priestoru na obchádzanie daní z dôvodu využívania medzier v zákonoch. K tomu slúži predovšetkým mohutná výmena dát medzi daňovými správami, zavádzanie zrážkových daní na transakcie s jurisdikciami s preferenčnými daňovými režimami a vytlačanie krajín, ktoré nie sú pri výmene informácií a pri identifikácii konečných užívateľov výhod ochotné spolupracovať na okraj podnikateľského sveta. Jedným z takýchto javov je napr. fakt, že podnikateľský subjekt, ktorý má spoločníkov z jurisdikcie, ktorá je považovaná za daňový raj, si dnes ťažko otvorí bankový účet.

Ak cieľom našej dizertačnej práce bolo aj poukázať nato, že je potrebné povinnosti podnikateľom vzhľadom na ich veľkosť škálovať povinnosti súvisiacej s prezúvaním ziskov do iných jurisdikcií, naše analýzy takúto rigoróznejšiu diferenciáciu preukázali. Je neakceptovateľné, aby správca dane pri daňovej kontrole nútil daňový subjekt v rámci dokazovania vykonávať analýzy porovnateľnosti s inými podnikmi prostredníctvom databáz, ktorých hodnota je v desať tisícoch EUR. Takisto je viac ako žiadúce, aby zákonodarca porozmýšľal nad zavedením bezpečných prístavov (safe harbors) predovšetkým pre malé

a stredné podniky a predovšetkým pri nastavovaní transferových cien pri finančných transakciách.

Nie sú nám známe práce, ktoré by deskriptívne popisovali povinnosti, ktoré vznikli slovenským podnikom transpozíciou akcií BEPS do právneho poriadku (v zákonnej podobe, v zmluvách resp. cez soft law). To je tiež prínosom tejto práce.

Projekt BEPS sa zdá byť neúspešný, nakoľko pre poctivé podniky zaviedol veľa nových povinností, ale zásadne neznížil celosvetové presúvanie ziskov. V tomto smere mali väčší úspech povinnosti súvisiace reportovacími povinnosťami bánk (CSR reporty) a zavádzanie zrážkových daní.

Celosvetové daňové spoločenstvo ale stále viac čaká na zavedenie zdaňovania veľkých digitálnych spoločností (Pillar 1) a zavedenie globálnej minimálnej korporátnej dane (Pillar 2). Tieto zmeny sa očakávajú záverom rok 2022, resp. počas roka 2023. Tieto zmeny dostali označenie BEPS 2.0 a mali by priniesť vyššie daňové príjmy pre štáty a spravodlivé rozdelenie „daňového koláča“.

Záver

Už bolo spomenuté vyššie, že SR je poslušným žiakom, pokiaľ ide o transpozíciu sekundárneho práva EÚ do nášho právneho poriadku. Často sa preberie do nášho zákona základné znenie smernice, bez toho, aby sa legislatívci zamysleli nad aplikáciou možných výnimiek, ktoré dané smernice pripúšťajú. Lebo nie všetko je len fiškálny záujem štátu. Pri prijímaní legislatívy je potrebné na základe odhadov správania daňových subjektov (cez mikroekonomické prepočty, cez metódy behaviorálnej ekonómie) hľadať kompromis medzi zošnúrovaním malej skupiny daňovníkov, ktorí chcú obchádzať zákony a veľkej skupiny poctivých daňovníkov, ktorých nové povinnosti personálnej a finančne zaťažujú.

Pri transpozícii predpisov z EÚ v daňovej oblasti často v doložkách vplyvov čítame, že nebola pripravená analýza vplyvov na podnikateľský sektor, lebo aj tak je transpozícia tejto smernice povinnosť z dôvodu nášho členstva a výpočet monetárnych a iných vplyvov transponovaného predpisu na podniky by bol iba prácou navyše. Toto nie je dobrý prístup pri presadzovaní daňovej politiky.

Daňová politika štátu má okrem monetárnych obmedzení (napr. vplyv výšky dane na zdravie podnikov) aj ústavnoprávne limity. Sú to predovšetkým primeranosť vybraných daní, ktorá musí vychádzať zo základných funkcií a princípov daní. Zásadnými princípmi, na ktorých musí stáť dobrý daňový systém, je z nášho pohľadu princíp daňovej efektívnosti a daňovej spravodlivosti (ability to pay a princíp prospechu)

Pokrytie daňového systému pri transpozícii a aplikácii akcií BEPS predstavuje nedostatočná fiškálna analýza záťaže nových opatrení na podniky a s tým súvisiace nižšia chuť podnikov platiť spravodlivé dane (tax morale).

Daňová politika a oblasť daňovej represie (z pohľadu finančnej správy) v SR sa v poslednom období zamerala na oblasť medzinárodného zdanenia (predovšetkým na kontrolu transferového oceňovania). Je to dôležitá oblasť, nakoľko podľa štatistík skoro pri každej ukončenej kontrole je vymieraný dorub dane. Súvisí to aj s tým, že predovšetkým veľké podniky sú ochotné domeranú daň zaplatiť, aby sa vyhli ďalším nákladom, ktoré by mali s ďalším daňovo administratívnym resp. súdnym konaním. Podniky nie sú ochotné, súdiť sa s daňovou správou (materiálnych súdnych rozhodnutí v oblasti TP je v SR na prstoch jednej ruky), aj keď v praxi vidíme veľa nezákonných a neodôvodnených rozhodnutí daňových úradov a Finančnej správy.

Táto práca predovšetkým ukázala, že dôraz kontrolných orgánov finančnej správy by nemal byť primárne na oblasť TP, ale pokiaľ ide o zdaňovanie podnikov, mali by kontroly urobiť väčšie množstvo a cielenejšie kontroly na subjekty v sektoroch, ktoré sú rizikové. Nie je udržateľné, aby 50 % obchodných spoločností neplatilo dlhé roky žiadne dane z príjmov. Podnikanie je činnosť, ktorá sa vykonáva za účelom dosiahnutia zisku a 10 rokov podnikania bez vykázania zisku znamená, že podnik nie je životaschopný a teda ho niekto dotuje a má z toho hobby (v nemčine je pre tento termín veľmi vhodné označenie *Liebhabelei*) a potom nie je možné z takéhoto hobby uznať daňové výdavky alebo druhou možnosťou je, že sa permanentne presúvajú zisky na subjekty, ktoré umelo znižujú svoju daňovú povinnosť. Na takéto rizikové analýzy slúži aj systém e-faktúry, teda online prepojenia vystavovania faktúr podnikateľským sektorom s finančnou správou. Tento nástroj vie v reálnom čase odhaľovať možné daňové úniky.

Prioritou daňovej politiky by malo byť zdravé a konkurencieschopné podnikateľské prostredie. Žiaľ dnes vidíme iba neustálu improvizáciu, v daňovej politike chýba zámer, idea a cieľ spolu s cestou, ako ho dosiahnuť. Neexistuje komplexná stratégia vylepšenia podnikateľského prostredia cez dane, návrhy zákonov sa pripravujú rýchlo a ad hoc na zbieranie politických bodov.

Dnes najzásadnejšími problémami a výzvami pre slovenskú korporátnu daň sú:¹⁴⁵

1. Podnikové kombinácie – od 1.1.2018 nie je možné vykonávať vnútroštátne podnikové kombinácie v pôvodných cenách. Uvedená skutočnosť spôsobuje, že aj pri podnikových kombináciách (zlúčenia, rozdelenia a pod.), ktoré majú jediný cieľ, reorganizovať vzťahy v rámci koncernu, predstavujú pre daňovníka vzhľadom na použitie reálnych cien väčšinou zdaniteľnú transakciu, ktorá má za následok dodanie precenenia zložiek majetku a záväzkov. Uvedené je podľa nášho názoru v rozpore so smernicou EÚ o zlúčeníach¹⁴⁶, ktorá vyslovene ukladá členským štátom zabezpečiť podnikové kombinácie aj v pôvodných cenách.
2. Kúpené dividendy – ide o situáciu, ak fyzická osoba kúpi akcie v slovenskej spoločnosti za hodnotu, ktorá zodpovedá výške základného imania + výsledkom hospodárenia minulých rokov. Po obstaraní akcií príde k výplate dividend akcionárovi – fyzickej

¹⁴⁵ DANIS, Jozef. Zákon o dani z príjmov potrebuje zásadnú reformu in *Bulletin SKDP*, 1/2020, Bratislava, p. 26 – 29, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/a11e55bcb3675814c125862a006fd7d9/\\$FILE/1_2020_bulletin_SKDP_web%20\(2\).pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/a11e55bcb3675814c125862a006fd7d9/$FILE/1_2020_bulletin_SKDP_web%20(2).pdf)

¹⁴⁶ Smernica Rady EÚ 2009/133/ES o spoločnom systéme zdaňovania, uplatniteľnom pri zlučovaní, rozdeľovaní, prevode aktív a výmene akcií

osobe a tomuto akcionárovi spoločnosť formou zrážkovej dane zrazí daň vo výške 7 %. Máme zato, že takéto dividendy pre akcionára ekonomicky nepredstavujú vyplatený zisk, ale iba vrátenie časti obstarávacej ceny, ktorú už vynaložil na dané akcie.

3. Kúpené vklady do kapitálových fondov – podobnou problematikou je aj obstaranie akcií, resp. obchodných podielov v spoločnostiach, ktoré majú vytvorené kapitálové fondy, pričom prirodzene za tieto kapitálové fondy (ktoré sú súčasťou vlastného imania spoločnosti) obstarávateľ akcií, resp. obchodných podielov zaplatil v nadobúdacej cene. Podľa dnes platného pravidla sa pri rozdelení vkladov akcionárom, resp. spoločníkom zdaňujú takto rozpustené kapitálové fondy v tom prípade, ak ich nevložil terajší akcionár, resp. spoločník. Toto pravidlo odporuje obchodno-právnej logike nadobúdania akcií, resp. obchodných podielov, nakoľko nadobúdateľ musel zohľadniť výšku ostatných kapitálových fondov už v nadobúdacej (kúpnej) cene a teda nie je dôvod, aby pri znížení ostatných fondov musel príjem zdaňovať sadzbou dane z príjmov právnických osôb.
4. Úroky z akvizičných úverov – podľa dnešnej interpretácie finančnej správy SR môžu byť úroky z úverov, ktoré boli určené na nákup (akvizíciu) akcií, resp. obchodných podielov uznané za daňové výdavky len v momente predaja akcií, resp. obchodných podielov a aj to len za podmienky, že príjem z predaja nie je oslobodený od dane v zmysle §13c zákona. Uvedené má ale fatálne následky pri eventuálnych zlúčeníach spoločností, napr. medzi matkou a dcérou, pokiaľ matka použila úver na obstaranie obchodného podielu v dcére a podľa dnešnej interpretácie momentom zlúčenia stráca nástupnícka spoločnosť možnosť uplatnenia úrokov do daňových výdavkov. Takýto reštriktívny výklad výrazne obmedzuje investičný apetít slovenských podnikov.
5. Zvýšenie kapitálových fondov zo zisku – ďalšou spornou oblasťou, ktorú bude treba prehodnotiť je zdanenie dividend/podielov na zisku, ktoré nie sú vyplatené spoločníkom, resp. akcionárom – fyzickým osobám, ale sú použité na navýšenie ostatných kapitálových fondov. Podľa dnešného znenia zákona takéto navýšenie predstavuje výplatu dividend/podielov na zisku a musí byť zdanené zrážkovou daňou 7 % napriek tomu, že zisk sa nepresúva ku konečnému užívateľovi – fyzickej osobe, ale zostáva v spoločnosti (právnickej osobe) na reinvestíciu.

Ďalšími dôležitými oblasťami v rámci daňovej reformy, ktoré by mohli veľmi rýchlo zlepšiť slovenské podnikateľské prostredie z pohľadu daní sú:¹⁴⁷

1. Radikálna daňová podpora inovácií a investícií

- Superodpočet: Rozšírenie možnosti super odpočtu nákladov na výskum a vývoj na (externé) služby, pokiaľ sú preukázateľne vynaložené na výskum a vývoj.
- Patent Box: Rozšírenie patent box oslobodenia výnosov aj na právne vzťahy typu in-app purchases a Softvér as a Service.
- Superodpisy: Podpora všetkých investícií vedúcich k zvyšovaniu produktivity práce (aj na prechodnú dobu), ďalej investícií do zvyšovania kvality produkcie a investícií s vysokou pridanou hodnotou (automatizácia, robotizácia).
- Úprava podmienok štátnej pomoci: Zváženie úpravy na prechodnú dobu tak, aby boli zjednodušené podmienky na jej získanie v oblasti inovácií a technologických zlepšení pre čo najväčšie množstvo podnikov v súlade s európskou legislatívou.

2. Daňová podpora rekapitalizácie firiem

- Daňová podpora reinvestovania kapitálových výnosov fyzických osôb – akcionárov a spoločníkov späť do firiem.
- Posunutie zdanenia príjmu zo zamestnaneckých akcií a opcií na skutočnú realizáciu príjmu (predaj, inkasovanie dividend, atď.).

3. Zreálnenie daňovej amortizácie majetku

- Hmotný majetok: Úprava súčasných tabuliek daňových odpisov majetku tak, aby sa zreálnila ekonomická životnosť (napr. počítače, administratívne budovy).
- Pohľadávky: Rozšírenie režimu zdaňovania opravnej položky k nepremlčanej pohľadávke do základu dane v súlade s účtovníctvom (nielen pre mikrodaňovníkov).

4. Efektívnejší režim zápočtu ziskov a strát v čase a priestore

Odstránenie daňových prekážok reorganizácie podnikania

- Loss carry back: Prenos daňovej straty do minulosti.

¹⁴⁷ Daňový manifest 2020 AmCham (Americko-slovenská obchodná komora), [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/6fbecabfe960492ec12585ad0027d508/\\$FILE/danovy_manifest_2020.3.ojs.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/6fbecabfe960492ec12585ad0027d508/$FILE/danovy_manifest_2020.3.ojs.pdf)

- Loss carry forward: Zlepšenie režimu prenosu daňovej straty do budúcnosti, v porovnaní s EU (predĺženie maximálnej lehoty prenosu, zvýšenie maximálneho ročného odpočtu v pomere k základu dane).
- Skupinové zdaňovanie: Vyskytuje sa v dvoch hlavných modeloch – zápočet ziskov a strát medzi podnikmi v skupine alebo úplná eliminácia transakcií medzi podnikmi v skupine.
- Daňovo neutrálne podnikové kombinácie (zlúčenia, splynutia, rozdelenia).

5. Odstránenie komparatívnych nevýhod Slovenska v oblasti DPH

- Zavedenie samozdanenia na dovoznú DPH pri importe tovarov z mimo EÚ: Opatrenie sa odkladá od roku 2013. Malo by viesť k vyššiemu výberu cla a dovoznej dane na úkor iných európskych jurisdikcií (hlavne Slovinsko, Česko, Maďarsko, Nemecko).
- Bad debt relief: Rozšírenie aktuálnej novely zákona o DPH o možnosť platiteľov opraviť základ dane v prípadoch pohľadávok malej hodnoty a to aj ak nenadobudne status nevymožiteľnej pohľadávky vo vybraných prípadoch podvodného konania.

Samostatnou témou je aj možnosť odpočtu daňovej straty. Do konca roku 2020 SR výrazne limitovalo možnosť odpočtu straty, nakoľko dovoľovalo odpočítať stratu iba rovnomerne a to počas obdobia štyroch rokov, pričom pokiaľ v ďalšom roku spoločnosť vykázala stratu, nárok na odpočet jednej štvrtiny pôvodnej straty zanikal. Je potrebné povedať, že výkon legislatívy v SR v oblasti odpočtu daňových strát bol veľmi turbulentný, pričom SR zažilo aj obdobia, kedy musela byť odpočítavaná strata preinvestovaná na obstaranie hmotného majetku do skončenia zdaňovacieho obdobia, v ktorom bol uplatňovaný odpočet straty. Okrem toho sa odpočítaná daňová strata testovala v treťom až piatom roku odpočtu straty, pričom ak v daných rokoch bol základ dane rovný alebo nižší ako 150 tisíc Sk nárok na odpočet pomernej časti straty zanikol¹⁴⁸. Následne od 1.1.2004 bolo možné daňovú stratu odpočítavať počas najviac piatich bezprostredne po sebe idúcich zdaňovacích obdobiach, od 1.1.2010 sa toto obdobie predĺžilo na sedem rokov¹⁴⁹. Súčasná úprava odpočtu straty zakotvila možnosť odpočítavania počas najviac piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích

¹⁴⁸ Zákon 366/1999 Z.z. účinný od 1.1.2000

¹⁴⁹ GALANDOVÁ, Miriam. Straty a ich posudzovanie z daňového hľadiska in *Bulletin SKDP*, ročník 2020, č. 2, p. 4 – 9, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/34bc56f7958ccbb0c12585e60046434f/\\$FILE/bulletin%20SKDP%2002_2020.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/34bc56f7958ccbb0c12585e60046434f/$FILE/bulletin%20SKDP%2002_2020.pdf)

obdobíach od vykázania (t. z., že nie je nutné stratu odpočítavať rovnomerne). Veľkým sťažením je však pravidlo stanovujúce možnosť odpočtu straty najviac do výšky 50 % základu dane. Naďalej teda platí obmedzenie, pokiaľ ide o dĺžku uplatňovania straty a navyše aj pokiaľ ide o výšku uplatňovanej straty v pomere k základu dane. V čase korona pandémie schválila NR SR zákon, ktorým umožnila daňovníkom uplatniť si za zdaňovacie obdobie roka 2019 jednorázovo celú výšku ešte neuplatnených daňových strát¹⁵⁰. V tejto súvislosti sa výkladovým problémom stal pojem „neuplatnené daňové straty“, pričom nebolo jednoznačné, či ide aj o také straty, ktoré si daňovník nemohol uplatniť z dôvodu, že v predchádzajúcich obdobíach nevykázal dostatočný základ dane. Uvedená problematika sa riešila výkladovými informáciami finančnej správy SR. Problematika odpočtu daňových strát by si v SR určite zaslúžila väčšiu pozornosť a väčšiu mieru liberalizácie.

SR sa zrušením možnosti vykonávať podnikové kombinácie aj daňovo neutrálne obralo o možnosť jednak prilákať nové investície, ale hlavne sa už etablované pobočky zahraničných korporácií sťahujú zo Slovenska, nakoľko pri akejkoľvek vnútro skupinovej reštrukturalizácii (napr. pri zlúčení dvoch dcérskych spoločností, ak sú na území SR), dochádza k revaluácii položiek aktív a pasív na reálne ceny a tým pádom vo väčšine prípadov aj k dodaniu. Možnosť podnikových kombinácií v pôvodných cenách zostala iba v prípadoch cezhraničných podnikových kombinácií a aj to iba v prípadoch, ak druhá krajina v rámci podnikovej kombinácie umožňuje túto vykonať aj v pôvodných cenách. Týmto opatrením sa od 1.1.2018 znemožnila možnosť daňovo neutrálne využívať majetok spoločností v skupine a vykonať podnikovú kombináciu, ktorá zefektívni prácu v rámci korporácie. Kritici nemožnosti vykonať podnikovú kombináciu daňovo neutrálne, teda v pôvodných cenách, poukazujú hlavne na Smernicu EÚ o zlúčeníach (Merger Directive) a teda rozpor s komunitárnym právom. Odporcovia argumentujú tým, že k porušeniu práva EÚ neprišlo, nakoľko sa nenastavili diskriminačné opatrenia (zákaz vykonať podnikovú kombináciu v pôvodných cenách platí až na výnimky tak pre tuzemské ako aj pre cezhraničné podnikové kombinácie) a druhým argumentom je, že daňová neutralita, ktorú vyžaduje Smernica, je zaručená tým, že v nástupníckej spoločnosti sa precenia položky aktív a pasív na novú hodnotu a nástupnícka spoločnosť má možnosť odpisovať položky dlhodobých aktív z reálnej hodnoty. Toto je falošný argument, nakoľko daňová neutralita má byť zaručená v momente podnikovej kombinácie a nie počas dlhého následného obdobia.

¹⁵⁰ Zákon č. 67/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v znení neskorších predpisov

Cieľ zmeny v daňovej politike, ktorú aktuálne prináša minister financií Matovič, má ako celok hlavný leitmotív zvýšiť životnú úroveň rodín s deťmi, pričom toto opatrenie sa prezentuje ako protiinflačné. Takéto opatrenie ale nemá v zásade nič spoločné s daňovou politikou, skôr ide o metódu prerozdelenia (neistých) daňových príjmov občanom.

Zoznam použitej literatúry

Knižné publikácie/monografie

1. ADAME, Ľubica. Slovak Republic In LANG, Michael et al. *GAARs – A Key Element of Tax Systems in the Post-BEPS World*, Amsterdam: IBFD, 2016. 807 s. ISBN: 978-90-8722-358-8.
2. BABČÁK, Vladimír. *Daňové právo na Slovensku a v EÚ*. Bratislava: EPOS, 2019, 910 s., ISBN 978-80-562-0247-0.
3. BAŤO, Rado. *Ako skapal tatranský tiger (Ekonomické dejiny ponovembrového Slovenska)*. Bratislava: Premedia, 2020. 311 s. ISBN 978-80-8159-912-5.
4. BABČÁK, Vladimír a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)*. Košice: Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach, 2018. 472 s. ISBN 978-80-8152-661-9. [online, 2.6.2022], dostupné na: https://www.upjs.sk/public/media/17624/zbornik_62.pdf
5. CADESKY, Michael – HAYES, Ian – RUSSELL, David. *Towards greater fairness in taxation. A Model Taxpayer Charter*. Amsterdam: IBFD, 2013. 240 s. ISBN 978-90-8722-354-0.
6. DEVEREUX, Michael et al. *Taxing Profit in a Global Economy (A Report of the Oxford International Tax Group)*. Oxford: Oxford University Press, 2021. 370 s. ISBN 978-0-19-880806-0.
7. DURST, Michael C. *Taxing Multinational Business in Lower-Income Countries: Economics, Politics and Social Responsibility*. Brighton: Institute of Development Studies on behalf of the International Centre for Tax and Development, 2019. 142 s. ISBN: 978-1-78118-510-0.
8. European Commission. *Aggressive Tax Planning Indicators – Final Report*. Brusel, 2017. ISSN 1725-7565 (PDF). [online, 2.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2018-03/taxation_papers_71_atp.pdf
9. HARUMOVÁ, Anna. *Finančný manažment nadnárodných korporácií*. Praha : Wolters Kluwer, 2016. 242 s. ISBN 978-80-7552-451-5.
10. HUBA, Peter – SÁBO, Jozef – ŠTRKOLEC, Martin. *Medzinárodné daňové úniky a metódy ich predchádzania*, Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2016, 189 s. ISBN 978-80-8152-403-5 (e-publikácia), [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/sk/financne-a-danove-pravo/360-medzinarodne-danove-uniky-a-metody-ich-predchadzania>
11. KAČALJAK Matej. *Vybrané trendy vo výbere daní a možnosti ich právnej reflexie na Slovensku*. Bratislava: Wolters Kluwer, Bratislava, 2017. 89 s. ISBN 978-80-8168-643-6.
12. KAMÍNKOVÁ, Petra. *Zneužití práva jako hranice daňového plánování*. Praha: BOVA POLYGON, 2018, 195 s., ISBN 978-80-7273-180-0
13. KOČIŠ, Michal. *Úvod do práva transferového oceňovania*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 246 s. ISBN 978-80-8168-226-1.
14. KOFLER, Georg – SCHNITGER, Arne: *BEPS-Handbuch, Massnahmen gegen Gewinnverlagerungen und Gewinnverkürzung internationaler Konzerne*. München: C.H. BECK, 2019. 881 s. ISBN 978-3-406-70930-2.

15. LANG, Michael. *Introduction to the Law of Double Taxation Conventions*. Wien: LINDE Verlag, 2010. 222 s. ISBN 978-3-7073-1714-5.
16. LANG, Michael et al. *Transfer Pricing and Intangibles. Current Developments, Relevant Issues and Possible Solutions*. Wien: LINDE Verlag, 2019. 159 s. ISBN: 978-3-7073-4032-7.
17. LANG, Michael et al. *GAARs – A Key Element of Tax Systems in the Post-BEPS World*, Amsterdam: IBFD, 2016. 807 s. ISBN: 978-90-8722-358-8.
18. LANG, Michael, *Base Erosion and Profit Shifting (BEPS), The Proposals to Revise the OECD Model Convention*. Wien: LINDE Verlag, 2016. 356 s. ISBN: 978-3-7073-3369-5.
19. LÉNÁRTOVÁ, Gizela. *Medzinárodné zdanenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2014. 268 s. ISBN 978-80-225-3772-8.
20. OECD. *Tax Morale: What Drives People and Businesses to Pay Tax?*, Paris: OECD Publishing, 68 s. 2019. ISBN 978-9-26-475502-4 [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/f3d8ea10-en>
21. OECD. *Action 1 Final Report Tax Challenges Arising from Digitalisation*. OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, Paris: OECD Publishing, 2015. ISBN 978-92-64-24104-6. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/9789264241046-en>
22. OECD. *Draft provisions on tax certainty related to Amount A*. Paris: OECD Publishing, 2022. ISBN [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/public-consultation-document-pillar-one-amount-a-tax-certainty-framework.pdf>
23. OECD. *Corporate Tax Statistics*, 3rd Edition, Paris: OECD Publishing, 2021. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/corporate-tax-statistics-third-edition.pdf>
24. OECD. *Addressing Base Erosion and Profit Shifting*, Paris: OECD Publishing, 2013, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/9789264192744-en>
25. OECD. *Harmful Tax Competition, An Emerging global issue*, Paris: OECD Publishing, 1998. [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/ctp/harmful/1904176.pdf>
26. OECD. *OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project: Executive Summaries 2015 Final Reports*. OECD, 2015. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.oecd.org/ctp/beps-reports-2015-executive-summaries.pdf>
27. PINETZ, Erik – SCHAFFER, Erich. *Limiting Base Erosion*. Wien: LINDE Verlag, 2017. 548 s. ISBN 978-3-7073-3758-7.
28. pwc a World Bank Group. *Paying Taxes 2020*, Washington, 50 s. 2019. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2020.html>
29. ŠAMKO, Peter. *Daňové podvodné konania a ich dokazovanie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 420 s. ISBN 978-80-8168-262-9.

Odborné články

30. BOHÁČ, Radim. Teoretické a praktické otázky českého daňového práva z hľadiska daňových úniků a podvodů in: *Daňové právo vs. daňové podvody a daňové úniky*, nekonferenčný zborník vedeckých prác, 1. diel, Košice, 2015, p. 37 – 46. ISBN 978-80-8152-303-8.

31. BONK, František. Zákaz zneužitia práva v oblasti priameho zdaňovania na pozadí aktuálneho vývoja In *Bulletin SKDP*, Bratislava , č. 2/2021, p. 13 - 19. ISSN 2644-688X
32. CIBULA, Tomáš – KAČALJAK, Matej. Tax Treaty Override in Slovakia – Digital Platform Permanent Establishment in *Bratislava Law Review*, 1/2018, p. 80 – 88, ISSN (online): 2644-6359, [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.46282/blr.2018.2.1.95>,
33. DONNELLY, Daniel. A Review of Literature regarding the Determinant of Foreign Direct Investment (FDI) in *Northern Ireland Assembly, Research and Information Briefing Paper*, 2014. [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.niassembly.gov.uk/globalassets/documents/raise/publications/2015/eti/1015.pdf>
34. GALANDOVÁ, Miriam. Nové CFC pravidlá pre fyzické osoby in *Bulletin SKDP*, ročník 2021, č. 1, p. 6 – 12, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/8902575852c898efc12586940038a8c0/\\$FILE/SKDP_1_21_web.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/8902575852c898efc12586940038a8c0/$FILE/SKDP_1_21_web.pdf)
35. GALANDOVÁ, Miriam. Straty a ich posudzovanie z daňového hľadiska in *Bulletin SKDP*, ročník 2020, č. 2, p. 4 – 9, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/34bc56f7958ccbb0c12585e60046434f/\\$FILE/bulletin%20SKDP%2002_2020.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/34bc56f7958ccbb0c12585e60046434f/$FILE/bulletin%20SKDP%2002_2020.pdf)
36. HARUMOVÁ, Anna - KOVÁČ, Branislav. Revolution in International Taxation. In *Ekonomika, financie a manažment podniku XII. : zborník vedeckých statí pri príležitosti Týždňa vedy a techniky*. - Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2018, p. 94-102. ISBN 978-80-225-4543-3.
37. HARUMOVÁ, Anna - KOVÁČ, Branislav. Význam Multilaterálneho nástroja pre medzinárodné zdaňovanie. In *Ekonomika, financie a manažment podniku XI. : zborník vedeckých statí pri príležitosti Týždňa vedy a techniky* [elektronický zdroj]. - Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2017. ISBN 978-80-225-4462-7, s. 101-113 CD-ROM. VEGA 1/1067/15.
38. HÁJEK, Jan. Ovlivňuje české společnosti základ daně transakcemi se zahraničními spřízněnými osobami? In: *Politická ekonomie*, 66 (3), p. 330 – 343, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.18267/j.polek.1191>
39. HAJKO, Jozef. *Tax system in the Slovak Republic*. [online, 7.6.2022], dostupné na: www.ineko.sk/file_download/1160/Tax+system+in+Slovakia.pdf
40. IŠTOK, Michal -KANDEROVÁ, Mária. Interest Expenses as a Technique of Profit Shifting Used by Slovak Companies, In *Proceedings from International Scientific Conference Hradec Economic Days 2019*, Hradec Králové, p. 292ff.
41. JANSKÝ, Petr. *Effective Tax Rates of Multinational Enterprises in the EU*, 2019. [online, 2.6.2022], dostupné na: WWW.GREENS-EFA.EU
42. JEČMÍNEK, Jakub - MORAVEC, Lukáš - KUKALOVÁ: Vliv agresivního daňového plánování na inkaso daně z příjmu právnických osob In: *Politická ekonomie*, 2020, 68(1), p. 3 –17, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.18267/j.polek.1264>
43. KAČALJAK, Matej. Názor na článok. Nové CFC pravidlá pre fyzické osoby. Ad. Diskusia k CFC pravidlám – pohľad akademika. In: *Bulletin SKDP*, č 2/2021 . [online, 7.6.2022], dostupné na: www.skdp.sk
44. KAČALJAK Matej - HLINKA Tibor - CIBULA Tomáš. Zneužitie zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia In: *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2019*, Právnická fakulta UK, 2019, str. 6-12. ISBN 978-80-7160-521-8

45. KAČALJAK Matej - KORONCZIOVÁ, Andrea. Zneužitie zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia – Príklad Slovensko. ACTA UNIVERSITATIS CAROLINAE – IURIDICA 1, str. 135-143, Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, ISSN 2336-6478 (Online), [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://www.karolinum.cz/journals/iuridica>
46. KOVÁČ, Branislav. Rozhodovanie súdov v oblasti transferového oceňovania in *Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislava Legal Forum 2019*, Právnická fakulta UK v Bratislave, ISBN 978-80-7160-521-8, pp. 26-31. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/praf/Veda/Konferencie_a_podujatia/bpf_2018_new/Zbornik_BPF2018_sekcia_12.pdf
47. KUBICOVÁ, Jana - ZÁHUMENSKÁ, Miroslava. Survey research on whether taxes affect decisions of Slovak managers on cross-border financial restructuring operations in *Journal of International Studies*, 2017, 10(2), p. 74-89. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.academia.edu/35378162/Survey_research_on_whether_taxes_affect_decisions_of_Slovak_managers_on_cross_border_financial_restructuring_operations.
48. PIANTAVIGNA, Paolo. Tax Abuse and Aggressive Tax Planning in the BEPS Era: How EU Law and the OECD Are Establishing a Unifying Conceptual Framework in International Tax Law, despite Linguistic Discrepancies In *World Tax Journal*, February 2017, s. 47-98
49. SILESKY, Frederika – KOVÁČ, Branislav. Transferové oceňovanie: OECD Usmernenie k finančným transakciám in *Bulletin SKDP*, 1/2020, Bratislava, p. 10 – 17, ISSN 2644-688X, [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/a11e55bcb3675814c125862a006fd7d9/\\$FILE/1_2020_bulletin_SKDP_web%20\(2\).pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/a11e55bcb3675814c125862a006fd7d9/$FILE/1_2020_bulletin_SKDP_web%20(2).pdf)
50. SOLILOVÁ, Veronika – NERUDOVÁ, Danuše et al. Compliance Costs of Transfer Pricing in Case of SMEs: Czech Case In *European Financial and Accounting Journal*, 2017, vol. 12, č. 1, p. 35 - 50

Záverečné práce

51. HORÁK, Milan. *Obcházení zákona, skutečný obsah právních úkonů a zneužití práva ve vztahu k daňovému plánování*. Diplomová práce, Karlova univerzita, Praha, 2012.
52. KORONCZIOVÁ, Andrea. *Právne aspekty zamedzenia dvojitého zdanenia a dvojitého nezdanenia v EÚ*. Dizertačná práca. Bratislava: Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave. 2016. 178 s.
53. KOVÁČ, Branislav. *Harmonizácia slovenskej daňovej sústavy s daňami EÚ*. Balakárska práca. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2011
54. KOVÁČ, Branislav. *Rozsudky súdneho dvora EÚ v oblasti priamych daní*. Diplomová práca. Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2013.
55. MEINZER, Markus. *Countering cross-border tax evasion and avoidance*. Dissertation thesis. Utrecht: Utrecht University, School of Economics. 2019. 209 s. ISBN 978-94-91870-37-8.
56. ROHAN, Ján. *Dopad zpřístupněných daňových informací na výnosnost daně*. Dizertačná práca. Česká zemědělská univerzita v Praze, 2019. 160 s.

Iné zdroje

57. AmCham (Americko-slovenská obchodná komora). *Daňový manifest 2020*. [online, 7.6.2022], dostupné na: [https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/6fbecabfe960492ec12585ad0027d508/\\$FILE/danovy_manifest_2020.3ojs.pdf](https://www.skdp.sk/webnew/main.nsf/0/6fbecabfe960492ec12585ad0027d508/$FILE/danovy_manifest_2020.3ojs.pdf)
58. Biden Seeks \$80 Billion to Beef Up I.R.S. Audits of High-Earners, New York Times, 27.4.2021, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://www.nytimes.com/2021/04/27/business/economy/biden-american-families-plan.html>
59. Čo obsahuje Matovičov „veľký tresk“ v daniach a odvodoch, Denník N, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://e.dennikn.sk/2378607/co-obsahuje-matovicov-velky-tresk-v-daniach-a-odvodoch/?ref=list>
60. FISCALIS Tax Gap Project Group. *The Concept of Tax Gaps. Report II.: Corporate Income Tax Gap Estimation Methodologies*. Brusel, 2018. ISBN 978-92-79-89108-3. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/tgpg-report-on-cit-gap-methodology_en.pdf
61. BUKOVINA Jaroslav a kol. Nikdy ich všetky neskontroluješ, ale máš sa snažiť. Daňová medzera na firemnej dani. Komentár 2020/15. Bratislava: IFP, 2020. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/24/Komentar_gap_bottom-up.pdf
62. BUKOVINA, Jaroslav – REMETA, Ján. *Licencia spravodlivosti? Vyhodnotenie fungovania daňovej licencie*. Komentár IFP 2018/1. Bratislava: IFP, 2018. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/3483/22/DPPO_licencia_201801.pdf
63. Denník SME, správa z Tlačovej agentúry ČTK, 18.1.2021. *AT&T zrejme na Slovensku zruší približne tristo pracovných miest*. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://ekonomika.sme.sk/c/22575959/att-zrejme-na-slovensku-zrusi-priblizne-tristo-pracovnych-miest.html>
64. European Commission. *Recommendation of 6.12.2012 on aggressive tax planning, C(2012) 8806* [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fff0ff5a-4451-11e2-9b3b-01aa75ed71a1>
65. IHS, Institute for Advanced Studies . *Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 Member States: 2018 Final Report*. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2018_vat_gap_report_en.pdf
66. Informácia o novele zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov v oblasti cezhraničných daňových vzťahov, [online, 2.6.2022], dostupné na: https://www.financnasprava.sk//img/pfsedit/Dokumenty_PFS/Zverejnovanie_dok/Dane/Novinky_leg/Medzinarodne_zdanovanie/2020.12.30_2_MZ_2020_I.pdf
67. Matovič je v novej vojne so Sulíkom – hrozí, že sa pre dlhová brzdu spojí s opozíciou, Denník N, 27.4.2021, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://e.dennikn.sk/2367994/matovic-je-v-novej-vojne-so-sulikom-hrozi-ze-sa-pre-dlhovu-brzdu-spoj-s-opoziciou/?ref=tit1&ga=2.160700159.333147534.1619560096-779169712.1619560096>
68. MF SR. Usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/016332/2021-724 k uplatňovaniu zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia, [online, 2.6.2022], dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/3535/54/01a_UsmernenieNaUplatnovanieZmluv.pdf

69. Na Slovensku každoročne zmiznú dve miliardy eur a nikto nevie kam. Denník Postoj, [online, 2.6.2022], dostupné na <https://www.postoj.sk/78771/na-slovensku-kazdorocne-zmiznu-dve-miliardy-eur-a-nikto-nevie-kam>
70. Návrh Smernice Rady EÚ o spoločnom systéme zdanenia digitálnych služieb formou dane z výnosov z poskytovania určitých digitálnych služieb, COM(2018) 148 final, Brusel, 2018, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0148&from=en>
71. NKÚ: Finančná správa musí riešiť nízku úspešnosť vymáhania nedoplatkov. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.teraz.sk/ekonomika/nku-financna-sprava-musi-riesit/618393-clanok.html?utm_source=teraz&utm_medium=organic&utm_campaign=click&utm_content=.%253Bsearch
72. OECD. *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022*, Paris: OECD Publishing, 2022. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://doi.org/10.1787/0e655865-en>
73. OECD, *Myths and Facts about BEPS*, 2015, [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.oecd.org/tax/beps/>
74. Proposal for a Council Directive amending Directive 2011/16/EU (DAC) as regards measures to strengthen existing rules and expand the exchange of information framework in the field of taxation to include crypto-assets and e-money (DAC8), [online, 2.6.2022], dostupné na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2021-01/note_on_dac8_for_platform_meeting_11_january_2021.pdf
75. Rozsudok Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 1 Afs 107/2004
76. SITA Slovenská tlačová agentúra. Poctivní podnikatelia by mali byť odmenení, šéf finančnej správy im chce poskytnúť lepší prístup. 27.12.2020. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/poctivi-podnikatelia-by-mali-byt-odmeneni-sef-financnej-spravy-im-chce-poskytnut-lepsi-pristup/>
77. TADAT. *Performance Assessment Report*. IMF Fiscal Affairs Department, June 2018, [online, 7.6.2022], dostupné na: https://www.tadat.org/assets/files/Slovak_Republic_FINAL_PAR.pdf
78. Tax Justice Network. *State of Tax Justice 2021*. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2021/11/State_of_Tax_Justice_Report_2021_ENGLISH.pdf
79. Tax Justice Network. *State of Tax Justice 2020*. [online, 7.6.2022], dostupné na: https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2020/11/The_State_of_Tax_Justice_2020_ENGLISH.pdf
80. SBA, *Malé a stredné podnikanie v číslach*, [online, 7.6.2022], dostupné na: <http://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2021/07/Male-a-stredne-podnikanie-v-cislach-2020.pdf>
81. Smernica Rady (EÚ) 2018/822 z 25. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o povinnú automatickú výmenu informácií v oblasti daní v súvislosti s cezhraničnými opatreniami podliehajúcimi oznamovaniu (Ú. v. EÚ L 139, 5.6.2018)
82. Smernica Rady (EÚ) 2021/514 z 22. marca 2021, ktorou sa mení smernica 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní, [online, 2.6.2022], dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021L0514&from=EN>

83. Smernica Rady 2011/96/EÚ o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom v prípade materských spoločností a dcérskych spoločností v rozličných členských štátoch (prepracované znenie)
84. Smernica Rady EÚ 2009/133/ES o spoločnom systéme zdaňovania, uplatniteľnom pri zlučovaní, rozdeľovaní, prevode aktív a výmene akcií
85. Smernica Rady 2003/49/ES v znení neskorších smerníc o spoločnom systéme zdaňovania uplatňovanom na výplaty úrokov a licenčných poplatkov medzi združenými spoločnosťami v rôznych členských štátoch
86. Smernica Rady 2011/16/EÚ o administratívnej spolupráci v oblasti daní a zrušení smernice 77/799/EHS
87. Smernica Rady 2010/24/EÚ o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok vyplývajúcich z daní, poplatkov a ďalších opatrení
88. Smernica Rady (EÚ) 2016/1164 z 12. júla 2016, ktorou sa stanovujú pravidlá proti praktikám vyhýbania sa daňovým povinnostiam, ktoré majú priamy vplyv na fungovanie vnútorného trhu (Ú. v. EÚ L193, 19.7.2016)
89. Smernica Rady (EÚ) 2017/952 z 29. mája 2017, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2016/1164, pokiaľ ide o hybridné nesúlady s tretími krajinami (Ú. V. EÚ L144, 7.6.2017)
90. Smernica Rady (EÚ) 2016/92258 zo 6. decembra 2016, ktorou sa mení smernica (EÚ) 2011/16/EÚ, pokiaľ ide o prístup daňových orgánov k informáciám získaným v rámci boja proti praniu špinavých peňazí (Ú. V. EÚ L144, 7.6.2017)
91. Smernica Rady (EÚ) 2017/1852 z 10. októbra 2017 o mechanizmoch riešenia sporov týkajúcich sa zdanenia v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 265, 14. 10. 2017)
92. Usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/014283/2016-724 o určení obsahu dokumentácie podľa § 18 ods. 1 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
93. Úrad vlády SR. Kompletný plán obnovy. [online, 7.6.2022], dostupné na: <https://www.planobnovy.sk/kompletny-plan-obnovy/>
94. Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov
95. Zákon č. 67/2020 Z.z. o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v znení neskorších predpisov
96. Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Prílohy

Príloha č. 1 – Zoznam platných a účinných zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia
Platné k 1.1.2022

Číslo	Zmluvný štát	Dátum platnosti	Zb./Z. z.	MLI (i) Z.z. oznámenia
1.	Arménsko	01.02.2017	6/2017	-
2.	Austrália	22.12.1999	157/2000	408/2018
3.	Belgicko	13.06.2000	92/2007	487/2019
4.	Bielorusko	05.07.2000	112/2001	-
5.	Bosna a Hercegovina	17.04.1983	99/1983	327/2020
6.	Brazília	14.11.1990	200/1991	-
7.	Bulharsko	02.05.2001	287/2001	-
8.	Cyprus	30.12.1980	30/1981	81/2020
9.	Česká republika	14.07.2003	238/2003	230/2020
10.	Čierna Hora	15.10.2001	269/2002	-
11.	Čína (ii)	23.12.1987	41/1988	-
12.	Dánsko	27.12.1982	53/1983	481/2019
13.	Estónsko	29.03.2006	383/2006	499/2021
14.	Etiópia	26.02.2018	123/2018	-
15.	Fínsko	06.05.2000	207/2001	255/2019
16.	Francúzsko	25.01.1975	73/1975	405/2018 Oznámenie o oprave chyby – 254/2019
17.	Grécko	23.05.1989	98/1989	448/2021
18.	Gruzínsko	29.07.2012	201/2012	256/2019
19.	Holandsko	05.11.1974	138/1974 199/1997 -Protokol 450/2010 - Protokol	486/2019
20.	Chorvátsko	14.11.1996	220/1997	449/2021
21.	India	13.03.1987	77/1987	484/2019
22.	Indonézia	30.01.2001	12/2002	11/2021
23.	Irán	01.05.2018	122/2018	-
24.	Island	19.06.2003	225/2003	483/2019
25.	Izrael	23.05.2000	327/2000	414/2018
26.	Írsko	30.12.1999	365/2000	257/2019
27.	Japonsko	25.11.1987	46/1979	406/2018
28.	Juhoafrická republika	30.06.1999	39/2001	-
29.	Kanada	18.12.2001	96/2007	482/2019

30.	Kazachstan	28.07.2003	257/2008	239/2020
31.	Kórea	08.07.2003	244/2003	231/2020
32.	Kuvajt	15.04.2014	93/2014	-
33.	Litva	16.12.2002	756/2002	407/2018
34.	Líbya	21.06.2010	258/2010	-
35.	Lotyšsko	12.06.2000	317/2000	489/2019
36.	Luxembursko	30.12.1992	227/1993	485/2019
37.	Maďarsko	21.12.1995	80/1996	450/2021
38.	Malajzia	11.04.2016	211/2016	451/2021
39.	Malta	20.08.2000	318/2000	258/2019
40.	Mexiko	28.09.2007	429/2007	-
41.	Moldavsko	17.09.2006	514/2006	-
42.	Nemecko	17.11.1983	18/1984	-
43.	Nigéria	01.12.1990	339/1991	-
44.	Nórsko	28.12.1979	35/1980	-
45.	Omán	15.11.2021	548/2021	-
46.	Poľsko	21.12.1995	95/1996 212/2014 - Protokol	409/2018
47.	Portugalsko	02.11.2004	11/2005	98/2020
48.	Rakúsko	12.02.1979	48/1979	410/2018
49.	Rumunsko	29.12.1995	105/1996	-
50.	Ruská federácia	01.05.1997	31/1998	238/2020
51.	Severné Macedónsko	27.04.2010	153/2010	-
52.	Singapur	12.06.2006	381/2006	259/2019
53.	Slovinsko	11.07.2004	386/2004	411/2018
54.	Spojené arabské emiráty	01.04.2017	58/2017	-
55.	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (iii)	20.12.1991	89/1992	412/2018
56.	Srbsko	15.10.2001	269/2002	413/2018
57.	Srí Lanka	19.06.1979	132/1979	-
58.	Sýria	27.02.2010	35/2010	-
59.	Španielsko	05.06.1981	23/1982	-
60.	Švajčiarsko	23.12.1997	127/1998 224/2012 – Protokol	-
61.	Švédsko	08.10.1980	9/1981	-
62.	Taiwan	24.09.2011	FS 9/2011 ozn. č.31	-
63.	Taliansko	26.06.1984	17/1985	-
64.	Tunisko	25.10.1991	419/1992	-
65.	Turecko	02.12.1999	90/2000	-
66.	Turkmenistan	26.06.1998	100/1999	-
67.	Ukrajina	22.11.1996	173/1997	488/2019
68.	USA	30.12.1993	74/1994	-
69.	Uzbekistan	17.10.2003	444/2003	-
70.	Vietnam	29.07.2009	296/2009	-

(i) Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia uzavreté s týmito štátmi sú modifikované prostredníctvom Mnohostranného dohovoru na zavedenie opatrení na zamedzenie narúšania základov dane a presunov zisku súvisiacich s daňovými zmluvami - Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 339/2018 Z. z. („ďalej len „MLI“), ktorý pre Slovenskú republiku nadobudol platnosť 1. januára 2019. Viac informácií o MLI nájdete na nasledujúcej adrese: <https://www.finance.gov.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/priame-dane/dane-z-prijmu/zmluvy-zamedzeni-dvojiteho-zdanenia/multilateralny-nastroj/multilateralny-nastroj-2.html>.

(ii) Podľa Oznámenia č. 15851/2001-75 na uplatňovanie Zmluvy medzi vládou ČSSR a vládou Čínskej ľudovej republiky o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňovému úniku v odbore daní z príjmu č. 41/1998 Zb., ktoré bolo uverejnené vo Finančnom spravodajcovi č. 17/2001, sa táto zmluva neuplatňuje na území osobitných administratívnych oblastí Hongkong, Macao a provincie Taiwan, zmluva sa vzťahuje len na „pevninskú Čínu“.

(iii) Oznámenie č. 12057/1997-651 k uplatňovaniu Zmluvy medzi vládou Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky a vládou Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska o zamedzení dvojitého zdanenia v odbore daní z príjmu a ziskov z majetku č. 89/1992, ktoré bolo uverejnené vo Finančnom spravodajcovi č. 7/1997, objasňuje územnú platnosť tejto zmluvy nasledovne:

Podľa článku 3 ods. 1 písm. a) zmluvy výraz „Spojené kráľovstvo“ označuje Veľkú Britániu a Severné Írsko včítane každej oblasti mimo výsočných vôd Spojeného kráľovstva. Termín Veľká Británia sa vzťahuje na Anglicko, Wales a Škótsko. Termín Veľká Británia sa nevzťahuje na pobrežné ostrovy a na závislé teritórie (napr. ostrov Man, Normanské ostrovy, Gibraltar, Britské panenské ostrovy atď.). Na týchto pobrežných ostrovoch a na týchto závislých teritóriách je vo väčšine prípadov riešená legislatíva finančných, ekonomických a obchodných otázok odchylnou od legislatívy Veľkej Británie a tiež sa na tieto územia nevzťahuje legislatíva prevzatá do britského práva z právnych noriem Európskej únie, nevzťahuje sa podľa práva platného vo Veľkej Británii Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia na pobrežné ostrovy a závislé územia.

Zdroj: <https://www.mfsr.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/priame-dane/dane-z-prijmu/zmluvy-zamedzeni-dvojiteho-zdanenia/zmluvy-zamedzeni-dvojiteho-zdanenia/zoznam-platnych-ucinnych-zmluv-zamedzeni-dvojiteho-zdanenia/>

Príloha č. 2 – Zoznam štátov, pri ktorých je účinný Multilaterálny nástroj (MLI)

	Zmluvný štát	Účinnosť	Číslo oznámenia (Z. z.)
1.	Austrália	01.01.2019	408/2018
2.	Belgicko	01.10.2019	487/2019
3.	Bosna a Hercegovina	01.01.2021	327/2020
4.	Cyprus	01.05.2020	81/2020
5.	Česká republika	01.09.2020	230/2020
6.	Dánsko	01.01.2020	481/2019
7.	Estónsko	01.01.2022	499/2021
8.	Fínsko	01.12.2019	255/2019
9.	Francúzsko	01.01.2019	405/2018 Oznámenie o oprave chyby – 254/2019
10.	Grécko	01.01.2022	448/2021
11.	Gruzínsko	01.01.2020	256/2019
12.	Holandsko	01.07.2019	486/2019
13.	Chorvátsko	01.12.2021	449/2021
14.	India	01.01.2020	484/2019
15.	Indonézia	01.01.2021	11/2021
16.	Island	01.01.2020	483/2019
17.	Izrael	01.01.2019	414/2018
18.	Írsko	01.11.2019	257/2019
19.	Japonsko	01.01.2019	406/2018
20.	Kanada	01.12.2019	482/2019
21.	Kazachstan	01.01.2021	239/2020
22.	Kórea	01.09.2020	231/2020
23.	Litva	01.01.2019	407/2018
24.	Lotyšsko	01.08.2020	489/2019
25.	Luxembursko	01.01.2020	485/2019
26.	Maďarsko	01.01.2022	450/2021
27.	Malajzia	01.12.2021	451/2021
28.	Malta	01.10.2019	258/2019
29.	Poľsko	01.01.2019	409/2018
30.	Portugalsko	01.12.2020	98/2020
31.	Rakúsko	01.01.2019	410/2018

32.	Rusko	30.11.2020	238/2020
33.	Singapur	01.10.2019	259/2019
34.	Slovinsko	01.01.2019	411/2018
35.	Spojené kráľovstvo	01.01.2019	412/2018
36.	Srbsko	01.01.2019	413/2018
37.	Ukrajina	01.12.2019	488/2019

Zdroj: <https://www.mfsr.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/priame-dane/dane-z-prijmu/zmluvy-zamedzeni-dvojiteho-zdanenia/multilateralny-nastroj/multilateralny-nastroj-2.html>

Príloha č. 3 – dohody Európskej Únie (EÚ) a členských štátov s tretími krajinami k automatickej výmene informácií o finančných účtoch založenej na spoločnom štandarde oznamovania

	Názov štátu	Číslo rozhodnutia Rady EÚ
1.	Andorra	2004/828/ES
2.	Lichtenštajnsko	2004/897/ES
3.	Monako	2005/35/ES
4.	San Marino	2004/903/ES
5.	Švajčiarsko	2004/911/ES

Zdroj: https://www.mfsr.sk/files/sk/dane-cla-uctovnictvo/priame-dane/dane-z-prijmu/dohody-eu-clenskych-statov-tretimi-krajinami-k-automatickej-vymene-informacii-financnych-uctoch-zalozenej-spolocnom-standarde-oznamovania-crs/dohody-eu-clenskych-statov-tretimi-krajinami-k-automatickej-vymene-informacii/dohody-eu-tretimi-krajinami-crs_rev-februar-2019.pdf

Dohody uzavreté medzi Slovenskou republikou a závislými územiaми na členských štátoch EÚ vo forme výmeny listov o zdaňovaní príjmu z úspor

	Názov štátu	List zo dňa
1.	Anquilla	18.02.2005
2.	Aruba	01.06.2004
3.	Britské panenské ostrovy	18.02.2005
4.	Guernsey	01.06.2004
5.	Hol. Antily	01.06.2004
6.	Kajmanské ostrovy	18.02.2005
7.	Jersey	01.06.2004
8.	Montserrat	18.02.2005
9.	Ostrov Man	01.06.2004
10.	Turks and Caicos	18.02.2005

Zdroj: <https://www.mfsr.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/priame-dane/dane-z-prijmu/dohody-eu-clenskych-statov-tretimi-krajinami-k-automatickej-vymene-informacii-financnych-uctoch-zalozenej-spolocnom-standarde-oznamovania-crs/>

Príloha č. 4 – Zoznam spolupracujúcich štátov podľa § 2 písm. x) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Platný od 01.01.2022

	Zmluvný štát / jurisdikcia	Typ zmluvy	Zb./Z. z.	Dátum účinnosti
1.	Albánsko	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
2.	Andorra	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
3.	Antigua a Barbuda	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
4.	Argentína	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
5.	Arménsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	6/2017	01.01.2018
6.	Aruba	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
7.	Austrália	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	157/2000	01.01.2000
8.	Azerbajdžan	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2016
9.	Barbados	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
10.	Belgicko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	354/2002 92/2007	01.01.2001
11.	Bielorusko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	112/2001	01.01.2001
12.	Bosna a Hercegovina	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	99/1983	01.01.1984
13.	Botswana	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2022
14.	Brazília	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	200/1991	01.01.2020
15.	Brunej	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
16.	Bulharsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	287/2001	01.01.2002
17.	Cookove ostrovy	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2018
18.	Curacao	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
19.	Cyprus	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	30/1981	01.01.1981
20.	Česká republika	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	238/2003	01.01.2004
21.	Čierna Hora	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	269/2002	01.01.2002
22.	Čile	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
23.	Čína	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	41/1988	01.01.1988
24.	Dánsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	53/1983	01.01.1983
25.	Dominika	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
26.	Dominikánska republika	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020

27.	Ekvádor	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
28.	El Salvador	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
29.	Estónsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	383/2006	01.01.2007
30.	Eswatini	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2022
31.	Etiópia	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	123/2018	01.01.2019
32.	Faerské ostrovy	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
33.	Fínsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	207/2001	01.01.2001
34.	Francúzsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	73/1975	25.01.1975
35.	Ghana	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
36.	Gibraltár	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
37.	Grécko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	98/1989	01.01.1990
38.	Grenada	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2019
39.	Grónsko	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
40.	Gruzínsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	201/2012	01.01.2012
41.	Guatemala	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2018
42.	Holandsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	138/1974 199/1997 – protokol k zmluve 450/2010 – protokol k zmluve	01.01.1972
43.	Hongkong	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2019
44.	Chorvátsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	220/1997	01.01.1997
45.	India	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	77/1987	01.01.1985
46.	Indonézia	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	12/2002	01.01.2002
47.	Irán	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	122/2018	01.01.2019
48.	Írsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	365/2000	01.01.2000
49.	Island	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	225/2003	01.01.2004
50.	Izrael	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	327/2000	01.01.2001
51.	Jamajka	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
52.	Japonsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	46/1979	01.01.1979
53.	Jordánsko	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2022

54.	Juhoafrická republika	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	39/2001	01.09.1999
55.	Kamerun	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2016
56.	Kanada	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	369/2002 96/2007	01.01.2002
57.	Kapverdské ostrovy	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2021
58.	Katar	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
59.	Kazachstan	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	257/2008	01.01.2009
60.	Keňa	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2021
61.	Kolumbia	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
62.	Kórea	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	244/2003	08.07.2003
63.	Kostarika	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
64.	Kuvajt	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	93/2014	01.01.2015
65.	Libanon	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2018
66.	Libéria	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2022
67.	Lichtenštajnsko	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
68.	Litva	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	756/2002	01.01.2003
69.	Líbya	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	258/2010	01.01.2011
70.	Lotyšsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	317/2000	01.01.2001
71.	Luxembursko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	227/1993	01.01.1993
72.	Macao	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2019
73.	Maďarsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	80/1996	01.01.1996
74.	Malajzia	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	211/2016	01.01.2017
75.	Malta	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	318/2000	01.01.2001
76.	Maroko	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2020
77.	Marshallove ostrovy	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2018
78.	Maurícius	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2016
79.	Mexiko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	429/2007	01.01.2008
80.	Moldavsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	514/2006	01.01.2007
81.	Monako	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2018
82.	Mongolsko	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2021

83.	Montserrat	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
84.	Namíbia	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2022
85.	Nauru	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
86.	Nemecko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	18/1984	01.01.1984
87.	Nigéria	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	339/1991	01.01.1991
88.	Niue	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
89.	Nórsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	35/1980	01.01.1980
90.	Nový Zéland	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
91.	Omán	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2021
92.	Pakistan	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2018
93.	Paraguaj	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2022
94.	Peru	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2019
95.	Poľsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	95/1996 212/2014 – protokol k zmluve	01.01.1996
96.	Portugalsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	11/2005	01.01.2005
97.	Rakúsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	48/1979	01.01.1980
98.	Rumunsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	105/1996	01.01.1996
99.	Ruská federácia	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	31/1998	01.01.1998
100.	San Maríno	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2016
101.	Saudská Arábia	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
102.	Senegal	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
103.	Severné Macedónsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	153/2010	01.01.2011
104.	Seychely	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2016
105.	Singapur	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	381/2006	01.01.2007
106.	Slovinsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	386/2004	01.01.2005
107.	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	89/1992	01.01.1992
108.	Srbsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	269/2002	01.01.2002
109.	Srí Lanka	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	132/1979	01.01.1979
110.	Sv. Krištof a Nevis	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017

111.	Sv. Lucia	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2018
112.	Sv. Martin	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2015
113.	Sv. Vincent a Grenadíny	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
114.	Sýria	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	35/2010	01.01.2011
115.	Španielsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	23/1982	01.01.1982
116.	Švajčiarsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	127/1998 224/2012 – protokol k zmluve	01.01.1998
117.	Švédsko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	9/1981	01.01.1981
118.	Taiwan	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	FS 9/2011 ozn. č. 31	01.01.2012
119.	Taliansko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	17/1985	01.01.1985
120.	Tunisko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	419/1992	01.01.1992
121.	Turecko	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	90/2000	01.01.2000
122.	Turkmenistan	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	100/1999	01.01.1999
123.	Uganda	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
124.	Ukrajina	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	173/1997	01.01.1997
125.	Urugvaj	Dohovor o vzájomnej administratívnej pomoci v daňových záležitostiach	461/2013	01.01.2017
126.	USA	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	74/1994	01.01.1993
127.	Uzbekistan	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	444/2003	01.01.2004
128.	Vietnam	Zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia	296/2009	01.01.2010

Zdroj: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/56/Zoznam-spolupracujucich-statov-podla-2-pism.pdf>

Príloha č. 5 – Stav implementácie Smernice ATAD v členských štátoch EÚ

Smernica ATAD

	GAAR	Limitácia úrokov						CFC pravidlo		Exit tax		Hybridné nesúlady		Reverzný hybrid	
	2019	*možné posunutie do 2019/ under Art 11(6) 2024*						2019		2020		2020		2022	
	Implementation Status	Implementation Status	Effective date	Demimisure	Grandfathering	Group exemption	Carryforward and/orback	Implementation Status	CFCincome approach	Implementation Status	Effectivedate	Implementation Status	Effectivedate	Implementation Status	Effectivedate
 Rakúsko	✓	✗	?	-	-	-	-	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a

 Belgicko	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	nie	CF	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti
 Bulharsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	CF	✓	A/B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Chorvátsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	CF	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Cyprus	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	áno	CF	✓	B	✓	01-Jan-2020	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Česká republika	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	nie	CF	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Dánsko	✓	✓	Už v platnosti	yes	nie	nie	áno	✓	?	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti
 Estónsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	áno	áno	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Fínsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	áno	áno	✓	-	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Francúzsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	áno	áno	✓	-	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Nemecko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	áno	áno	✓	?	✓	01-Jan-2019	✗	n/a	✗	n/a
 Grécko	✓	✓	01-Jan-2024	áno	nie	nie	áno	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Maďarsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	áno	áno	✓	AB	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Írsko	✓	✓	01-Jan-2022	-	-	-	-	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Taliansko	✓	✓	Už v platnosti	nie	áno	nie	CF	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Lotyšsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	nie	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Litva	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	áno	áno	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Luxembursko	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	áno	áno	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Malta	✓	✓	Už v platnosti	áno	áno	nie	áno	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022

GAAR	Limitácia úrokov			CFC pravidlo	Exit tax	Hybridné nesúlady
2019	2019/ *extension possible 2024* under Art 11(6)			2019	2020	2020

	Implementation Status	Implementation Status	Effective date	Demimimrule	Grandfathering	Group exemption rule	Carryforward and/or back	Implementation Status	CFC income approach	Implementation Status	Effective date	Implementation Status	Effective date	Implementation Status	Effective date
 Holandsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	áno	✓	B/A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Poľsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	áno	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2021	✗	n/a
 Portugalsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	CF	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Rumunsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	CF	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2022
 Slovensko	✓	✓	01-Jan-2024	nie	nie	nie	nie	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Slovinsko	✓	✓	01-Jan-2024	-	-	-	-	✓	A	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a
 Španielsko	✓	✓	01-Jan-2024	áno	nie	nie	áno	✓	A	⊙	01-Jan-2020	⊙	01-Jan2021	✗	n/a
 Švédsko	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	nie	CF	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✓	01-Jan2021
 Veľká Británia	✓	✓	Už v platnosti	áno	nie	áno	áno	✓	B	✓	Už v platnosti	✓	Už v platnosti	✗	n/a

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa EY The latest on BEPS and beyond, A review of OECD and country actions in 2020, https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/tax/tax-pdfs/ey-the-latest-on-beps-and-beyond-a-2020-review.pdf

Legenda:

- ✓ Už implementované/vložené do domáceho práva, t. j. domáce pravidlo je plne zosúladené so štandardom ATAD a neočakávajú sa žiadne ďalšie opatrenia/doplňky
- ✓ Už je zakotvené vo vnútroštátnom práve, ale nie je úplne v súlade so štandardom ATAD, t. j. existujúce pravidlo by sa malo zmeniť (aj keď mierne). Keď je začiaroknutie v krúžku, znamená to, že existuje zverejnený návrh zákona
- ✗ Nie je implementované a/alebo neexistuje žiadne domáce pravidlo
- ⊙ Návrh zákona zverejnený
- A Prístup zdaňovania iba pasívneho príjmu
- B Prístup zdaňovania umelých opatrení
- ? Nejasné / žiadne informácie
- Year Rok, od ktorého sa opatrenie ATAD začne uplatňovať

